

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Tuğçe COŞĞUN

KENT PARKLARI ZİYARETÇİLERİNİN BOŞ ZAMAN ETKİNLİKLERİNE YÖNELİK
TUTUMLARI: MERSİN-TARSUS ÖRNEĞİ

Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2025

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Tuğçe COŞĞUN

KENT PARKLARI ZİYARETÇİLERİNİN BOŞ ZAMAN ETKİNLİKLERİNE YÖNELİK
TUTUMLARI: MERSİN-TARSUS ÖRNEĞİ

Danışman

Doç. Dr. Yakın EKİN

Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2025

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Tuğçe Coşğun'un bu çalışması, jürimiz tarafından Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Oğuz DOĞAN (İmza)

Üye (Danışman) : Doç. Dr. Yakın EKİN (İmza)

Üye : Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN (İmza)

Tez Başlığı: KENT PARKLARI ZİYARETÇİLERİNİN BOŞ ZAMAN
ETKİNLİKLERİNE YÖNELİK TUTUMLARI: MERSİN-TARSUS ÖRNEĞİ

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 23/06/2025

Mezuniyet Tarihi : 24/07/2025

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kent Parkları Ziyaretçilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Yönelik Tutumları: Mersin-Tarsus Örneği” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

Tuğçe COŞĞUN

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

18 / 07/ 2025

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU BEYAN BELGESİ

Öğrenci Bilgileri	
Adı-Soyadı	TUĞÇE COŞĞUN
Öğrenci Numarası	202252097001
Anabilim Dalı	Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Danışman Öğretim Üyesi Bilgileri	
Unvanı, Adı-Soyadı	Doç. Dr. Yakın EKİN
Doktora Tez/Yüksek Lisans Tez/Dönem Projesi Başlığı	Kent Parkları Ziyaretçilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Yönelik Tutumları: Mersin-Tarsus Örneği
Turnitin Bilgileri	
Ödev Numarası	2716745677
Rapor Tarihi	18.07.2025
Benzerlik Oranı	Alıntılar hariç: %5 Alıntılar dahil: %5
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE, Yukarıda bilgileri bulunan öğrenciye ait tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 79 sayfalık kısmına ilişkin olarak Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarında belirlenen filtrelemeler uygulanarak yukarıdaki detayları verilen ve ekte sunulan rapor alınmıştır. Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir: (X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylarım. () Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise: Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporunun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esaslarında öngörülen yüzdeleri sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.	
Gerekçe:	
Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlere uygun olarak tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim. Danışman Öğretim Üyesi Doç Dr. Yakın EKİN İmza	

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER LİSTESİ.....	iv
TABLOLAR LİSTESİ.....	v
RESİMLER LİSTESİ.....	vi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	vii
ÖZET.....	viii
SUMMARY.....	xi
TEŞEKKÜR/ÖNSÖZ.....	x

BİRİNCİ BÖLÜM

ZAMAN, BOŞ ZAMAN VE REKREASYON

1.1. Zaman Kavramı ve Zamanın Sınıflandırılması.....	3
1.1.1. Serbest Zaman Kavramı.....	4
1.1.2. Boş Zaman Kavramı.....	5
1.2. Boş Zaman ve Çeşitli Yaklaşımlar.....	6
1.2.1. Zaman Olarak Boş Zaman.....	6
1.2.2. Etkinlik Olarak Boş Zaman.....	7
1.2.3. Deneyim Olarak Boş Zaman.....	8
1.3. Boş Zamanın Fonksiyonları.....	9
1.3.1. Dinlenme Fonksiyonu.....	10
1.3.2. Eğlenme Fonksiyonu.....	10
1.3.3. Gelişim Fonksiyonu.....	10
1.4. Boş Zaman Kavramının Tarihsel Süreci.....	11
1.4.1. Antik Yunan ve Boş Zaman.....	11
1.4.2. Boş Zaman ve Antik Romalılar.....	12
1.4.3. Orta Çağ ve Boş Zaman.....	14
1.4.4. Rönesans, Reform ve Boş Zaman.....	15
1.4.5. Sanayi Devrimi ve Boş Zaman.....	16
1.4.6. Yirminci Yüzyıla Doğru Boş Zaman.....	17
1.5. Boş Zaman ve Rekreatyon İlişkisi.....	18
1.6. Rekreatyon Kavramı	19
1.7. Rekreatyonun Sınıflandırılması.....	21

1.7.1. Amaçlarına Göre Rekreatyon.....	23
1.7.2. Çeşitli Ölçütlere Göre Rekreatyon.....	23
1.7.3. İşlevlerine Göre Rekreatyon.....	24
1.8. Rekreatyon Etkinliklerinin Özellikleri ve Faydaları.....	24
1.8.1. Rekreatyonun Psikolojik Faydaları.....	26
1.8.2. Rekreatyonun Fiziksel Faydaları.....	27
1.8.3. Rekreatyonun Sosyal ve Toplumsal Faydaları.....	28
1.9. Rekreatyon Etkinliklerine Katılmayı Etkileyen Faktörler.....	28

İKİNCİ BÖLÜM

KENTSEL REKREASYON VE KENT PARKLARI

2.1. Kent Kavramı.....	33
2.2. Kentsel Rekreatyon.....	34
2.3. Park Kavramı.....	38
2.3.1. Parkların Sınıflandırılması.....	40
2.4. Kent Parkları	42
2.4.1. Tarsus Kültür Parkı.....	45
2.4.2. Boş Zaman Etkinlikleri Açısından Tarsus Kültür Parkı.....	47
2.6. Kent Parkları İşlevleri.....	49
2.6.1. Sosyo-Kültürel İşlevi.....	51
2.6.2. Rekreatyon İşlevi.....	52
2.6.3. Eğitim İşlevi.....	52
2.6.4. Sağlık İşlevi.....	52
2.6.5. Ekolojik İşlevi.....	52
2.6.6. Ekonomi İşlevi.....	53
2.6.7. Estetik İşlevi.....	52
2.7. Kent Parkları Etkinliklerinin Ziyaretçilerin İyilik Hali Üzerindeki Etkileri.....	53
2.7.1. Fizyolojik Etkileri.....	54
2.7.2. Sosyolojik Etkileri.....	55
2.7.3. Psikolojik Etkileri.....	56

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KENT PARKLARI ZİYARETÇİLERİNİN BOŞ ZAMAN ETKİNLİKLERİNE
YÖNELİK TUTUMLARI: MERSİN -TARSUS ÖRNEĞİ

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	57
3.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları.....	58
3.3. Araştırmanın Hipotezleri.....	58
3.4. Araştırmanın Örneklemi/ Çalışma Grubu.....	59
3.5. Normallik Varsayımı Analizi ve Güvenirlik Analizi.....	60
3.6. Veri Toplama Aracı.....	61
3.7. Kent Park Tutum Ölçeği Uyarlaması.....	61
3.8. Etik Kurul.....	62
3.9.Verilerin Analizi.....	62
3.10. Bulgular.....	62
3.10.1. Cinsiyet Değişkeninin Ziyaretçilerin Kent Parkları Tutumu Üzerindeki Etkisi.....	62
3.10.2. Yaş Değişkeninin Ziyaretçilerin Kent Parkları Tutumu Üzerindeki Etkisi.....	63
3.10.3. Meslek Değişkeninin Ziyaretçilerin Kent Parkları Tutumu Üzerindeki Etkisi.....	65
3.10.4. Ziyaret Sıklığı Değişkeninin Ziyaretçilerin Kent Parkları Tutumu Üzerindeki Etkisi.....	67
3.10.5. Eğitim Durumu Değişkeninin Ziyaretçilerin Kent Parkları Tutumu Üzerindeki Etkisi.....	69
SONUÇ.....	71
KAYNAKÇA.....	75
EK-1 ANKET FORMU.....	86
ÖZGEÇMİŞ.....	91

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. Zaman Kullanım Bölümleri.....	4
Şekil 1.2. Boş Zamanın Güncel Kavrayışı	5
Şekil 1.3. Boş Zamanın Kavramsallaştırılması.....	7
Şekil 1.4. Boş Zaman Anlamı.....	9
Şekil 1.5. Rekreasyon ve Boş Zaman İlişkisi.....	19
Şekil 1.6. Rekreasyonun Temel Özellikleri.....	26
Şekil 1.7. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi.....	29

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1. Rekreasyonun Sınıflandırılması.....	22
Tablo 1.2. Rekreasyon Faaliyetlerinin Sınıflandırılması.....	22
Tablo 1.3. Boş Zaman Katılımını Etkileyen Faktörler.....	30
Tablo 1.4. Rekreasyon Etkinliklere Katılmayı Etkileyen Faktörler.....	32
Tablo 2.1. Kamu Kurumları ve Özel Kuruluşlar Tarafından Oluşturulan Kentsel Rekreasyon Alanları	38
Tablo 2.2. Milli Rekreasyon ve Park Kurulu Park Standartları	42
Tablo 2.3. Kent Parklarının Kapsadığı Tesis ve İmkanlar	44
Tablo 2.4. Parkların İnsan Sağlığı ve Refahına Katkılarının Özeti.....	54
Tablo 3.1. Sosyodemografik Bilgiler Tablosu.....	59
Tablo 3.2. Normallik Varsayımı Analizi ve Güvenilirlik Analizi.....	60
Tablo 3.3. Cinsiyet Değişkeni T-Test.....	62
Tablo 3.4. Yaş Değişkeni Tek Örneklem ANOVA/Kruskal Wallis-H Analizi.....	63
Tablo 3.5. Meslek Değişkeni Tek Yönlü ANOVA/Kruskal Wallis-H Analizi.....	65
Tablo 3.6. Ziyaret Sıklığı Değişkeni Tek Yönlü ANOVA/Kruskal Wallis-H Analizi.....	67
Tablo 3.7. Eğitim Durumu Değişkeni Kruskal Wallis-H Analizi.....	69

RESİMLER LİSTESİ

Resim 2.1. Tarsus Kùltür Parkı Sosyal Hizmetler ve Restoran/Kafe Alanı.....	46
Resim 2.2. Tarsus Kùltür Parkı- Çocuk Oyun Alanı.....	46
Resim 2.3. Tarsus Festivali.....	47
Resim 2.4. Çocuk Şenliğı.....	48
Resim 2.5. 23 Nisan Kutlamaları.....	48
Resim 2.6. Cumartesi Günü Etkinlikleri.....	49
Resim 2.7. Mola Evi Etkinlikleri.....	49
Resim 2.8. Emekli Evi Etkinlikleri.....	50

KISALTMALAR LİSTESİ

CRRAG : Countryside Recreation Research Advisory Group.

CSP : California State Parks.

UN-HABITAT: United Nations Human Settlements Programme.

UNEP : United Nations Environment Programme .

Da : Dekar.

Ha :Hektar.

MÖ: Milattan Önce.

MS: Milattan Sonra.

PTT : Posta ve Telgraf Teşkilatı.

vb. : Ve Benzeri.

vd. : Ve Diğerleri.

ÖZET

Günümüzde hızlı kentleşme, yoğun çalışma temposu ve artan yaşam stresi bireylerin boş zaman ihtiyaçlarını daha da önemli hale getirmiştir. Bu bağlamda kent parkları, bireylere fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan rahatlama olanağı sunan önemli kamusal alanlar olarak öne çıkmaktadır. Kent parkları, kent sakinlerinin günlük boş zaman etkinliklerini gerçekleştirebilecekleri önemli alanlar olarak kabul edilmektedir.

Bu tez çalışmasının amacı, Mersin kentinde bulunan Tarsus Kültür Parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumlarını incelemektir. Araştırma kapsamında nicel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Veri toplama aracı olarak konuyla ilgili literatürden yararlanılarak geliştirilen bir tutum ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Mersin il sınırları içerisinde yer alan Tarsus Kültür Parkı ziyaretçileri oluşturmaktadır. Kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilmiştir. Ayrıca tutum düzeylerinin demografik değişkenler (yaş, cinsiyet, eğitim durumu vb.) açısından anlamlı farklılıklar gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma bulguları, hem yerel yönetimlere hem de kent parkı planlamacılarına, ziyaretçilerin beklenti ve ihtiyaçlarına uygun, daha işlevsel ve katılımcı odaklı düzenlemeler yapılması açısından yol gösterici olabilecek niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Kent Parkları, Tutum, Boş Zaman Etkinlikleri, Kent Parkı Ziyaretçileri, Rekreasyon.

SUMMARY
ATTITUDES OF URBAN PARKS VISITORS TOWARDS LEISURE ACTIVITIES:
THE CASE OF MERSİN-TARSUS

In today's world, rapid urbanization, intense work schedules, and increasing life stress have made individuals' need for leisure time more significant. In this context, urban parks emerge as important public spaces that offer opportunities for physical, psychological, and social relief. Urban parks are recognized as essential areas where city residents can engage in their daily leisure activities.

The aim of this thesis is to examine the attitudes of visitors toward leisure activities in Tarsus Culture Park, located in the city of Mersin. Within the scope of the research, a quantitative research method was adopted, and an attitude scale developed based on relevant literature was utilized as the data collection tool. The study population consists of visitors to Tarsus Culture Park within the provincial boundaries of Mersin, and a convenience sampling method was employed. The data were analyzed using the SPSS software. Additionally, the study investigated whether attitude levels differed significantly according to demographic variables such as age, gender, and educational background. The research findings offer valuable insights for both local authorities and urban park planners in designing more functional and participatory spaces that align with the expectations and needs of users.

Key Words : Urban Parks, Attitudes, Leisure Activities, Urban Parks Visitors, Recreation.

TEŞEKKÜR / ÖNSÖZ

Bu tez, akademik hayatımın en önemli basamaklarından biri olurken, bu süreçte bana destek olan kişilere minnettarlığımı ifade etmek isterim.

Akademik yolculuğum boyunca bilgi ve deneyimleriyle bana rehberlik eden, bir ağabey gibi sabrını ve desteğini esirgemeyen tez danışmanım ve değerli hocam Doç. Dr. Yakın EKİN'e, katkıları, yapıcı eleştirileri ve anlayışlı tavrı için en içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Akademik duruşu, başarıları ve öğrencilerine kattığı değerlerle her zaman örnek aldığım, rol model olarak gördüğüm kıymetli hocam Doç. Dr. Çiğdem APAYDIN'a, katkıları ve rehberliği için şükranlarımı ifade eder, saygılarımı sunarım.

Eğitim hayatım boyunca tecrübeleriyle bana yol gösteren, bana inanarak yolumu açan kıymetli hocam Doç. Dr. Murad Alparslan KASALAK'a, kendimi geliştirmeme imkân sağlayan değerli hocalarım Prof. Dr. Yusuf YILMAZ ve Doç. Dr. Gülseren YURCU'ya teşekkürü borç bilirim, saygılarımı sunarım.

Hayatım boyunca bana koşulsuz sevgi ve destek veren, her zaman yanımda olarak beni cesaretlendiren kıymetli anneme ve babama; her adımda desteğini hissettiren kardeşlerim Sude COŞĞUN ve Murat Kaan COŞĞUN'a sonsuz teşekkür ve sevgilerimi sunarım. Son olarak, başta Leyla ZAKİYEVA ve Nilüfer İBRAHİMLİ olmak üzere stresli anlarımı paylaşan ve bu süreçte beni yalnız bırakmayan tüm arkadaşlarıma içten teşekkür ederim.

TUĞÇE COŞĞUN

GİRİŞ

Rekreasyon, bireyin serbest zamanında fiziksel, entelektüel ve sosyal gelişimini amaçlayan etkinlikler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Dumazedier, 1962, akt. Veal, 2019:189). Kentsel rekreasyon, bireylerin boş zamanlarını değerlendirme, fiziksel ve ruhsal sağlıklarını geliştirme, sosyalleşme ve yaşam kalitelerini artırma amacıyla kent sınırları içerisinde gerçekleştirdikleri rekreatif faaliyetleri kapsamaktadır. Modern yaşamın beraberinde getirdiği hızlı kentleşme, yoğun iş temposu, çevresel kirlilik ve bireyler arası yabancılaşma gibi sorunlar, insanların doğayla iç içe olabilecekleri, fiziksel ve zihinsel açıdan yenilenebilecekleri alanlara olan ihtiyacını artırmıştır (Çöpür ve Yılgin, 2023:100). Bu bağlamda parklar, yeşil alanlar, sahil bantları, yürüyüş yolları, bisiklet parkurları, açık hava spor alanları gibi kentsel rekreasyon alanları, sadece bireylerin boş zamanlarını değerlendirdiği yerler olmakla kalmamıştır. Aynı zamanda sosyal bütünleşme, toplumsal katılım ve sürdürülebilir kent yaşamının önemli bileşenleri haline gelmişlerdir (Yıldız ve Akgül, 2016:223).

Kentsel rekreasyon, bireyin yaşam alanı içerisinde kolay erişilebilir olması nedeniyle gündelik yaşamla doğrudan ilişkilidir. Bireyin yaşam doyumunu artırmada önemli bir rol oynar. Ayrıca bu alanlar, yalnızca bireysel değil toplumsal sağlık açısından da kritik öneme sahiptir. Çünkü kent halkının fiziksel aktiviteye katılımını teşvik ederek obezite, stres, depresyon gibi çağdaş sağlık problemleriyle mücadelede etkili bir payı bulunmaktadır (Torkildsen, 2005:125). Nitekim yapılan araştırmalar, rekreasyonel alanlara düzenli erişimin bireylerin mutluluk düzeylerini ve toplumsal aidiyet duygularını artırdığını ortaya koymaktadır (Chiesura, 2004:129). Bu çerçevede, kentsel rekreasyonun sadece bireysel refahı değil, aynı zamanda daha yaşanabilir, sağlıklı ve sürdürülebilir kentler yaratma yönündeki politikaları destekleyen çok boyutlu bir kavram olduğu görülmektedir.

Kentleşme ile birlikte doğal alanların azalması, bireylerin yaşam biçimlerini ve boş zaman etkinliklerine katılım biçimlerini önemli ölçüde etkilemiştir. Özellikle büyük şehirlerde artan yapılaşma ve yoğun nüfus baskısı, insanların doğayla bağ kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri ve fiziksel aktivitelerde bulunabilecekleri kamusal açık alanlara olan ihtiyacını artırmaktadır (Kuş ve Önder, 2021:210). Bu doğrultuda, kent parkları; bireylerin sorumluluklardan ve stresten uzaklaşmalarına olanak sağlayan, fiziksel ve psikolojik iyilik hallerini olumlu destekleyen önemli rekreasyon alanları olarak öne çıkmaktadır.

Kent parklarının bireyler üzerindeki etkisi yalnızca fiziksel çevre özellikleriyle sınırlı değildir. Bu alanların etkili biçimde kullanılabilmesi, ziyaretçilerin bu mekânlara yönelik tutumlarıyla da yakından ilişkilidir. Tutum; bireyin bir nesneye, kişiye ya da duruma ilişkin

duygu, düşünce ve davranış eğilimlerinin bütününe ifade eder (Fishbein ve Ajzen, 1975'ten akt. Zhang ve Smith, 2024:2). Bireyin bir parkı ne ölçüde benimsediği, hangi sıklıkta ziyaret ettiği ve ne tür etkinliklere katıldığı, büyük ölçüde bu tutumlar tarafından şekillenir. Boş zaman etkinliklerine yönelik olumlu tutum geliştiren bireylerin daha sık ve daha çeşitli rekreasyonel etkinliklere katıldıkları bilinmektedir (Iso-Ahola, 1980'den akt. Marin, 2021:124). Boş zaman kavramı, bireyin iş, eğitim, ev işleri gibi zorunlu faaliyetlerin dışında kalan ve kendi isteğiyle yönettiği zaman dilimini ifade eder. Bu zaman dilimi, bireyin yeniden enerji kazanması, kişisel gelişim sağlaması ve sosyal ilişkilerini güçlendirmesi açısından kritik bir rol üstlenir (Gökçe, 2008:31). Rekreasyon ise bireyin boş zamanlarını değerlendirdiği, gönüllü katılım esasına dayanan ve psikolojik yenilenmeye katkı sağlayan etkinlikler bütünü olarak tanımlanır (Karaküçük, 2014:51). Dolayısıyla, rekreasyonel faaliyetlerin gerçekleştiği kent parkları, bireylerin sosyal sermayesini artıran, toplumsal etkileşimi güçlendiren ve çevresel farkındalığı destekleyen mekânlar olarak önemli işlevler taşır.

Mersin, sahip olduğu doğal ve iklimsel avantajlar nedeniyle yıl boyunca açık alan kullanımı açısından elverişli bir kenttir. Geniş sahil şeridi, yeşil alanları ve çeşitli rekreasyon olanakları ile kent parkları, Mersinlilerin boş zamanlarını değerlendirdikleri başlıca alanlar arasında yer almaktadır. Ancak bu alanların ne ölçüde işlevsel olduğu, kullanıcıların bu parklara ilişkin tutumları ve beklentileri üzerinden değerlendirilmelidir. Bu bağlamda, Mersin'de bulunan Tarsus Kültür Parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumlarını incelemek, yerel yönetimlerin ve alan planlamacıların daha katılımcı ve ihtiyaç odaklı çözümler üretmesine katkı sağlayacaktır.

Bu tez çalışması, Mersin kentinde yer alan Tarsus Kültür Parkını ziyaret eden bireylerin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada; bireylerin demografik özelliklerinin (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi vb.) tutumları üzerindeki etkileri, park kullanım sıklığı ve bu değişkenler arasındaki ilişkiler analiz edilecektir. Araştırmadan elde edilecek bulguların, yerel yönetimlerin kent parklarını ziyaretçi odaklı biçimde yeniden düzenlemelerine ve bu alanlarda sunulan etkinliklerin çeşitlendirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Aynı zamanda çalışma, kent yaşamının vazgeçilmez bir parçası olan boş zaman ve rekreasyon kavramlarına yönelik farkındalığın artırılmasına ve bireylerin yaşam kalitesinin yükseltilmesine yönelik stratejiler geliştirmeye yardımcı olabilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ZAMAN, BOŞ ZAMAN KAVRAMI VE REKREASYON

1.1 Zaman Kavramı ve Zamanın Sınıflandırılması

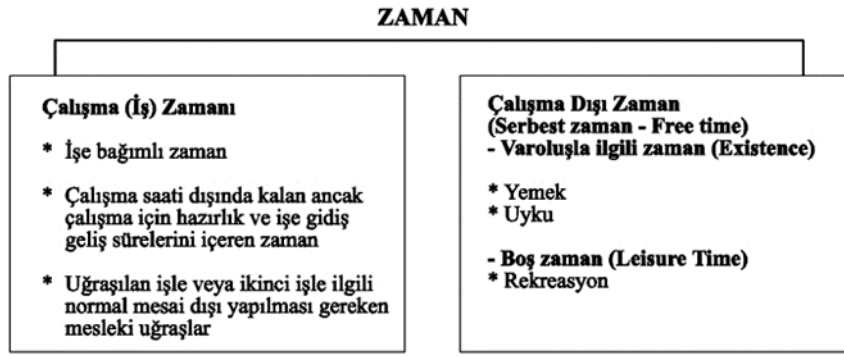
Zaman kavramının tanımı farklı disiplinlere göre değişiklik göstermektedir. Zaman, olayların dünden bugüne gelen, bugünden yarına doğru aktarılan, bireyin iradesine bağlı olmayan duraklamadan ilerleyen bir süreçtir (Smith, 1998:24). Zaman, psikoloji, fizik gibi birçok alanda boyutları olan soyut bir olgudur (Güven ve Yeşil, 2011:60). Zaman durdurulamaz, durağan bir hızla devam eden ve herkesin aynı derecede elde ettiği değerli bir unsurdur (Akatay, 2003:282). Zaman, olayların ve durumların sırasıyla kavranması ve olayları algıladığımız bir süreçtir (Vatan ve Özsoy, 2002: 90). Zaman, geçmişten bugüne akarak geleceğe yönelen süregiden bir süreçtir ve olayların ardışık şekilde ilerlemesini sağlayarak eylemlere anlam katan temel bir etkidir (Tutar, 2007:19).

Türk Dil Kurumuna göre zaman; bir olayın, durumun ya da eylemin gerçekleştiği, gerçekleşeceği veya gerçekleşmekte olduğu süre olarak tanımlanır ve hengâm anlamına gelir. Zaman bir cismin uzayda yer değiştirdiğinde geçen süredir. Zaman sadece varoluşsal bir mesele değildir. Toplumsal ve bireysel yaşama sürecinden dilsel iletişime kadar, varoluşun meydana geldiği her olaya sinmiştir (Ağarı, 2023:134). Tanımlardan anlaşıldığı üzere, zaman kavramı farklı alanlara göre farklı açılardan tanımlanmıştır ve ortak bir tanım yapmak neredeyse imkansızdır (Türkmen, 1992: 2).

Zaman insanlığın başlangıcından bu yana yaşamının her aşamasında önem taşımıştır. Zaman kavramı bireylerin gelişiminde ve çalışma hayatında oldukça değerlidir. Sadece bireysel olarak değil aynı zamanda toplumlar için de bu durum geçerlidir. Zamanı iyi kullanmak, kişinin iş hayatına, sosyal hayatına, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların giderilmesi için harcadığı zamanlar arasındaki dengeyi doğru kurmasına bağlıdır (Karaküçük, 2014:14).

Zaman yönetimi anlayışı, 1970'lerde gündeme gelmiş ve 1980'lerin başlarında zaman yöneticiler tarafından doğru şekilde değerlendirilmek amacıyla kontrol edilmesi gereken bir kaynak olarak görülmeye başlanmıştır (Topal, 2009:9). Zaman yönetimi, zihinde düşünülen eylemlerin günlük yaşamda planlı uygulanmasıdır (Cüceloğlu, 1999:287). Gelişmiş toplumlarda zaman yönetimine önem verilmektedir, zamanı verimli kullanmak hem bireyi hem de toplumu ileri taşımaktadır. Zaman, her alanda çalışan bireyler için baskı oluşturan evrensel tasarruf edilemeyen, tekrarı olmayan bir kaynaktır.

Kişinin zamanı doğru ve verimli değerlendirme ihtiyacı zaman yönetimi kavramını meydana getirmektedir. Bireylerin gerçekleştirdiği etkinliklerin verimli olmasının temelde zamanı doğru yönetmeleri ile bağlantılı olduğu görüşü oldukça yaygındır (Erdul, 2005: 5). Zaman yönetiminin amacı, bireylerin zamanlarını faydalı ve etkin değerlendirmelerini sağlayabilmektir. Zamanı doğru yönetmek ya da kullanmak, geçirdiğimiz her vakti belirli bir amaca bağlı olarak, planlayarak kullanmak olarak tanımlanabilir (Uğur, 2000:18). Zaman fizyolojik ihtiyaçların karşılanması, iş ve sosyal hayatı içeren farklı kullanım bölümlerinden oluşmaktadır (Şekil 1.1).

Şekil 1.1. Zaman Kullanım Bölümleri

Kaynak: Meyer vd., 1969'den akt. Karaküçük, 2014.

1.1.1. Serbest Zaman Kavramı

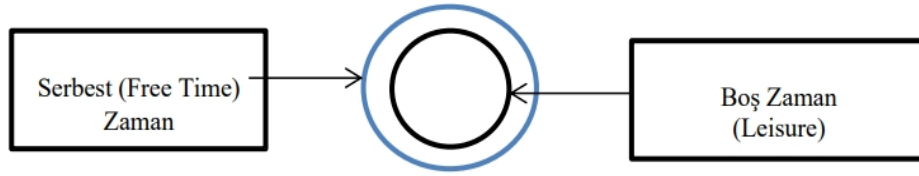
Zaman kullanım açısından çoğu kişi tarafından benzerlik göstermektedir. Zamanın bir kısmı mesleki uğraşlar için çalışma zamanı olarak kullanılır. Bir bölümü ev ve aile sorumlulukları; diğer bir bölümü ise yemek yeme, uyuma gibi fizyolojik ihtiyaçlar için harcanır. (Arslan, 2011:22). Serbest zaman sanayileşme ile değişen yaşam tarzı sebebiyle zamanın sistemli olarak çalışma saatleri ve çalışma hayatından geriye kalan zaman biçiminde ayrimından meydana gelen bir kavramdır (Kraus ve Curtis, 1982'den akt. Efe vd., 2015:302).

Çalışma hayatında zamanın kullanımı kurallara bağlıdır. İnsanlar üzerinde çalışma saatlerini planlayan ve o saatlerde yapılması gerekenleri belirleyen bir düzen söz konusudur. Serbest zamanlar ise kişinin kendi isteklerine göre yaşadığı, davranışlarında rahat oldukları ortamı ifade eder (Çelik, 2018 :77).

Nüfus artışı, sosyal ve ekonomik gelişmeler, çalışma sürelerinin toplum baskılarına göre kısıtlanması ve azaltılması sorunları iş ve iş dışı zaman ilişkisini ve anlamlarını sürekli

değişmelere bağımlı kılmaktadır. Nitekim, toplumun refahı için geleceğe dönük planlamalar belirlenirken, genel zaman içinde iş ve serbest zaman dengesinin dikkatle ele alınması zorunluluğu vardır (Akın vd., 2017:114). Günümüzde eskiye oranla insanların sahip oldukları serbest zaman dilimi gün geçtikçe artmaktadır. (Küçüktopuzlu vd., 2003: 36).

Serbest zaman, iş, okul veya ev işleri gibi mecburi aktivitelerle meşgul olunmayan dönemleri ifade eder. Belirli bir şey yapmak zorunda olunmayan geriye kalan zamandır. Serbest zaman esasen yapılandırılmamış olup herhangi bir aktiviteyle doldurulabilir. Örneğin, gün boyunca işinizi bitirdikten sonra, yatmadan önce kalan zaman serbest zamanınızdır. Bu bağlamda serbest zaman, iş vakti dışında kalan kişinin fizyolojik ihtiyaçlarını karşıladığı zaman dilimidir. Serbest zaman içerisinde birey tarafından rekreatif bir etkinliği planlandığı zaman dilimine ise boş zaman denir. Kısacası, tüm boş zamanlar serbest zamandır ancak tüm serbest zamanlar boş zaman değildir. Boş zaman, serbest zamanın daha bilinçli kullanımıdır. Şekil 1.2’de boş zamanın güncel kavrayışları gösterilmektedir.

Şekil 1.2. Boş Zamanın Güncel Kavrayışı

Kaynak: Öztürk, 2018.

1.2.1. Boş Zaman Kavramı

İnsan yaşamı farklı zaman dilimlerinden oluşmaktadır. Bu bölümlerden biri de boş zamandır. Boş zaman kısaca bireyin gündelik sorumlulukları dışında kalan ve kendi seçtiği rekreatif faaliyetlerle ilgilendiği zaman dilimidir (Hazar, 2003:6). Boş zaman kavramının farklı tanımları vardır. Boş zamanın İngilizce karşılığı leisure sözcüğüdür. Bu sözcük Latince ‘özgür olmak’ anlamına gelen ‘licere’ sözcüğünden türetilmiştir (Ardahan vd., 2016: 7). Boş zaman, bireyin hem bireysel olarak hem de ailesel sorumlulardan geriye kalan zamanda gönüllü olarak tercih ettiği kişiye fayda sağlayan rekreatif faaliyetler ile uğraştığı zaman aralığıdır (Hazar, 2003: 6). Boş zaman etkinlikleri, bireyin genel sorumluluklarından geriye kalan zamanda özgür iradesiyle karar verdiği dinlenme, eğlenme gibi bir dizi uğraşılardır (Tezcan, 1977’den akt. Demir, 2022: 52).

Boş zaman kavramının tek bir tanımı yoktur. Bu ifadeden anlaşılacağı üzere boş zaman tanımları akademik disiplinlere göre farklılık göstermektedir. James Murphy (1974) ise boş zaman kavramını altı boyutta incelemiştir. Bunlar:

- Kişisel tercihlere göre değerlendirilebilen boş zaman,
- Toplumun sınıf, ırk ve meslek gruplarına göre şekillenen boş zaman,
- Klasik işlerin dışında kalan zaman dilimi olarak tanımlanan boş zaman,
- Fayda sağlamayı amaçlamadan geçirilen boş zaman (Anti-utilitarian),
- Bütünsel bir şekilde değerlendirilen boş zaman (James Murphy, 1974'ten akt. Özdemir vd., 2020:320).

Boş zaman kavramı, günümüzde toplumun sanayileşme ile ortaya çıkan bazı özelliklerini yansıtmaktadır. Toplumların değişen yaşam tarzı ve çalışma anlayışından boş zaman kavramını meydana gelmiştir. Bu sürecin incelenmesi boş zaman kavramının tanımlamasını kolaylaştırmaktadır (Güler, 1978: 17).

1.2. Boş Zaman ve Çeşitli Yaklaşımlar

Literatüre göre boş zaman kavramı üç farklı bakış açılarıyla değerlendirilmektedir. Zaman olarak, etkinlik olarak ve deneyim olarak olmak üzere üç başlık altında ele alınmaktadır.

1.2.1. Zaman Olarak Boş Zaman

Boş zamanın zaman olarak tanımlandığı birçok varyasyon vardır. Bazıları çok geniş bir ayırım yaparak boş zamanı, birinin öncelikli olarak para için çalışmadığı zaman olarak tanımlar. Ancak bu, insanların zamanının büyük bir kısmının birçok şekilde doldurulduğu anlamına gelir. Boş zamanın böyle bir tanımı, kullanışlı olmak için çok geniştir. Sözlük tanımı, 'istediğimiz gibi kullanabileceğimiz fazla zaman' şeklindedir. (Torkildsen, 2005:51).

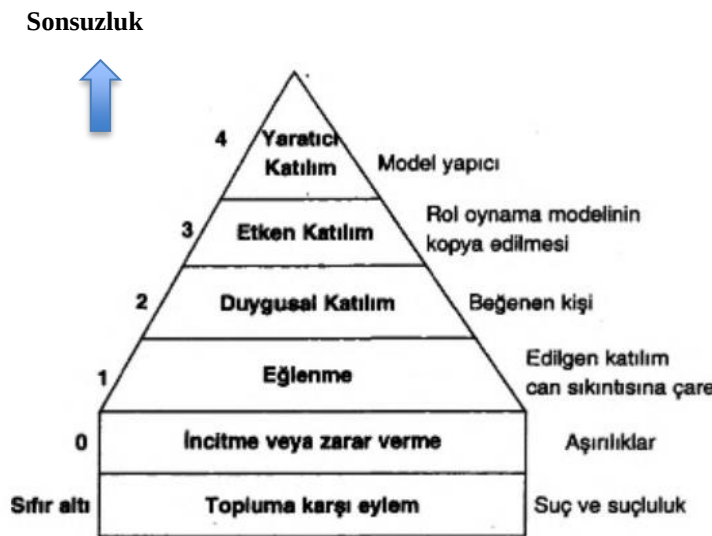
Brightbill'e (1966) göre boş zaman, her ne kadar zamanla ilgili olsa da yalnızca takdirî zaman olarak tanımlanabilir. Yani bireyin varoluşsal ve geçimsel zorunluluklarının ötesinde, tamamen kendi tercihine veya yargısına göre kullanabileceği zamandır. Bu doğrultuda, üç temel zaman dilimi tanımlanmıştır. Varoluş zamanı, geçim zamanı ve takdirî zaman. Ancak bu sınıflandırma her zaman net değildir. Çünkü bazı bireyler için gerekli olan bir etkinlik, başkaları için takdirî olabilir. Örneğin, yemek yemek ve uyumak gibi temel gereksinimler, bazı durumlarda takdirî etkinlikler olarak da değerlendirilebilir. Bununla birlikte, genel olarak 'boş zaman' kavramı, olumsuz çağrışımlar taşıyabilen 'serbest zaman' ifadesine kıyasla daha olumlu ya da yapıcı davranışlarla ilişkilendirilme eğilimindedir. Boş zaman, yalnızca zaman öldürmeye yönelik bir süreç değildir ve bireyin işten uzak kaldığı saatlerle sınırlı olarak ölçülemez. Aksine, bireylerin ne yapmak istediklerini özgürce seçebildikleri, anlamlı ve olumlu bir zaman dilimini ifade eder (Nash, 1965'ten akt. Torkildsen, 2005: 52).

Boş zaman, tartışmasız bir biçimde bireyin takdirine bağlı bir zaman dilimi olarak değerlendirilir. Yalnızca nasıl kullanıldığına ilişkin yorumlarla sınırlanabilir. Bunun dışında nesnel bir biçimde sınırlandırılmaz. Boş zaman, insanın hayatını sağlıklı bir şekilde sürdürmesi için önemli olan, zorunlu sorumluluklardan ve rutinlerden arta kalan, kişinin gönüllü olarak seçtiği aktivitelerle geçirdiği zaman dilimidir (Brightbill, 1966'dan akt. Özdemir vd. 2020:321).

1.2.2. Etkinlik Olarak Boş Zaman

Boş zaman kavramının bir diğer geleneksel yaklaşımı, bir etkinlikten veya bir etkinlik grubundan oluştuğudur. Uluslararası Sosyal Boş Zaman Bilimleri Grubu (Dumazedier, 1960 akt. Torkildsen, 2005:53) boş zaman, bireyin tamamen kendi isteğiyle, dinlenmek, eğlenmek, bu bilgiye katkıda bulunmak veya becerilerini objektif bir şekilde geliştirmek veya mesleki, ailevi ve sosyal sorumluluklarını gerçekleştirdikten sonra sosyal hayatına kendi iradesiyle katılımını artırmak için yapabileceği bir dizi uğraştan oluşur.

Ünlü Fransız sosyolog Dumazedier'e (1967 akt. Özdemir vd. 2013:322) göre boş zaman, bireyin rahatlamak, oyalanmak, bireysel ya da kendiliğinden toplumsal katılımını artırmak ve yaratıcı kapasitesini özgürce kullanmak amacıyla, kendi isteğiyle yöneldiği; iş, aile ve toplumsal yükümlülüklerin dışında kalan etkinlikleri kapsar. Şekil 1.3'te ele alınan boş zaman modeli, boş zamanın kullanımını Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisine benzer şekilde bir dizi boş zaman aktivitesiyle gösterir. Her düzeye bir değer atfeder. Piramidin tepesindekiler değerli kabul edilecek değerlerdir ve tabandakiler değer açısından olumsuz ve istenmeyen değerlerdir.

Şekil 1.3. Boş Zamanın Kavramsallaştırılması

Kaynak: Nash, 1960'tan akt. Karaküçük, 2014.

Kişinin yapmak zorunda olduğu ancak yaparken tatmin sağlayan aktiviteleri tarif etmek için 'yarı boş zaman' kavramını ortaya çıkmıştır. Ev temizliği, ailevi yükümlülükler ve rutin olarak gerçekleştirdiğimiz benzeri aktiviteler zevkli veya dikkat dağıtıcı olabilir ve 'yarı boş zaman' işlevi görebilir. Müzik dinlerken yemek pişirmek veya ütü yaparken televizyon izlemek, yarı boş zaman başlığı altına girebilir (Torkildsen, 2005:51).

Dumazedier'e (1967) göre dört temel etkinlik türü bulunmaktadır: kazanç elde etmeye yönelik çalışma yaşamı, ailesel sorumluluklar, psikolojik zorunluluklar ve etkinlik odaklı kişisel tatmin. Yalnızca dördüncü tür, yani bireyin kişisel tatmin amacıyla gönüllü olarak gerçekleştirdiği etkinlikler, gerçek anlamda boş zaman kapsamına girer. İlk üç etkinlik türü kişisel tatmin ya da keyif verse bile, bu durum onları ancak "yarı boş zaman" olarak değerlendirmeye yeterlidir. Bu yaklaşım, önceki sosyolojik boş zaman tanımlarını da destekler niteliktedir (Dumazedier, 1974'ten akt. Özdemir vd. 2020:323).

Boş zaman etkinlikleri sağladığı faydalara göre seçilmektedir. Fayda sağlayan etkinlikler bireyi çoğu yönden geliştirir. Boş zamanın amacı, günlük sorumluluklardan kurtulma ya da kendini geliştirme ile bağlantılı olmalıdır. Boş zaman, zorunda olduğumuz görevlerden ayrı düşünülmelidir. Örneğin kişinin kendi isteğiyle keyif alarak ya da öğrenme arzusuyla kitap okuması ve araştırma yapması boş zamandır ama bu durum zorunlu bir görev ise boş zaman değildir (Torkildsen, 2005:51).

Boş zaman genelde çalışma hayatı dışında kalan ve gönüllü olarak seçilen etkinliklerle geçirilen zaman olarak bilinir. Boş zaman, maddi kaygı taşımayan ve tercihen gerçekleştirilen aktivitelerdir (Roberts, 1978'den akt. Özdemir vd. 2013:323).

Kelly'e (1990) göre etkinlikler her zaman boş zaman olarak değerlendirilemez. Bunun sebebi belli kurallar ve durumlar dahilinde bu etkinliklerin zorunluluğa dönüştüğünü düşünmesidir. Her etkinlik seçildiğinde boş zamandır, özgürlük boş zamanın önemli bir hususudur. İkinci olarak, etkinlik kişiye fayda sağlıyor ise boş zamandır. Bu durumda etkinliğin kendisi değil boş zamanın amacına uygun olması önemlidir. Boş zaman etkinliktir fakat bir etkinliğin boş zaman olabilmesi için bireyin kendi iradesiyle tercih etmesi ve bireye fayda sağlaması şarttır (Göçer, 2020:324).

1.2.3. Deneyim Olarak Boş Zaman

Bammel ve Bammel'a (1966) göre boş zaman, bir varoluş hâli, bir tutum ve zihinsel bir durumdur. Zamanla doğrudan bir ilişkisi bulunmaz ve mekân ya da etkinlikle ancak sınırlı ölçüde bağlantılıdır. Benzer şekilde, Pieper (1952) da boş zamanı yalnızca dış etkenlerin sonucu

olarak değerlendirmeyiz. Ona göre boş zaman, bir tatilin ya da hafta sonunun kaçınılmaz bir sonucu değil, öncelikle zihinsel ve ruhsal bir tutumdur (Özdemir vd., 2020:324).

Bu bakış açısına göre boş zaman, bireyin içsel dünyasından kaynaklanan bir anlayış ve ruh hâli olarak değerlendirilmelidir. Neulinger'e (1974 akt. Torkildsen,2005) göre boş zaman, bir zihin hâli ve bir varoluş biçimidir; bireyin hem kendisiyle hem de yaptığı işle tam bir uyum içinde olmasını ifade eder. Ona göre boş zamanın temel ve tek ölçütü, bireyin algıladığı özgürlük durumudur. Herhangi bir kısıtlama ya da zorlama olmaksızın, bireyin özgür iradesiyle gerçekleştirdiği her etkinlik boş zaman kapsamında değerlendirilir. Bu bağlamda boş zaman, bireyin bir etkinliğe özgür bir aktör olarak ve tamamen kendi tercihiyle katılması anlamına gelir. Kelly'e (1990) göre boş zaman diğer yaklaşımlardan ayrılır. Daha çok deneyimsel açıdan tanımlanabilir. Boş zaman deneyimler ile bireye kazandırılan soyut faydalardır. Boş zaman yaklaşımları şekil 1.4'te gösterilmektedir.

Şekil 1.4. Boş Zaman Anlamı

Kaynak: Kelly, J.R. 1972'den akt. Özdemir vd., 2020.

1.3. Boş Zamanın Fonksiyonları

Boş zaman, bireyin rahatlamak, eğlenmek ya da bilgisini ve kendiliğinden toplumsal katılımını artırmak ve yaratıcı kapasitesini özgürce kullanmak amacıyla, kendi isteğiyle yöneldiği; iş, aile ve toplumsal yükümlülüklerin dışında kalan etkinlikleri kapsar. Dumazedier'e (1967) göre boş zaman üç temel işleve sahiptir: dinlenme (délassement), eğlenme (divertissement) ve kişisel gelişim (développement). Bu üç işlev, literatürde “3D” modeli olarak bilinmektedir (Dumazedier, 1967'den akt. Veal, 2019:190).

1.3.1. Dinlenme Fonksiyonu

Gelişen teknoloji ve değişen alışkanlıkların etkisiyle birlikte, toplumsal yapılar dönüşmekte ve bu dönüşüm boş zamanın rolünü giderek daha önemli hâle getirmektedir. Çalışma hayatının yoğun temposu ve gündelik yaşamın monotonluğundan uzaklaşma isteği, bireyleri gönüllü olarak seçtikleri, fayda sağlayan rekreatif etkinliklere yöneltmektedir. Bu durum, günümüz insanı için boş zamanı yalnızca bir dinlenme aracı olmanın ötesine taşıyarak, bilinçli tercihlere dayanan anlamlı bir yaşam alanı hâline getirmektedir. (Chang ve Chen, 2021:346).

Dinlenme işlevi, boş zamanın en belirgin ve en çok kabul gören temel işlevlerinden biridir. Farklı bakış açılarıyla ele alınmış ve özellikle çalışma hayatı süresince önemsenmiş bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Günümüzde bireyler hem bedensel hem de ruhsal olarak yenilenmek amacıyla, boş zamanlarını yorucu olmayan rekreatif etkinliklerle değerlendirmeyi tercih etmektedir (Karaküçük, 2015: 46).

1.3.2. Eğlenme Fonksiyonu

Boş zamanın eğlence fonksiyonu, günlük hayatın monotonluğundan verdiği can sıkıntısı yok eden ve sorunlardan uzaklaşmamızı sağlayan bir fonksiyondur. Rahatlamayı ifade eder. Faydalı tüm spor uğraşlarını ve diğer rekreatif etkinlikleri tercih etmeye yönlendirir (Kuykendall vd., 2015:364). Eğlenme içten gelen bir duygudur ve boş zamanlarımızı bize keyif verecek etkinliklerle geçirmek bir ihtiyaçtır. Bireylerin farkındalıklarının artmasıyla spor ve rekreatif etkinliklere katılım artmıştır. Buna göre bireylerin, fiziksel ve psikolojik iyilik hallerine verdikleri değer artmıştır (Shaw ve Dawson, 2020:37).

1.3.3. Gelişim Fonksiyonu

Gelişim fonksiyonu insanın boş zaman etkinlikleriyle yaratıcılığını ve becerilerini arttırmasına sebep olur. Bu durum kişinin yaşam tarzını yeniliklere açmaktadır. Böylece, kişi genel geçer kalıplardan kurtularak özgünleşmektedir. Boş zaman etkinlikleri sosyalleşmeyi, yeni şeyler öğrenme isteğini arttırır ve kişiliğin gelişmesinde önemli rol oynar (Hicter, 1966:107).

Gelişim fonksiyonu, bireyin fikirlerini günlük hayatın tekdüzeliğinden kurtarır ve daha farklı açıdan bakmasına sebep olur. Gelişim fonksiyonu, boş zamanda bilgi alışverişi yapmak, bireysel ve toplumsal gelişim ihtiyacının karşılandığı rekreatif etkinlikleri içerir (Ağduman, 2014:9).

1.4. Boş Zaman Kavramının Tarihsel Süreci

Boş zaman kavramı, tarihsel süreçte genellikle çalışmanın karşıtı olarak değerdendirilmiştir. Bu bağlamda, boş zaman olgusunu çalışma yaşamından tamamen bağımsız bir şekilde ele almak, kavramın anlamını daraltmakta ve tutarlı bir tanım geliştirmeyi güçleştirmektedir. Tarih boyunca çalışma ve boş zaman birbirine zıt anlamlarda kullanılmış; ancak bu iki kavrama atfedilen anlamlar zaman içinde değışim göstermiştir. Özellikle modern toplumlarda çalışmanın, toplumun daha geniş bir kesimini doğrudan ilgilendirmesi nedeniyle, boş zamana kıyasla daha değerli ve öncelikli bir olgu olarak kabul edildiğı görölmektedir (Hunnicut, 2006: 57).

Boş zaman kavramı, tarih boyunca sosyal sınıf ayrımlarıyla iç içe geçmiş bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak, boş zaman pratiklerinin kökeni muhtemelen ilkel topluluklarda, geçim kaygılarının, güvenlik tehditlerinin ve temel ihtiyaçların geçici olarak ortadan kalktığı anlara dayanmaktadır. Bu tür durumlar genellikle av sonrasında yapılan kutlamalar ya da olumsuz iklim koşulları nedeniyle çalışılmayan dönemlerde ortaya çıkmıştır.

Tarımın gelişmesiyle birlikte, üretim biçimleri değışmiş, toplumsal iş bölümü derinleşmiş ve bu durum sosyal sınıflar arasındaki güç dengesini önemli ölçüde etkilemiştir. İş gücünün niteliğine göre şekillenen bu toplumsal yapı içerisinde, elit sınıflar öne çıkmış ve boş zaman, 'nitelikli kültür', sosyal statü ve siyasal güç ile özdeşleşmiştir. Örneğin Mısır, Asur ve Babil gibi eski uygarlıklarda boş zaman etkinlikleri çoğunlukla soylular, askeri ve dini elitler tarafından gerçekleştirilmiş. Bu etkinlikler arasında at yarışı, güreş, boks, okçuluk, sanat, dans, müzik, tiyatro, avcılık, savaş oyunları ve gösterişli eğlenceler yer almıştır (Torkildsen, 2005: 11). Boş zaman üzerine en yoğun düşünsel üretimi gerçekleştirenlerin Antik Yunan filozofları olduğu görölmektedir. Bu nedenle, boş zaman olgusunun tarihsel sürecini anlamlandırmak adına başlangıç noktası olarak Antik Yunan dönemi esas alınmaktadır.

1.4.1. Antik Yunan ve Boş Zaman

Erken Yunan uygarlığı döneminde öncelikle Platon ve Aristoteles'in yazıları günümüzün boş zaman olgusunu etkilemiştir. Yunan medeniyetinin en güçlü döneminde, sporun, kamusal eğlencenin ve yarışmaların profesyonelleşmesi, zıt olarak 'boş zaman etiğinin' doğuşuna tanık olmuştur. Boş zamanın akıllıca kullanımı, yaşamın amacıdır. Platon, vatandaşın boş zamanlarında müzik, tiyatro, spor gibi aktivitelerle iyi değerdendirilmiş boş zamana büyük önem vermiştir. Platon'un yazılarının çoğu, ilham kaynağı Sokrates'in düşüncelerinin ve diyaloglarının değerdendirilip geliştirilmesini içerir. Mutluluk için düşünme, felsefe ve kendini geliştirme zamanı gereklidir. Platon için bu zaman, boş zamandır (Torkildsen, 2005:12).

Aristoteles'in felsefesinin merkezinde mutluluğa nasıl ulaşılacağı vardır. Ona göre, her şeyde ölçülü olmak doğal adalete uygundur. Mutluluk, sürekli'dir. Boş zaman kısa bir dönem değil, bir yaşam boyudur (Stebbins, 2015:46).

İş-boş zaman ayrımının Yunan filozoflarıyla başladığı varsayılmaktadır. Aristoteles, iş ve savaşı bir tarafa, boş zaman ve barışı diğer tarafa koymuştur. Bu görüş, hiçbir mesleğin boş zaman olarak kabul edilemeyeceğini savunur. Ancak toplumun tüm üyelerinin ideal boş zamanı sürdürmesi mümkün değildir. Boş zaman sadece bireysel bir zevk değil aynı zamanda toplumsal fayda arayışıdır.

Boş zaman geçiren bireyin kamusal yaşamı iyileştirmeye katkıda bulunması gerekmektedir. Ayrıca sanat, müzik ve sporda mükemmelliğe ulaşmak için çabalamalıdır. Yunan spor salonu boş zaman eğitiminin merkezidir. Antik Yunan'ın boş zamanını boş zaman tarihinin herhangi bir döneminden ayıran şey, boş zaman ile devlet yönetimi arasındaki güçlü bağlantıdır (Torkildsen, 2005:13).

Yaşamın ve boş zamanın bir yaşam tarzı olarak benimsenmesi, esasen ayrıcalıklı ve seçkin bir sınıfla sınırlıdır. Antik Yunan düşüncesinde idealize edilen boş zaman anlayışı, yazılı kaynaklarda yer alan entelektüel ve erdemli yaşam vurgusuyla dikkat çekse de, bu idealin toplumun yalnızca küçük ve imtiyazlı bir kesimi için geçerli olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, bu yaklaşım geniş halk kitlelerini yansıtmaktan uzaktır ve bu nedenle "Yunan ideali" olarak sunulan boş zaman anlayışı, büyük ölçüde mitolojik bir nitelik taşımaktadır. Nitekim Antik Yunan'da teorik düzlemde ifade edilen boş zaman kavramı ile toplumsal pratikler arasında ciddi bir tutarsızlık söz konusudur. Bu durum, boş zamanın tarihsel gelişiminde kavramsal ve sosyo-ekonomik çelişkilerin önemli bir göstergesi olarak değerlendirilebilir (Godbey, 1978'den akt. Veal, 2019: 23).

1.4.2. Boş Zaman ve Antik Romalılar

MÖ 27 yılında kurulan Antik Roma İmparatorluğu, daha sonra Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrılmış ve MS 395 yılına kadar varlığını sürdürmüştür. Roma, özellikle askeri fetihler sayesinde önemli bir refah düzeyine ulaşmıştır. Bu durum, tarımsal temelli bir demokrasiden sınıf temelli bir kentsel yapıya doğru evrilmeyi beraberinde getirmiştir.

Kentsel nüfusun artmasıyla birlikte, halkın büyük bir kesimi önemli miktarda boş zamana sahip olmuş, MS 354 yılına gelindiğinde yılda yaklaşık iki yüz gün tatil yapılabilen bir toplum yapısı ortaya çıkmıştır. Ancak Roma'da boş zaman kavramının önemi, Antik Yunan'daki boş zaman etiğinden farklılık göstermektedir. Yunan düşüncesinde boş zaman

zihinsel gelişim ve erdemli yaşamla ilişkilendirilirken, Roma'da boş zaman daha çok işlevsel ve faydacı bir yaklaşımla ele alınmıştır.

Spor etkinlikleri fiziksel dayanıklılığı artırmak ve savaş hazırlığını sürdürmek amacıyla yapılırken, boş zaman etkinliklerinin estetikten çok pratik yarar sağlaması beklenmiştir. Bu anlayış doğrultusunda hamamlar, amfi-tiyatrolar ve arenalar gibi sosyal yapılar, toplumun geniş kesimlerinin kullanımına sunulmuş ve kitlesel boş zaman pratiklerine hizmet etmiştir (Torkildsen, 2005: 14).

Antik Romalılar için boş zamana sahip olmak, Yunan toplumunun aksine yalnızca ayrıcalıklı sınıflara özgü bir durum olarak görülmemiştir. Bu nedenle, Roma toplumunda boş zaman yalnızca soyluların değil, kentsel nüfusun daha geniş kesimlerinin de erişebildiği bir imkân haline gelmiştir. Antik Roma uygarlığı, eğlence ve dinlenme için ayrılmış zaman dilimlerine önem atfetmiş; boş zamanın verimli değerlendirilmesinin iş verimliliğini artırdığına inanılmıştır. Bu dönemde boş zaman etkinlikleri, toplumsal yaşamın önemli bir parçası haline gelmiştir (Juniu, 2000: 69).

Ancak zamanla bu etkinlikler denetimsiz bir şekilde büyümüş ve toplumsal bir sorun hâline gelmiştir. İmparatorlar, halkı memnun etmek amacıyla ücretsiz yiyecek dağıtımları ve kitlesel eğlenceler düzenlemiş; köleler ise yalnızca üretimde değil, müzik, drama ve spor gibi törenlerde de aktif olarak kullanılmıştır. Süreç ilerledikçe bu eğlenceler şiddet içerikli gösterilere evrilmiştir (Akkurt ve Şinforoğlu, 2023: 92). Yarışmalar, sahte kara ve deniz savaşları, araba yarışları ve gladyatör dövüşleri toplumun eğlence anlayışını giderek daha vahşi bir boyuta taşımıştır (Akkurt ve Şinforoğlu, 2023; Akıncı, 2023:17). Bu şiddet içerikli gösteriler önce hayvanlarla; sonra insanlarla devam etmiş ve profesyonel gladyatörler ölümüne dövüştürülmüştür (Akıncı, 2023:20). Böylece boş zamanın eğitici, geliştirici değeri bozulmuş ve yozlaşmıştır. MS 80 civarında inşa edilen Kolezyum bu sürecin simgesi haline gelmiş ve kazı buluntuları, arenadaki grafitiler bu kültürel dönüşümün kanıtlarıdır (Tafaro, 2024:45).

Aynı dönemde kasabalarda da büyük arenalar, spor salonları, parklar ve hamamlar inşa edilmiştir. Circus Maximus'un yaklaşık 385 000 kişilik kapasitesi, kitlesel eğlence anlayışının ulaştığı boyutu açıkça göstermektedir. Nitekim Roma'da boş zamanın yanlış anlaşılması ve ideolojik olarak istismarı, toplumsal çözülmeye katkıda bulunan önemli bir unsur olarak kabul edilmiştir.

Tarihçiler, boş zamanla başa çıkamamanın imparatorluğun çöküşünün nedenlerinden biri olduğunu ileri sürmüşlerdir (Oldsworthy, 2009:198). Ekonomik olarak ve belki de başka şekillerde, gösteriler imparatorluğun mali çöküşüne katkıda bulunmuştur, çünkü aristokrasi birbirlerini alt etmek için yarışmıştır, çoğu zaman iflas noktasına kadar gelmiştir. Yunanlılar gibi Romalılar da boş zaman için düşünceler geliştirip planlasalar da onlar için boş zaman, öğrenme, keşfetme ve aydınlanmadan farklı olarak politik bir araç olan yasa, gelenek ve tüketim olarak kullanılmaktadır. Daha sonraki kültürler, boş zamanın kontrolsüz kötüye kullanımının sonuçlarını göstermek için Roma örneğinden faydalanmıştır (Torkildsen, 2005:15).

1.4.3. Orta Çağ ve Boş Zaman

Roma İmparatorluğu'nun yıkılışı ve Hristiyanlığın yayılması, boş zaman ve eğlence üzerinde derin ve kalıcı etkilere sahiptir. Katolik Kilisesi, hayatın esas gayesinin bir sonraki hayata geçiş için hazırlanmak olduğunu öğütlemektedir. Orta Çağ'ın erken dönemi, yaklaşık olarak 400 ila 1000 yılları arası 'Karanlık Çağ' olarak adlandırılır. Yüzyıllar boyunca çoğu tarihçi tarafından nispeten sıkıcı bir dönem olarak anılmaktadır. Benediktinler, 'Çalış, umutsuzluğa kapılma' diye vaaz vermektedir. Çalışma, Antik Yunan felsefesine göre gerçek rolünden çok uzak bir kavram haline gelmiştir (Torkildsen, 2005:16). Boş zaman özgürlüğü ifade etmektedir. Orta çağın sonlarında boş zaman şatafat, ihtişam ve israfa dönüşmeye başlamıştır (Juniu, 2000:32).

Orta Çağ'da, Antik Roma'daki aşırılıklara tepki olarak kilise, ibadet ve dini ritüeller dışındaki boş zaman etkinliklerini büyük ölçüde yasaklamış, çalışmayı yücelten bir anlayış benimsemiştir. Buna rağmen müzik ve ahlaki içerikli oyunlar gelişmiş; halk ise dini bayramlarda içki, kumar ve laik müzik gibi etkinliklerle boş zamanını değerlendirmiştir. Aristokrat sınıf ise avcılık, turnuva ve şahinle av gibi faaliyetlerle boş zaman etkinliklerini sürdürmüştür. Geç Orta Çağ'da bazı dini kısıtlamalar hafifletilse de halk için boş zaman genellikle dini festivallerle sınırlı kalmıştır (Torkildsen, 2005:16).

Orta Çağ boyunca, toprak sahibi soylular ve siyasi elitler arasında, Yunan idealinin dönüştürülmüş bir biçimi olan seçkin boş zaman anlayışı devam etmiştir. Avcılık, şahin avcılığı, müzik ve dans gibi etkinlikler yaygınlaşırken; spor ve mızrak dövüşü hem eğlence aracı hem de savaş hazırlığı olarak görülmüştür. Büyük panayırlarda şarkıcılar, dansçılar, hokkabazlar ve çeşitli sanatçılar yer alırken, bu etkinlikleri güreş, okçuluk, köpek ve horoz dövüşü ile kumar gibi oyunlar takip etmiştir. Halkın boş zamanı ise genellikle kilise tarafından belirlenen kutsal günlerle ve pazarlarla sınırlı kalmıştır. On üçüncü ve on dördüncü yüzyıllarda

kraliyet fermanları, büyük fuarlar için düzenlemeler getirerek Avrupa ve Asya'dan tüccarları cezbetmiştir. Dini festivaller de eğlenceli şenlik havası yaratmıştır. Rönesans dönemine geçişte manastırlar büyümüş, ağır çalışma, iyi işler yapma ve kendini mahrum bırakma öğretilmiştir. Kilise'nin otoritesi giderek azalmış olsa da Avrupa hâlâ güçlü monarşilerin yönetimi altındadır (Gültekin, 2018: 144).

1.4.4. Rönesans, Reform ve Boş Zaman

Rönesans ve Reform hareketleri, tarihsel olarak birbirine paralel şekilde ilerlemiş; biri kültürel, diğeri ise dini bir dönüşüm süreci olarak ortaya çıkmıştır. Rönesans, sanatta, bilimde ve düşüncede bir uyanışı temsil ederken; Reform, çalışma ahlakı ve bireysel yaşam biçimini etkileyen önemli bir dini devrimdir. Bu dönemde Katolik Kilisesi, uzun süre elinde tuttuğu otoriteyi yitirmeye başlamış; böylece bireysel düşünce ve dünyevi yaşam biçimlerinin önü açılmıştır. On beşinci yüzyıl, Orta Çağ'dan modern Batı toplumuna geçişin başlangıcını simgelemektedir (Torkildsen, 2005:17).

Rönesans, Fransızca'da "yeniden doğuş" anlamına gelir. İtalya'da başlayıp Kuzey Avrupa'ya yayılan ve on altıncı yüzyılın ortalarına kadar devam eden bu entelektüel ve kültürel hareket, XIV. yüzyıl şairi ve bilgini Petrarch'ın klasik öğrenim ve hümanizm anlayışını canlandırmıştır. Yüksek Rönesans dönemi, 1500-1520 yılları arasında Leonardo da Vinci, Raphael ve Michelangelo gibi sanatçıların etkin olduğu, sanat ve düşüncenin doruğa ulaştığı bir süreçtir. Daha sonra Rönesans, Dürer'in sanatı, Erasmus'un hümanist fikirleri ve Shakespeare'in eserleriyle Kuzey Avrupa'da da etkisini göstermiştir (Özdemir, 2015: 45; Bayraktar ve Demir, 2018:120).

Rönesans zamanına kadar boş zaman idealleri teoride kalmıştır ve topluma daha fazla fırsat sunulmamıştır. Matbaanın gelişimi, edebiyatın ve bilginin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamış; böylece boş zaman etkinlikleri arasında okuma daha yaygın hale gelmiştir. Öncesinde edebiyat yalnızca manastırlarda, üniversitelerde ve aristokrat çevrelerde erişilebilirdi; ancak matbaa sayesinde bilgi, toplumun daha geniş kesimleriyle buluşmuştur. Müzik, drama ve dans tiyatrolarda alanında uzman olarak icra edilmiştir ve eğitim daha rahat ulaşılabilir duruma gelmiştir. Daha sonra Rousseau ve Locke gibi eğitimciler, oyunun çocukların eğitimindeki faydalarından bahsetmektedir. Bu dönemlerde soylular sanatın ve birçok sanatçının eserlerinin koruyucusu haline gelmiştir (Torkildsen, 2005:17).

Reform, XVI. yüzyıl Avrupa'sında dinsel bir hareket olarak Roma Katolik Kilisesi'nin reformu amacıyla başlamış ve bağımsız Protestan kiliselerinin kurulmasıyla sonuçlanmıştır.

Bazı toplumlarda çocukların oyun oynaması tembelliği teşvik ettiği gerekçesiyle hoş karşılanmamıştır. Stuartlar hanedanı, İngiltere tarihinde zayıf bir dönem olarak kabul edilse de I. James'in saltanatı siyasi istikrar ve dini dogmaların gevşemesi açısından önemli olmuştur. I. James, 1618'de Spor Kitabı'nı yayınlarak çalışanların kilise dışı saatlerde belirli oyunları oynamasını yasallaştırmıştır (Spurr, 2020:45).

Reform tarafından ağır bir şekilde bastırılmasına rağmen Rönesans'ın kültürel devrimi devam etmiştir. On yedinci ve on sekizinci yüzyıllarda, avlanmaya ve balık tutmaya giden ve bahçelerin güzelliğinin tadını çıkaran soylular için parklar ve bahçeler geliştirilmiştir. Halk için ortak alanlar ve meydanlar inşa edilmiştir. Krallar ve lordlar tarafından tatiller ilan edilmiştir. Paris, Berlin ve Londra'da birçok bahçe kademeli olarak halka açılmıştır (Torkildsen, 2005:19).

Rönesans hümanizmi, eğitim ve daha fazla özgürlük yoluyla insanların yaratıcılığını geliştirmeyi hedeflemiştir. Rönesans boş zaman için daha fazla özgürlük ortamı oluştursa da Reformasyonun Batılı tutumlar üzerinde daha da büyük bir etkisi olmuştur. Reformasyon, çalışmayı idealleştiren ve boş zamanın kötülüklerine güvenmediği bir dönemdir ve çalışma etiği yirmi birinci yüzyıla kadar devam etmiştir.

Protestan etiği, boş zamanı erkekleri ve kadınları adanmışlığa ve çalışmaya uygun hale getiren davranışlara şartlandırmayı amaçlamıştır. Kısa vadede halkın geniş kesimlerinin boş zamanlarını değerlendirme olanaklarını daha da kısıtlayacak olan, ama uzun vadede 'kitlese boş zamana' yol açan bir başka devrim, Sanayi Devrimi'dir (Sevil vd., 2012:19).

1.4.5. Sanayi Devrimi ve Boş Zaman

On sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıllardaki Sanayi Devrimi toplum düzenini derin bir biçimde farklılaşmasına sebep olmuştur. Fabrikalar kentlerin gelişmesini sağlamıştır. Nüfuslar küçük kasaba ve köylerden şehirlere taşınmıştır. Bunun sonucunda kentsel nüfusun artması, aşırı kalabalık, kötü konutlar, yoksulluk, suç oranlarında yükseliş çalışma saatlerindeki ve çocuk işçiliğinde artış getirmiştir. Bu koşullar boş zaman için olumsuzdur (Torkildsen, 2005:20). Sanayileşme ile çalışma önem kazanmıştır ve bu durum boş zamana bakış açısını olumsuz etkilemiştir (Koçyiğit ve Yıldız, 2014:214).

İnsanların doğanın ortasında hayatını sürdürdüğü, çocukların bahçelerde oynayabildiği ve ailelerin kırsalda yürüyüş yapabildiği köylerden, insanlar oynayacak yetersiz alan ve boş zamanı keyifli geçirecek çok az zamanın olduğu kısıtlı şartlarda yaşamaya başlanmıştır. Rekreasyon alanları planlanmamıştır. Genellikle ucuz iş gücü olarak görülen

çocuklar için sonuçlar yıkıcıdır ve birçok oyun biçimi kötü olarak kınanmaktadır. 1800'lerin ortalarından 1900'lerin başlarına kadar bir reform hareketi şekillenmiştir. Reformcular refah konusunda, özellikle de çocukların refahı konusunda derin endişe duymaktadır. Sağlıklı egzersiz ve oyun fırsatlarının olmadığı bir kentsel yaşamın koşullarından derinden rahatsızdırlar. Kentsel kiliseler, birçok durumda, bu tür sorunları yavaş yavaş fark etmeye ve rekreasyon konusunda yeni bir rolle yüzleşmeye başlamıştır (Yaylı ve Çakıcı, 2016:26).

Reformcular boş zamandan çok rekreasyon kavramıyla ilgilenmiştir. İşçiyi daha fazla iş için canlandıran ve yenileyen işten sonra etkinlik için 'sağlıklı' fırsatlar aramışlardır. Sosyal reformcuların boş zaman felsefesinin temel unsuru, eğlencenin toplumsal olarak yararlı amaçlara hizmet ettiğidir ve bu tema o zamandan beri devam etmiştir. Toplumsal koşullara yanıt olarak organize rekreasyon hareketi başlamıştır. Endüstriyel toplumla ilişkili olarak boş zamana ilgi uyanmıştır. Oyun ve rekreasyona ilişkin birçok yazı ve teorinin toplumsal koşullara tepki olarak ortaya çıkması da bu dönemde meydana gelmiştir (Torkildsen, 2005:20).

Thorstein Veblen 1953 yılında Amerika'da, *The Theory of the Leisure Class* adlı eser yayınlamıştır. Bu eserde endüstriyel sistemin zayıflıklarını eleştirerek, boş zaman sınıfının gösterişli tüketim alışkanlıklarını analiz etmiştir. On sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıllardaki Sanayi Devrimi, derin toplumsal değişimlere yol açmış, sosyal adaletsizlikler ve zorlu çalışma koşulları sosyal öncülerini harekete geçirmiştir. Britanya'da, toplum sağlığı için hamamlar, parklar ve açık alanlar halkın kullanımına sunulmuş, ancak boş zaman, uzun çalışma saatlerinden ayrı bir yaşam unsuru olarak kabul edilene kadar halk için anlamlı bir fayda sağlamamıştır. Cumartesi yarım gün tatili, Britanya'da boş zamanın halk tarafından benimsenmesinde önemli bir dönüm noktası olmuştur (Yaylı ve Çakıcı, 2016:26).

1.4.6. Yirminci Yüzyıla Doğru Boş Zaman

İşçi sınıfı herhangi bir idealist bir yaklaşım veya fikirsel uyanış amacıyla değil, izin için boş zaman talep etmeye başlamıştır. Çalışma ve boş zaman ihtiyacı, modern iş dünyası ile kamusal, gönüllü ve endüstriyel rekreasyon alanlarının yapılandırılmasına neden olmuştur (Torkildsen, 2005:21).

Yirminci yüzyıl, rekreasyonun toplumsal yaşamda öne çıktığı bir dönem olmuştur. Çocuklar için oyun, gençler için öğrenme süreci olarak görülen boş zaman, sosyal refahın ötesinde eğlence amacıyla da değer kazanmıştır. Halka açık parklar, hamamlar, eğlence evleri ve müzik salonları gibi boş zaman alanları yaygınlaşırken, Birinci Dünya Savaşı sonrası sinema ve seyirci sporlarına ilgi artmış, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise televizyon kitlelerin başlıca

eğlence aracı haline gelmiştir. Teknolojik gelişmeler, iş yükünü azaltarak bireylere daha fazla boş zaman ve kaynak sağlamıştır (Veal, 2017:208). 1960'lar ayrıca Birleşik Krallık'ta bugün bildiğimiz şekliyle eğlence ve rekreasyon yönetiminin başlangıcına tanıklık etmiştir. Crystal Palace Ulusal Spor Merkezi'nin açılışını ulusal merkezler izlemiştir ardından da topluluk sanatları ve rekreasyon merkezleri açılmıştır. Yaratıcı sanatlar, müzik, moda, festivaller ve sergiler ve turizm gelişmeye başlamıştır. Boş zaman ve rekreasyon, tarihte de gördüğümüz gibi, yaşam biçimlerimiz üzerinde derin etkilere sahip olmuştur. Boş zaman, iş kadar hayatın bir parçasıdır ve gelişimimizde, yaşam kalitemizde eşit derecede önemli bir rol oynar (Wilson ve Platts, 2022:16).

1.5. Boş Zaman ve Rekreasyon İlişkisi

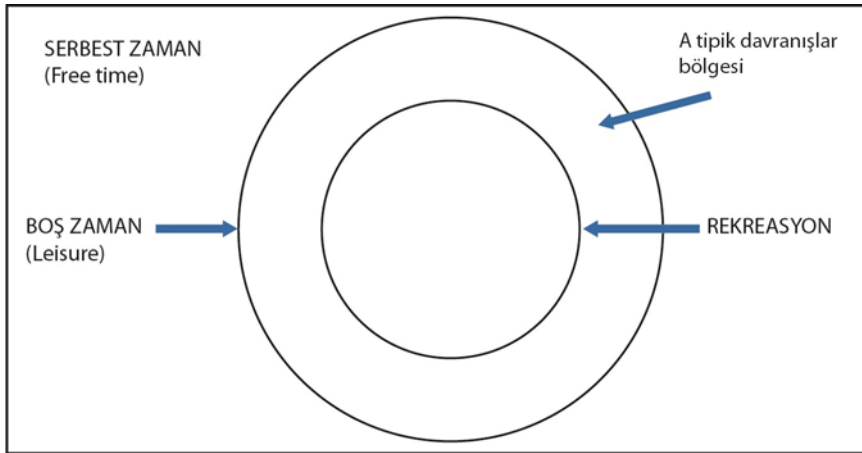
Rekreasyon, boş zamanlarda gönüllü olarak yapılan aktiviteler veya deneyimlerden oluşur. Katılımcılar tarafından zevk için veya belirli kişisel ihtiyaçları karşılamak için seçilir. Doğru planlamalar yapıldığında, rekreasyon yapıcı hedeflere ulaşmak için tasarlanmalıdır. (Özdemir vd., 2020:327).

Rekreasyon kentleşmenin de etkisiyle günümüzde sıkça araştırılan ve dikkat çeken bir kavram haline gelmiştir. Birçok kişi boş zaman ve rekreasyonu aynı kavramlar olarak düşünmektedir. Ancak, bu iki kavram birbiri ile yakından bağlantılı olsa da farklı anlamlar taşırlar (Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 30).

Rekreasyon boş zaman sırasında yapılan, özgür ve haz verici, kendi anlık çekiciliğine sahip, herhangi bir anlık zorunluluk tarafından yönlendirilmeyen, bireysel veya kolektif herhangi bir aktivitedir. Rekreasyon, bir bireyin doğrudan kendisine getirdiği keyif ve tatmin nedeniyle kendi isteğiyle katıldığı herhangi bir boş zaman deneyimi veya aktivitesidir (Neumeyer 1958'den akt. Özdemir vd., 2020:329).

Rekreasyon, bireyin boş zamanlarında, öncelikle kendi tatmini için, kişisel bir isteği karşılamak amacıyla seçtiği bir faaliyet ve tecrübedir. Rekreasyon gönüllü olarak gerçekleştirilen her tür aktiviteyi ifade eder ve boş zaman ya da oyun gibi tek bir biçim almaz. Rekreasyon kendini ödüllendirmek veya işe hazırlanmak olarak görülebilir (Godbey ve Parker ,1976'dan akt. Torkildsen, 2005).

Rekreasyon kavramında vurgu boş zamanın değerlendirilmesindedir. Bu durum en kapsamlı şekilde rekreasyonel deneyim olarak tanımlanabilir. Rekreasyon sadece boş zaman dilimi içerisinde olmakla kalmayıp aynı zamanda faydacı olmalı ve amaç içermelidir. Bu tanımlara göre rekreasyonu boş zaman diliminde gerçekleşen etkinlikler olarak tanımlayabiliriz. Şekil 1.5'te rekreasyon ve boş zaman ilişkisi anlatılmaktadır.

Şekil 1.5. Rekreasyon ve Boş Zaman İlişkisi

Kaynak: Mieczkowski, 1990.

1.6. Rekreasyon Kavramı

Modern çağ karmaşıklıklarla doludur. İnsanların hayatına devam edebilmesi için birçok fiziksel ve zihinsel meşguliyeti ve sorumlulukları bulunmaktadır, bu sorumluluklar yorgunluğa neden olmaktadır. Kişi rekreasyon yoluyla kaybedilen canlılığı veya enerjiyi yeniden elde edebilir. Rekreasyon, bir bireyin boş zamanlarında veya işte olmadığı vakitlerde katıldığı etkinliklerle alakalıdır. Bu sebeple sıklıkla boş zaman etkinliği olarak tanımlanır (Gulam, 2016:157).

Rekreasyon kişinin boş zamanlarında, eğlenme, dinlenme, eğlence ve spor niyeti ile kendi iradesiyle tercih ederek katıldığı etkinliklerdir (Türk Dil Kurumu, 2022). Bireyin boş zamanlarında seçtiği, sürdürdüğü deneyimler ve etkinlikler anlamına gelir. Temel olarak, aranan deneyim ve sürdürülen aktiviteler, kelimenin gerçek anlamıyla, bireyi yeniden yaratır. Böylece bireyin günlük yükümlülüklerini, ne olursa olsun, yeniden yerine getirebilmesini sağlayacak şekilde tazelenmesini sağlar. Rekreasyon, boş zamanlarda, öncelikli olarak keyif ve doyum sağlamak amacıyla isteğe bağlı olarak yapılan etkinlik olarak kabul edilir (Pigram, 1983'ten akt. Özdemir vd., 2020:326).

Rekreasyon, bireylerin günlük yaşamlarında yoğun bir şekilde bağlı oldukları faaliyetlerin (örneğin, isteğe bağlı alışveriş, aşırı mesai, ek iş, ev onarımı, araç bakımı, ileri düzey eğitim, akademik ödevler, çocuk bakımı, dini veya siyasi katılımlar gibi) dışında, serbest zamanlarında gönüllü olarak gerçekleştirdikleri her türlü etkinliği kapsamaktadır (CRRAG 1970'ten akt. Gülez, 1996:113).

Rekreasyon, boş zamanın deneyimlemesi keyifli bir etkinlik olarak düşünülür fakat aynı zamanda sosyal hedeflere hizmet eden, sosyal olarak düzenlenmiş bir kurum olarak da algılanmaktadır. (Cushman ve Laidler, 1990:2). Boş zaman süresince yapılan, bireysel veya kolektif, özgür ve zevk verici, kendisinden başka gecikmiş bir ödül veya herhangi bir doğrudan zorunluluk tarafından yönlendirilmeyen herhangi bir etkinliktir (Fairchild, 1970 :251).

Rekreasyon, bir bireyin içindeki, esenlik ve tatmin duygusundan kaynaklanan duygusal bir durumdur. Uсталık, başarı, coşku, kabul, bireysel değer ve keyif alma duygularıyla karakterize edilir. Pozitif bir benlik algısını pekiştirir. Rekreasyon, sanatsal deneyime, bir kişinin hedeflerine ulaşmasına veya başkalarından gelen olumlu geri bildirimine bir yanıttır. Aktiviteden, boş zamandan veya sosyal kabulden bağımsızdır (Gray ve Pelegrino, 1973: 7).

Rekreasyon, etkinlikler yoluyla elde edilecek anlık tatmin ve elde edilecek bazı kişisel veya toplumsal değerler olarak görülür. Katılımcının genellikle isteğe bağlı olarak tercih edilen bir etkinlik veya deneyimden oluşur. İş dışında, kişisel zaman dilimlerinde yapılan ve profesyonel terfi ile ilişkili olmayan bir faaliyet olarak tanımlanır. Çoğunlukla zevklidir ve düzenli veya toplumsal hizmetlerin bir bileşeni olarak gerçekleştirildiğinde, birey, grup ve toplumun yararına yapıcı ve toplumsal değer taşıyan hedeflere ulaşmak amacıyla planlanmıştır. (Kraus 1966'dan akt. Güncan, 2021:69).

Rekreasyon kelimesi eğlenmek veya bir eğlence veya oyalanmanın tadını çıkarmak anlamına gelir. Ayrıca çeşitli eğlenceler veya uğraşlar- rekreasyon çeşitleri- anlamına da gelir (Madow, 1965'ten akt. Veal 1992:8). Rekreasyon kişisel deneyim (bir kişiye ne yaptığı), etkinlik (aldığı biçimler) veya kurum (topluma sunulduğu yapı) olarak görülebilir. Rekreasyon, bir süreç (bireyin yaşadığı deneyim) ve bir yapı (rekreasyonun uygulandığı ortam) olarak kabul edilebilir (Torkildsen, 1986: 164). Boş zamanlarda, birey kişisel tatmin amacı güder ve kendi isteklerine göre bir etkinlik veya deneyim seçer (Yukic, 1970'ten akt. Veal 1992:9). Farklı bir açıdan bakıldığında, rekreasyon bireyi çalışma hayatına hazırlayan ve verimliliğinin artmasına sebep olan etkinliklerdir gibi açıklamalar vardır. Ancak bu açıklamalar rekreasyonun bir ihtiyaç olduğunu düşünen kişiler ve giderek artan emekli yaşlı nüfus için geçerli olmayacaktır (Kraus, 1985: 32).

Rekreasyon, tüm insanların ortak mirasıdır. Ancak tek bir ifade şekli yoktur, çeşitli biçimlerde olabilir. Oyun, tüm ülkelerde küçük çocuğun aktif saatlerindeki başlıca uğraşıdır. Çocuk oyun yoluyla büyüme ve deneyim kazanır. Bu, doğanın büyük biyolojik aktivite isteğine çıkış yolu sağlama ve daha sonraki yaşamda ihtiyaç duyulan becerileri edinme yoludur. Yaşlandıkça, diğer aktivite biçimleri onun zamanına, enerjisine ve dikkatine giderek daha fazla

talepte bulunur. Yetişkin yaşamında geçimini sağlama, aile için para kazanma ve insan toplumunda bir yer edinme görev ve sorumlulukları, rekreasyonu hayatın kenarında önemsiz bir yere indigeme eğilimindedir. Yine de rekreasyon isteği o kadar temel ve evrenseldir ki bastırılamaz (Gulam, 2016:158).

Rekreasyon, açık veya kapalı alanda, boş zaman sırasında gerçekleşen, aktif veya pasif aktivitelerdir. Bu durum rekreasyonun neleri içerebileceği konusunda oldukça net bir resim verir ve boş zaman ile rekreasyon arasındaki örtüşmeye dair bir fikir sunar (Mercer, 2003: 412).

İnsanlar, çalışma hayatı ve kişisel açıdan yerine getirmesi gereken sorumluluklarının dışında farklı sürelerde ve anlarda boş zamana sahip olur. Dinlenme, eğlenme, sosyalleşme gibi çeşitli amaçlarla; belirli bir mekân şartı olmadan birçok rekreatif aktivitede bulunmaktadır. Rekreasyon, insanların boş zamanlarında bu rekreatif etkinliklere katılım süreciyle ilgilenen bir olgudur. (Karaküçük, 2014:52).

1.7. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyon hem birey hem de toplum için bir ihtiyaçtır. Bu sebeple rekreasyon yönetimi kavramı oldukça önemli bir yere sahiptir. Rekreasyon yönetimi, toplumun rekreasyon kavramını anlaması, bilimsel olarak benimsenmesi ve rekreasyonun sınıflandırılması ile ilgilenir (Metin vd., 2013: 5026). Birçok araştırmacı rekreasyonu farklı bakış açılarıyla sınıflandırmaktadır. Tribe (1995), rekreasyonu evde gerçekleştirilen, ev dışında gerçekleştirilen ve seyahat-turizm olarak üç başlık altında incelemiştir (Bulut, 2021: 24).

Cordes ve İbrahim (1999)'e göre toplumsal rekreasyon, ticari rekreasyon, Kurumsal rekreasyon, terapatik rekreasyon ve diğer rekreatif etkinlikler olarak beş farklı şekilde sınıflandırmıştır (Karaküçük ve Gürbüz, 2007: 39-40). Rekreasyon etkinliklerini ayıran bir başka kriter ise katılımcıların bireysel ya da grup olarak dahil olmasıdır. (Adams vd., 2003:93). Ardahan vd. (2016) rekreasyonu farklı başlıklar altında gruplandırmıştır ve gruplandırma Tablo 1.1'de detaylı olarak gösterilmektedir.

Tablo 1.1. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Eylem Çeşidine Göre Rekreasyon	Aktif Rekreasyon Pasif Rekreasyon Ettirgen Katılımlı Rekreasyon
Mekânsal Sınırlamaya Göre Rekreasyon	Açık Alan Rekreasyonu Kapalı Alan Rekreasyonu
Amaçlarına Göre Rekreasyon	Dinlenme Amaçlı Kültürel Amaçlı Rekreasyon Toplumsal Amaçlı Rekreasyon Sportif Amaçlı Rekreasyon Turizm Amaçlı Rekreasyon Sanatsal Amaçlı Rekreasyon
Çeşitli Ölçütlere Göre Rekreasyon	Yaşa Göre Rekreasyon Katılımcı Sayısına Göre Rekreasyon Zamana Göre Rekreasyon Mekana Göre Rekreasyon Sosyolojik Muhtevaya Göre Rekreasyon
Özel İşlevlerine Göre Rekreasyon	Ticari rekreasyon Sosyal rekreasyon Uluslararası rekreasyon Estetik rekreasyon Fiziksel rekreasyon Park rekreasyonu İş yeri rekreasyonu Hastane rekreasyonu Kampüs rekreasyonu Orman rekreasyonu
Özel İşlevlerine Göre Rekreasyon	Turizm rekreasyonu Sağlık rekreasyonu
Yerel Sınıflandırmaya Göre Rekreasyon	Kentsel Rekreasyon Kırsal Rekreasyon
Yapısal Sınıflandırmaya Göre Rekreasyon	Mücadele Gerektiren Rekreasyon Rekabetçi Rekreasyon Yaratıcılık Gerektiren Rekreasyon
Yaşam Biçimine Göre Rekreasyon	Ciddi Boş Zaman Gündelik Rekreasyon

Kaynak: Ardahan, Turgut ve Kaplan Kalkan, 2016: 22-36.

Buna ek olarak, Yaylı (2014) rekreasyonu farklı bir bakış açısıyla sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırma Tablo 1.2’de gösterilmektedir.

Tablo.1.2. Rekreasyon Faaliyetlerinin Sınıflandırılması

• Etkinliklerin Katılım Biçimine Göre • Etkinliklere Katılanların Mekân Tercihine Göre • Etkinliğe Katılanların Sayısına Göre • Etkinliğe Katılanların Yaşlarına Göre
--

Rekreasyonun	• Etkinliğe Katılanların Milliyetlerine Göre
Faaliyetlerinin	• Etkinliğe Katılanların Zaman Tercihine Göre
Sınıflandırılması	• Rekreasyonel Etkinliklerin Kültürel Değerler Bakımından
	• Fonksiyonel Açıdan Rekreasyon
	• A-tipik Boş Zaman Davranışları

Kaynak: Yaylı,2014:21.

Bunun yanı sıra, Karaküçük (2014) 'e göre rekreasyon, bireyin rekreatif faaliyetlere katılım amaçlarına göre, çeşitli ölçütlere göre ve işlevlerine göre olmak üzere üç farklı başlıkta sınıflandırılmaktadır.

1.7.1. Amaçlarına Göre Rekreasyon

Kişinin rekreasyon etkinliklerinden beklentileri farklılık göstermektedir. Bu sebeple her birey rekreasyon etkinlikleri seçimlerinde farklı amaç ve isteklere sahiptir. Rekreasyon etkinlikleri amaçları bakımından altı başlık altında incelenmektedir.

- Kültürel amaçlı ; kişinin boş zamanını kültürel etkinliklerle geçirmesidir.
- Sportif amaçlı ; kişinin boş zamanında aktif (spora dahil olmak) ya da pasif (izlemek) katılımcı olarak iki farklı şekilde spor etkinliklerine katılmasıdır.
- Turizm amaçlı ; kişinin boş zamanını bulunduğu konumdan farklı bir konuma gezmek, eğlenmek, görmek amacıyla seyahat ederek değerlendirmesidir.
- Dinlenme amaçlı; kişinin boş zamanını, psikolojik ve fizyolojik iyilik halini olumlu etkileyecek etkinliklerle geçirmesidir.
- Sanatsal amaçlı; kişinin boş zamanında farklı sanat dallarına ait faaliyetlerde bulunmasıdır.
- Toplumsal amaçlı; kişinin boş zamanında sosyalleşmek amacıyla farklı kişilerle etkileşimde olmasıdır.

1.7.2. Çeşitli Ölçütlere Göre Rekreasyon

Rekreasyon, çeşitli ölçütlere göre altı boyutta incelenmektedir. Bu boyutlar katılımcıların yaşına, katılanların sayısına, zaman ölçütüne, etkinliğin gerçekleştirildiği mekanlara ve sosyolojik muhtevaya göre olmak üzere farklı başlıklarda değerlendirilir.

- Katılımcının yaşına göre; çocuk rekreasyonu, genç rekreasyonu, yetişkin rekreasyonu, üçüncü yaş rekreasyonu gibi farklı yaş gruplarına göre ayrılır.
- Etkinliğe katılanların sayısına göre; münferit veya grup olarak katılım sağlanan etkinliklerdir.

- Zaman ölçütüne göre; gününbirlik, haftasonu ya da uzun süreli gerçekleştirilen rekreasyon etkinlikleridir.
- Etkinliğin gerçekleştirileceği mekana göre; açık alan(outdoor) rekreasyonu, kentsel rekreasyon,kırsal rekreasyon ve kapalı alan rekreasyonu olarak farklı ortamlara göre seçilen rekreasyon etkinlikleridir.
- Sosyolojik muhtevaya göre; lüks ya da geleneksel rekreasyon etkinlikleridir.

1.7.3. İşlevlerine Göre Rekreasyon

Rekreasyon işlevlerine göre altı gruba ayrılmaktadır.

- Fiziksel Rekreasyon; açık alan ya da kapalı alanda yapılan sportif faaliyetlerdir.
- Ticari Rekreasyon; para ödeyerek yapılan rekreasyon faaliyetleridir.
- Sosyal Rekreasyon; aynı amaçla toplanan kişilerin ilişki kurmasını sağlayan rekreasyon etkinlikleridir.
- Orman Rekreasyonu; farklı rekreasyon etkinliklerinin yapılabileceği açık hava ve su kullanma imkânı (akarsu sporları vb.) sağlayan etkinliklerdir.
- Uluslararası Rekreasyon; farklı ülkelerde gerçekleştirilen rekreatif faaliyetlerdir.
- Estetik Rekreasyon; Pasif olarak katılım sağlanan bu etkinlikler kişiye doğal ve kültürel güzellikler aracılığıyla haz verir.

1.8. Rekreasyon Etkinliklerinin Özellikleri ve Faydalar

Rekreasyon kişinin istekleri doğrultusunda çok çeşitli etkinliklerle uğraşabilmesidir. Etkinliklerin kişilere, mekanlara ve birçok etkene göre çeşitlilik göstermesi ortak özelliklerini ortaya koymakta zorluk yaratmaktadır. Ancak, alanyazında bazı araştırmacılar fikirlerini belirtmiş ve bu fikirler diğer araştırmacılar tarafından kabul edilmiştir. Bu fikirler rekreasyonu, diğer etkinliklerden ve olgulardan ayıran temel özelliklerdir (Karaküçük,2014:60). Ortak fikirlerden yola çıkarak rekreasyonun özellikleri şunlardır (Tezcan, 1982:27; Küçüktopuzlu, 1987:17; Sağcan, 1986:6);

- Rekreasyon etkinliklerinde gönüllülük esastır. Herhangi bir katılım zorunluluğu olan uğraşlar rekreasyonel etkinlik olarak tanımlanamaz.
- Katılım sağlanan etkinliği sürdürmek kişinin isteğine bağlıdır, müdahale edilemez.
- Boş zaman dışında (iş, okul vb.) yapılan etkinlikler rekreasyon olarak adlandırılmaz.
- Rekreasyonel faaliyetlerin uygulanmasında mekân, zaman ve kişiler bakımında herhangi bir kısıtlama olmamalıdır.

- Cinsiyet, yaş, ırk gibi sınırlamalar yoktur. Her yaştan, her cinsiyetten ve her ırktan insan rekreatif etkinliklerde bulunabilir.
- Kişi katılacağı etkinlik türünü de kendi seçmelidir.
- Rekreasyon tek bir eğlence türü değildir. Oyun, dinlenme, eğlenme isteğine göre çeşitlilik gösterebilir.
- Rekreasyon etkinliklerde kişiler farklı amaçlarla katılabilir. Ancak bireye keyif, zevk, fiziksel ve ruhsal doyum sağlamalıdır.
- Rekreasyon toplumun ahlaki ve manevi değerlerine uygun planlanmalıdır.
- Rekreasyon bireye hem kişisel hem de sosyal fayda sağlamalıdır.
- Rekreasyon aktif ya da pasif katılımı bir etkinlik içermelidir.
- Rekreasyon etkinliklerle uğraşan kişiler rekreasyonistlerdir.
- Rekreatif etkinlikler kişiye deneyim kazandırmaktadır.

Gunther'e (1987) göre rekreasyonun özellikleri şöyledir (Akdeniz ve Yılmaz, 2022:101);

- Bireyin rutin dışında olması
- Katılacağın etkinlikte özgür seçim yapmak
- Haz
- Kendiliğindenlik
- Boş zamanda gerçekleştirilmesi
- Yaratıcılık ve Fayda
- Kişiye farkındalık kazandırmak
- Kişinin kendisini gerçekleştirme

İnsan nüfusunun giderek arttığını göz önünde bulundurduğumuzda, kişilerin milliyetleri, cinsiyetleri, yaşları ve beklentilerinin farklılık göstermesi kaçınılmazdır. Bu farklılıklar kişinin rekreasyon etkinliklerindeki tercihlerini de etkilemektedir. Buna göre sayısız rekreasyon etkinliğinden bahsetmek mümkündür ve birçok özelliği de beraberinde getirir. Rekreatif etkinliklerinin çeşitliliği genel geçer özellik oluşturmakta zorluk yaratmaktadır (Yaylı,2014:54). Ancak belirlenen ortak özellikler vardır, bu özellikler şekil 1.6'da gösterilmektedir.

Şekil 1.6. Rekreasyonun Temel Özellikleri

Kaynak: Aylan ve Şalvarcı, 2018.

1.8.1. Rekreasyonun Psikolojik Faydaları

Rekreasyon etkinlikleri sadece zihinsel hastalıkların önlenmesinde değil aynı zaman, aynı zamanda kişilerin mevcut psikolojik iyilik halinin korunmasında da etkilidir. Psikiyatristler dinlenmeyi bir terapi ve tedavi olarak görürler. Araştırmacılar, zihinsel ve ruhsal hastalıkların dinlenme ve eğlenme yoluyla hafifleyeceğine inanırlar. Rekreasyon etkinlikleri, kişinin davranışlarını, kişisel gelişimini olumlu etkiler. Rekreasyonel etkinliklere katılmak kişiyi günlük hayatın stresinden uzaklaştırır ve üzerlerindeki baskıyı azaltır. Yeni insanlarla tanışmak ve iletişim kurmak kişinin kötü ruh halinden kurtulmasını sağlar. Çoğu psikiyatrist boş zamanı bir yaşam tarzı olarak görür ve bu yaşam tarzını benimseyen kişilerin mutluluk, huzur ve neşe bulmak için önemli olduğunu savunur (Kraus, 1977’den akt. Orel ve Yavuz, 2003:62).

Rekreasyonel etkinlikler bireysel olabileceği gibi aynı zamanda grup olarak da gerçekleştirilebilir. Kişinin bir gruba dahil olması onu yalnızlık hissinden kurtulabilir. Kısacası rekreatif etkinlikler kişinin sosyalleşmesine olanak tanır. Kişi, boş zamanlarını rekreatif etkinlikler aracılığıyla sosyalleşerek geçirdiğinde hem mevcut psikolojik iyilik halinin korunabilir hem de olumsuz duygulardan arınır ve iyileşme fırsatı bulabilir (Bedir, 2020:29). Rekreasyon etkinlikleri, bireyi sorumluluklarından uzaklaştırmak için fırsat olarak görülür. Bu fırsat durumu bireyin olumsuz ruh halinin iyileşmesini ve bunalımlı anlarda boşalmasını sağlar.

Kişi katılacağı rekreasyon etkinliği, özgür olarak tercih etmektedir. Bu özgürlük hissi kişiye ruhsal zenginlik ve psikolojik tatmin kazandırır (Karaküçük, 2014:82).

Sportif faaliyetler, psikolojik rahatsızlığa sahip olan bireyler için zihinsel bir terapidir. Spor, bireyin benlik saygısı kazanmasına fırsat sağlar. Takım sporları kişinin sosyalleşmesine sebep olur ve psikolojik iyilik halini olumlu etkiler. Fiziksel aktiviteler, kişinin ruhsal dengesini korur. Spor esnasında beyin kimyasal maddeler üretir. Bunlar; endorfin, serotonin ve dopamindir. Düzenli yapılan spor serotonin salgılanmasını artırır. Serotonin kişinin depresyona karşı güçlü olmasına sebep olur. Sosyal olarak uyumlu olmasını sağlar. Dopamin ise psikolojik iyilik halini korur ve hafızayı güçlendirir. Sportif faaliyetler kişiyi zihinsel olarak zinde tutar ve konsantrasyonu artırır (Akdeniz ve Yılmaz, 2022:151).

1.8.2. Rekreasyonun Fiziksel Faydaları

Endüstrileşme, insanların yaşam tarzlarında ve çalışma hayatlarında değişime yol açmıştır. Uzun çalışma saatleri ve sorumluluklardan kalan zamanlarda sportif faaliyetler rekreasyonel bir araç olarak zihinsel ve fiziksel yoğunlukların yarattığı olumsuz etki ortadan kaldırmak için kilit bir rol oynamıştır (Taşkiran, 2014:23-30).

Rekreasyonel etkinliklere aktif olarak katılmak, fiziksel aktivitelere dahil olmak bireyin bağışıklık sistemini güçlendirir ve vücuduna bağışıklık kazandırır. Fiziksel aktiviteler, yaşlanmanın sebep olduğu fiziksel değişimin ertelenmesini ve bu sürecin sağlıklı ilerlemesini sağlar. Fiziksel aktiviteler, stresten uzaklaştırması sebebiyle kalp sağlığına da destek olmaktadır (İskender, 1997:819). Beden eğitimi ve spor etkinlikleri bireyin fiziksel sağlığına olumlu etkileri bakımından rekreatif etkinlikler arasında önemli bir yere sahip olmaktadır. Fiziksel aktiviteler, sağlık problemlerinin tedavisinde ve mevcut sağlık durumunun korunmasını sağlar (Karaküçük, 2014:81).

Fiziksel aktiviteler, kişinin büyüme sürecinde boy ve kilo gelişimini olumlu etkilemektedir. Bunun yanı sıra, hareketsiz çalışma hayatı olan bireylerde, fiziksel aktivite eksikliği obezite gibi sağlık sorunlarına sebep olmaktadır. Bu sebepler fiziksel aktiviteler yaşamın her süresinde gerekli görülmektedir (Somonoğlu, 2021:231). Rekreasyonel aktiviteler, kişinin yaşlılığında oluşabilecek eklem ve kas rahatsızlıklarını önemli ölçüde azaltmaktadır. Ayrıca, çocukların kemik ve kas gelişimini desteklemektedir (CSP, 2021).

1.8.3. Rekreasyonun Sosyal ve Toplumsal Faydaları

Boş zaman etkinlikleri, sosyal gelişim ve refah açısından önemli bir kavramdır. Boş zaman etkinliklerinin hem tek başına hem de grup olarak yapılabilmesi kişinin sosyal ilişkilerine katkıda bulunmaktadır (Güven, 2018: 24). Rekreasyonel bir aracı olarak sportif faaliyetlerin toplumsal ve sosyal faydalarının temelinde bazı amaçları vardır. Sporun toplumsal ve sosyal olarak sahip olduğu amaçların başında moral değerleri yüksek, mutlu, çalışkan, sağlıklı, dinamik ve çağdaş bir toplum oluşturmak, toplumsal sorumluluk bilinci yüksek erdemli, ahlaklı nesiller yetiştirmek vardır (Küçük, 2012:2).

Rekreasyon kişilerin; kendileriyle, başkalarıyla ve toplumla barışık, uyumlu ve dengeli bir yapıya sahip olmasını desteklemektedir. Topluma aykırı kabul edilen insanların bazı davranışlarını törpüleyerek, bu kişilerin toplum tarafından kabul göreceği şekilde davranmasına katkı sağlayabilmektedir (Akdeniz ve Yılmaz, 2022:159). Koçyiğit vd. (2018), rekreasyon etkinliklerinin kişiye fizyolojik, psikolojik, sosyal açıdan yararlarının olduğunu ve sosyalleşmenin kişinin iletişim yetenekleri ve duygusal zekâları üzerindeki etkilerinin gözlemlenmesiyle rekreasyon etkinliklerinin kişiyi olumlu yönde etkilediğini savunmaktadır.

Rekreasyon etkinlikleri, farklı özellikteki birçok insanı buluşturmaktadır. Etnik köken, yaş, cinsiyet, statü, eğitim gibi birçok açıdan ayrıştırılan insan rekreasyon etkinliklerinin kapsayıcılığı sebebiyle ortaya çıkan çatışmaları hafifletmektedir (Öpözlü, 2006:12). Rekreatif etkinlik ile kaynaştırıcı, birleştirici ve paylaşımcı ortamlar yaratarak kişilerin sosyalleşmesine ve kendini ifade etmesine ortam sağlamaktadır (Körmükçü, 2022:160).

1.9. Rekreasyon Etkinliklerine Katılmayı Etkileyen Faktörler

Rekreasyon insanların yaratılışından bugüne kadar gelen dogmatik bir kavramdır. İnsanların günlük yaşantısında gerçekleştirdiği rutinlerden uzaklaşma isteği rekreasyon etkinliklerine katılımı büyük ölçüde etkilemektedir. Rekreasyon etkinlikleri insanın doğasından gelen ihtiyaçları karşılamak konusunda hizmet etmektedir İnsan doğasından gelen ihtiyaçları Abraham Maslow (1954) şu şekilde göstermektedir; (Yaylı, 2014:12).

Şekil 1.7. Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi

Kaynak: Maslow, 1943.

Rekreasyon politikası ve planlaması düşünüldüğü kadar kolay değildir. Katılımı etkileyen unsurlar ele alındığında anlaması zor bir tabloyla karşı karşıya kalınmaktadır. Şekil 1.7'de, katılımı bireysel, ortak veya kolektif olarak etkileyen ayırt edilebilir faktörlerden bazılarını ana hatlarıyla gösterilmiştir. Bu liste kapsamlı değildir, ancak bir birey üzerinde etkili olan karmaşıklığı ve çeşitli etkileri gösterir. Bunun yanı sıra, insanlar aynı koşullara ve fırsatlara sahip olsalar bile, seçebilecekleri etkinlikler farklılık gösterir. Yine de rekreasyon yöneticileri kişisel koşullar ve katılım arasındaki bazı bağlantıları anlayarak, kişilerin karşılaştığı kısıtlamalardan ve zorluklardan bazılarını öngörebilir ve yönetim yaklaşımları buna göre değiştirilebilir. Rekreasyon etkinliklerine katılımı etkileyen ana etkiler Tablo 1.3'te üç başlık altında incelenmektedir (Torkildsen, 2005:108).

Tablo 1.3. Boş Zaman Katılımını Etkileyen Faktörler

Kişisel Ve Ailevi Etkiler	Sosyal ve Ekonomik Koşullar	Fırsatlar
- Yaş - Yaşam Döngüsündeki Aşama - Cinsiyet - Medeni Durum - Bakmakla Yükümlü Olunan Kişiler - Yaşamın İradesi ve Amacı - Kişisel Yükümlülükler - Beceriklilik - Boş Zaman Algısı - Tutumlar ve Motivasyon - İlgi Alanları ve Meşguliyet - Kişilik ve Öz güven - Kültür ve Gelenek - Yetiştirilme Tarzı ve Geçmişi	- Meslek - Gelir - Harcanabilir gelir - Maddi zenginlik ve mallar - Araba sahipliği ve mobilite - Mevcut zaman - Görevler ve yükümlülükler - Ev ve sosyal çevre - Arkadaşlar ve akran grupları - Sosyal roller ve bağlantılar - Çevresel faktörler - Kitlesel boş zaman faktörleri - Eğitim ve başarı - Nüfus faktörleri	- Mevcut kaynaklar ve olanaklar - Tesisler: tür ve kalite - Farkındalık Düzeyi - Fırsat algısı - Rekreasyonel hizmetler - Tesislerin dağılımı - Erişim ve konum - Aktivite tercihi - Taşımacılık - Maliyetler: öncesi, süreç içi, sonrası - Yönetim: politika ve destek - Pazarlama stratejileri - Program Tasarımı - Organizasyon yapısı ve liderlik unsurları - Sosyal erişim - Siyasi politikalar

Kaynak: Torkildsen,2005.

Bireyin rekreasyon etkinliklere katılımı, kişinin karakteri, gereksinimleri, hobileri, fiziksel ve sosyal yetenekleri, yetiştiği kültürel ortam, yaşamdaki iradesi ve amacı gibi bir dizi diğer kişisel faktörden etkilenir. Aile ve hangi yaş döneminde olmak önemli bir etkiye sahiptir, ancak etkisi kişiye, fırsatlara ve etkinlik çeşidine ilişkili olarak değişecektir. Çocuklar açısından birkaç yıl içinde hızlı bir değişim olur. Yetişkinler için, insanlar yaşlandıkça en aktif boş zaman etkinliklerine katılım azalır. Zamanın mevcudiyeti de eğlence katılımı üzerinde bir etkiye sahiptir. Ergenler ve emeklilerin, daha fazla zaman baskısı altında hayat süren orta yaş grubuna göre önemli ölçüde daha fazla boş zamana sahiptir. Ancak yaş, izole olarak düşünülmemelidir. Evlenmek ve çocuk sahibi olmak gibi yaşam döngüsü değişikliklerinden daha az kısıtlayıcı olabilir; Bazıları için, çocukların evden ayrılması veya bir kişinin işten emeklilik sonucu yaşlandıkça katılım yükselebilir. Yaş, fiziksel güç ve enerji düzeylerini etkileyebilir; ancak

ailevi ve iş yükündeki düşüş, bu olumsuzlukları büyük ölçüde dengeleyebilir (Wilson ve Spink, 2021: 98).

Bireylerin rekreasyon etkinliklerine katılımı, cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi, gelir, sosyal statü, kültürel arka plan ve aile yapısı gibi faktörlerden etkilenir. Kadınlar, erkeklere kıyasla sosyal ve kültürel kısıtlamalarla daha fazla karşılaşırken, erkekler genellikle fiziksel aktiviteler ve sporla daha fazla ilgilenir. Ancak, boş zaman; evde yapılan etkinlikler, sosyalleşme, kültürel geziler veya doğa yürüyüşleri gibi geniş bir çerçevede değerlendirildiğinde, cinsiyetler arası katılım farkları azalır. Yaş ilerledikçe fiziksel etkinliklere katılım düşse de, emeklilik veya çocukların bağımsız hale gelmesi gibi yaşam değişiklikleri katılımı artırabilir. Yüksek eğitim ve gelir seviyesine sahip bireyler, rekreasyonel etkinliklere daha fazla katılım gösterir (Karaküçük ve Gürbüz, 2021: 78).

Boş zaman etkinliklerine katılım, bireyin içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik koşullardan önemli ölçüde etkilenmektedir. Gelir düzeyi, eğitim durumu, meslek, yaşanılan çevre ve sosyal roller gibi unsurlar bireyin boş zaman davranışlarını şekillendirmektedir. Özellikle çalışan kadınlar, ev ve iş yükümlülüklerinin birleşmesi nedeniyle diğer gruplara göre daha sınırlı boş zamana sahiptir. Gelir düzeyi, boş zaman etkinliklerine katılım oranlarıyla doğrudan bağlantılıdır; yüksek gelir grupları daha çeşitli ve maliyetli etkinliklere erişim sağlarken, düşük gelir gruplarında bu olanaklar daha kısıtlıdır (Berthelsen vd., 2018:169).

Sosyal sınıf, gelir ve eğitimle sıkı bir ilişki içinde olup, meslek de rekreasyonel katılımı belirleyen temel faktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır (Breuer ve Wicker, 2008:38). Ayrıca, bireylerin sosyal çevrelerinde hâkim olan tutum ve değerler de boş zaman tercihlerini kolaylaştırıcı ya da engelleyici birer unsur olarak etkileyebilmektedir (Beenackers vd., 2012:156). Bu nedenle, daha düşük gelirli ve daha az hareketli sosyal grupların katılımını teşvik edici sosyal hizmet ve toplumsal yaklaşımların geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Rekreasyon etkinliklerine katılım, bireysel tercihler kadar çevresel fırsatlar, algılar ve erişilebilirlik gibi dışsal faktörlerden de etkilenmektedir. Bu bağlamda, sosyal ve ekonomik koşulların yanı sıra bireyin yaşadığı çevrenin özellikleri, güvenlik algısı ve ulaşım olanakları katılımı şekillendiren temel etkenler arasında yer almaktadır.

Boş zaman etkinliklerine katılımında fırsat kavramı kritik bir öneme sahiptir. Fırsatlar, kaynaklar, hizmetler, siyasi politikalar, topluluk desteği ve fiziksel, algısal, finansal ve sosyal erişilebilirlik gibi birçok boyutta ortaya çıkmaktadır (Torkildsen, 2005:111). Bireyin yaşadığı çevreye ve mahalleye ilişkin algısı, özellikle yaşlı bireylerin akşam saatlerinde dışarı çıkma ve rekreasyon etkinliklerine katılma davranışlarını doğrudan etkilemektedir (McNeill vd., 2006:1012). Ayrıca, rekreasyon merkezlerinin ve etkinliklerin etkili tanıtımı, bireylerin bu

fırsatlardan haberdar olmasını sağlayarak katılım oranlarını artırmaktadır (Henderson ve Ainsworth, 2003:460).

Rekreasyon etkinliklerine katılımını etkileyen sosyal ve ekonomik faktörler Tablo 1.4'te belirtilmiştir (Yaylı, 2014:12).

Tablo 1.4. Rekreasyon Etkinliklere Katılmayı Etkileyen Faktörler

Rekreasyon Etkinliklere Katılmayı Etkileyen Faktörler	• Sahip Olunan Boş Zaman Miktarı • Maddi İmkanlar • Sınıfsal Aitlik • Eğitim Düzeyi • Teknolojik Araç ve Gereç İmkânı • Demografik Etkenler • Etnik ve Coğrafi Etkenler
---	---

Kaynak: Yaylı,2014.

Şehirleşme, harcanabilir gelirin artışı, boş zaman artışı, sosyal hareketlilik, rekreasyonel merkezlerin çeşitliliği gibi bir dizi etken rekreasyon etkinliklerine katılımı desteklemektedir (Karaküçük, 2014:87).

İKİNCİ BÖLÜM

KENTSEL REKREASYON VE KENT PARKLARI

2.1. Kent Kavramı

Kent, çeşitli disiplinler tarafından ele alınan, tanımlanması zor ve çok boyutlu bir kavramdır (Toprak, 2001: 6). İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren bireyler, doğada yalnız başlarına varlıklarını sürdüremeyeceklerini fark etmiş ve bu ihtiyaca yanıt olarak kentler ortaya çıkmıştır. Kent kavramının gelişimi, kentleşme, kentlileşme ve kent yönetimi gibi birçok yeni kavramın doğmasına da zemin hazırlamıştır. Sosyoloji, ekonomi, savaş stratejileri ve mimarlık gibi farklı disiplinler kenti kendi perspektiflerinden incelemektedir. Ancak tüm bu bilimsel yaklaşımlardan önce, kent kavramının en temel ögesi, o kentte yaşayan bireyler yani kentlilerdir (Bumin, 2010: 1).

Kent kavramının tarihsel süreci incelendiğinde, geçmişinin MÖ 4000'li yıllara, Sümerlerin yerleşik hayata geçişine kadar uzandığı görülmektedir. Sümerler, büyük ölçekli merkezi yönetimlere ihtiyaç duymadan, nehir kıyılarında yapay sulama sistemleri geliştirerek tarımsal üretimi artırmışlardır. Bu gelişmeler, ekonomik ve toplumsal yapıda önemli dönüşümlere yol açmış, bu doğrultuda çeşitli yerleşim alanlarının oluşmasına zemin hazırlamıştır. Öncelikle köyler ortaya çıkmış, ardından zaman içinde daha büyük ve karmaşık yerleşim birimleri olan kentler gelişmeye başlamıştır (Teber, 1985: 272).

Kent, tarihsel süreç içerisinde teknolojik ilerlemelerin etkisiyle dönüşen; üretim, dağıtım ve denetim gibi temel işlevlerin yoğunlaştığı bir yerleşim formudur. Zamanla kentlerin büyüklüğü, bütünleşme yapısı ve toplumsal çeşitliliği farklı düzeylere ulaşmıştır. Kent ile kırsal yerleşimler ise; ekonomik yapı, kültürel normlar, yaşam tarzları ve iletişim biçimleri bakımından belirgin şekilde ayrılmaktadır (Yanık, 2011: 95). Uygarlık tarihi açısından merkezi bir konuma sahip olmasına rağmen, literatürde kentlileşme olgusuna dair kapsamlı ve ayrıntılı tanımların henüz yeterince geliştirilmediği görülmektedir.

Kent, insanların doğayla ilişkilerinde önceki yerleşim biçimlerinden farklı olarak toplumsal ve ekonomik yapının şekillendiği bir alan olarak kabul edilir. Kent kavramı farklı alanlarda çeşitli biçimlerde ele alınmıştır ve bu yaklaşımlar dört başlıkta toplanabilir (Keleş, 2017:115):

- **Demografik Ölçüt:** Kent, belirli bir nüfusa ulaşmış yerleşimler olarak tanımlanır. Kent bilimleri, kenti sadece nüfusla değil, aynı zamanda iş, kültür ve toplumsal yapılarıyla da ele alır. Genellikle 3 bin, 5 bin veya 10 bin nüfusu aşan yerleşimler kent olarak kabul edilir.
- **İşlevsel ve Ekonomik Ölçüt:** Kentin tanımında sadece nüfus büyüklüğü değil, nüfusun yapısı ve bileşimi de önemlidir.
- **Toplum Bilimi Ölçütü:** Bu yaklaşıma göre, kenti diğer yerleşimlerden ayıran en önemli özellik, kendine özgü yapısıdır. Kentler, üretim düzeyi, nüfus yoğunluğu ve toplumsal çeşitlilik gibi faktörlere göre tanımlanır
- **Yönetimsel Ölçüt:** Kent, resmi veriler ve sayımlar doğrultusunda, il veya ilçe olarak tanımlanabilir. Bu tanımda, birçok yerleşim kent olarak kabul edilmez. Kentin ekonomik ve teknolojik gelişmişlik düzeyiyle yakın ilişkisi ise tartışmasız bir gerçektir.

2.2. Kentsel Rekreatyon

Rekreasyon, şehir, kasaba ve ilçelerde bulunan parklar, oyun alanları, su merkezleri ve spor tesisleri gibi alanlarda gerçekleştirilen çeşitli etkinlikler olarak tanımlanabilir (McLean vd., 2008:42). Günümüzde kentler sadece yapılaşmadan ibaret değildir; aynı zamanda rekreasyon alanları gibi insanların yaşam kalitesini artıran unsurları da içermektedir. Ekonomik olarak gelişmiş toplumlarda şehir planlaması yapılırken, nüfus artışı göz önünde bulundurularak açık ve kapalı rekreasyon alanlarına yer verilmiş, bireylerin bu tür alanlara duyduğu ihtiyaç göz önünde bulundurulmuştur (Uygur ve Özkan, 2022:71).

Kentler, bireylerin sosyalleşmesine imkân tanıyan dinamik yaşam alanlarıdır. Kentsel bölgelerde yaşayan bireyler, genellikle belirli bir organizasyon içinde hareket eder ve sürekli bir değişim süreci içinde yer alır. Toplumsal arasındaki etkileşimin ilerlemesi, kentlerin gelişim hızını doğrudan etkileyerek değişimi kaçınılmaz hale getirmektedir. Bu hızlı kentleşme süreci, bireylerin günlük yaşam alışkanlıklarında da çeşitli dönüşümlere neden olmaktadır. Kentler, yalnızca iş olanakları sunan mekanlar olmanın ötesinde, bireylerin boş zamanlarını değerlendirebileceği sosyal ve kültürel alanları da içermektedir. Çalışma saatleri dışında kalan zaman diliminde bireyler hem kişisel hem de toplumsal gelişimi destekleyen çeşitli etkinliklere yönelerek kent yaşamını daha işlevsel hale getirmektedir. Bu süreç, bireylerin günlük rutinlerinden uzaklaşmasını sağlarken, kentlerin daha yaşanabilir ve sürdürülebilir hale gelmesine de katkıda bulunmaktadır (Ertekin ve Kırca, 2017: 45)

Kentsel dış mekanlar, toplumun her kesimine açık, bireylerin sosyal, kültürel ve rekreasyonel faaliyetlerini gerçekleştirebileceği alanlardır. Bu mekanlar hem bireysel hem de toplumsal yaşama yönelik farklı işlevler üstlenerek kent içinde çok yönlü bir kullanım imkânı sunmaktadır (Hepcan ve Ayhan, 2004:203).

Kent planlaması, bireylerin temel gereksinimlerini göz önünde bulundurarak, toplumsal fayda ve kentsel çevrenin düzenlenmesini amaçlayan bir süreçtir. Çalışma, eğitim, dinlenme ve eğlenme gibi olanakların kent sakinlerine sunulması, daha huzurlu ve refah içinde bir toplumsal yaşamın oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle, kent planlaması yalnızca fiziksel altyapıyı düzenlemekle kalmaz, aynı zamanda bireylerin psikolojik ve sosyal gereksinimlerini de dikkate alan bütüncül bir yaklaşımı benimsemelidir (Üstündağ vd., 2011: 64).

Kentsel rekreasyon alanları, bireylerin doğayla etkileşim kurmasını, dinlenmesini ve sosyal bağlarını güçlendirmesini sağlayan mekanlar olarak öne çıkmaktadır. Bu alanlar, doğa yürüyüşlerinden tırmanışa, kent içindeki park ve yeşil alanlarda vakit geçirmekten manzara izlemeye kadar pek çok etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır. Aynı zamanda, bireylerin aileleri ve arkadaşlarıyla keyifli vakit geçirebileceği piknik gibi sosyal aktiviteler için de uygun ortamlar sunmaktadır (Sezer ve Akova, 2016:97).

Kent nüfusunun hızla artması, yapılaşmanın genişlemesine yol açarak kentsel rekreasyon alanlarının ihtiyacı artırır. Kent yaşamının yoğun temposuna ayak uydurmaya çalışan bireyler, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak için rekreasyon alanlarına giderek daha fazla yönelmektedir. Günlük yaşamın getirdiği stres ve zorluklara rağmen kent sakinleri, kısa süreli de olsa bu alanlarda vakit geçirerek dinlenme ve rahatlama imkânı bulmaktadır. Dolayısıyla, mevcut kentsel rekreasyon alanlarının korunması ve geliştirilmesiyle birlikte, yeni alanların oluşturulması ve bu alanların fiziksel ve işlevsel kalitesinin artırılması gerekmektedir (Kartal vd., 2021: 286).

Kentler, toplumların sürekli gelişim içinde olduğu, bireylerin barınma, çalışma, dinlenme ve eğlenme gibi temel ihtiyaçlarının karşılandığı yerleşim alanlarıdır. Tarımsal faaliyetlerin oldukça sınırlı olduğu bu yapılar, yüksek nüfus yoğunluğuna sahip olup, küçük ölçekli komşuluk birimleriyle sosyal bir bütünlük oluşturur (Keleş, 1998:80).

Kent planlamasının temel amaçları arasında doğal çevrenin korunması, bireylerin yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve kentsel hizmetlere erişimin kolaylaştırılması yer almaktadır. Kentlerde yaşayan bireylerin sosyal gelişimi, ruhsal iyilik hali ve boş zamanlarını verimli değerlendirebilmesi açısından açık ve yeşil alanlar önemli bir işleve sahiptir. Bu tür alanlar,

bireylere fiziksel ve zihinsel olarak yenilenme fırsatı sunarak toplumsal refaha katkı sağlamaktadır (Atlı, 2014:12).

Kentsel yaşam kalitesini belirleyen temel göstergeler arasında cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, gelir seviyesi, sağlık durumu, sosyal destek mekanizmaları, konut özellikleri, iş hayatı ve boş zaman faaliyetlerini sayılmaktadır. Bu göstergeler ışığında değerlendirildiğinde, kent yaşamında bireylerin refah seviyesini doğrudan etkileyen en önemli faktörlerden biri boş zaman faaliyetleridir. Zira bireyler, zorunlu sorumluluklarının dışında kalan zaman dilimlerini dinlenme, eğlenme, sportif etkinlikler, sanatsal ve kültürel faaliyetler gibi çeşitli aktivitelerle değerlendirmektedir. Bu tür etkinlikler, bireyin yaratıcılığını ortaya koymasına, fiziksel ve ruhsal sağlığını korumasına ve genel yaşam kalitesini artırmasına katkıda bulunmaktadır (Aydiner vd., 2016:137).

Ticaret, sanayi, yönetim ve hizmet sektörlerinin ağırlıklı olduğu kentlerde (Yahyagil, 1998:106), yerleşim alanları, ticaret merkezleri, sanayi bölgeleri ve ulaşım ağlarının yanı sıra rekreasyon alanları da kent yaşamının önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Yüksel ve Yeşil, 2017:357). Kentsel rekreasyon alanları, bireylerin doğayla temas kurarak rahatlama, yalnız vakit geçirme ya da sosyalleşme gibi çeşitli ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik tasarlanmıştır. Bu alanlar, doğal ortamlarda yürüyüş ve tırmanış yapmaktan kent parklarında vakit geçirmeye, manzara izlemekten ailece yapılan pikniklere kadar geniş bir aktivite yelpazesi sunmaktadır (Sezer ve Akova, 2016:96).

Özellikle sanayileşme süreciyle birlikte doğadan uzaklaşan kentlerde, rekreasyon alanlarının önemi giderek artmıştır. İnsanların kültürel gereksinimlerini karşılamak ve doğal ortamlarla bağlarını güçlendirmek amacıyla bu tür alanların korunması ve geliştirilmesi kritik bir hale gelmiştir. Bu doğrultuda, yerel yönetimler ve park komisyonlarıyla birlikte şehir plancıları, mimarlar ve peyzaj tasarımcıları, kentlerdeki rekreasyon alanlarını iyileştirmek ve sürdürülebilir kılmak adına çeşitli çalışmalar yürütmektedir (Gülçin, 2020:130).

Turizm sektörünün rekreasyonel amaçları, bireylerin boş zamanlarını en aktif biçimde değerlendirebilmeleri için çeşitli planlamalar yaparak bu fırsatları sunmaktır. Rekreasyonel etkinlikler, insanların ekonomik, sosyal ve kültürel gelişim seviyeleri doğrultusunda farklı ilgi alanlarına hitap etmekte ve bu faaliyetlerin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Bu doğrultuda, rekreasyonel etkinliklerle ilgili çalışmaların, hedef kitleye yönelik cazip hale getirilmesi büyük önem taşır. Bu sebeple, şehirlerdeki rekreasyon alanlarının sayı, dağılım ve kullanım verimliliği bütüncül bir şekilde geliştirilmelidir. Ayrıca, bu alanların şehir yaşamına kattığı değer artırılması da kritik bir husus olarak öne çıkmaktadır (Polat ve Önder, 2004: 76).

Açık rekreasyon alanları, toplumun geniş bir kesimi tarafından kullanılan, bireylerin yaşam kalitesini artıran ve herkesin kendi istekleri doğrultusunda kullanımına olanak tanıyan alanlardır. Milli parklar, doğa parkları, tabiat parkları, yürüyüş parkurları, kent ormanları gibi alanlar bu tür rekreasyonel mekanlara örnek verilebilir (Abbasi vd., 2016: 197). Toplumsal sürdürülebilir mutluluğun sağlanabilmesi adına, doğal rekreasyon alanlarının korunması hayati öneme sahiptir. Ayrıca, bu alanlarda gözlemlenen hızlı ve düzensiz yapılaşma süreçlerinin önlenmesi de gereklidir. Bu konu, doğal çevreyi koruma ilkesinin daha geniş bir çerçevede ele alınmasını gerektirir ve ekolojik şehircilik prensipleriyle doğrudan bağlantılıdır. Birleşmiş Milletlere bağlı UN-HABITAT ve UNEP gibi küresel kuruluşlar, bu hedefe ulaşılmasına katkıda bulunmak amacıyla çeşitli çalışmalar yapmaktadır (Kocalar, 2020: 452).

Rekreasyon, hem kentleşme ve endüstrileşmenin getirdiği zorlukların etkisi hem de bireylerin fiziksel ve ruhsal sağlığına katkı sağlayan olumlu yönleri nedeniyle önemli bir gereksinim haline gelmiştir. Endüstriyel gelişim ve kentleşme süreçleri, bireylerin bu tür faaliyetlere duyduğu ihtiyacı artırmış ve onları karşılamak için çeşitli fırsatlar sunmuştur (Özgüç, 2003:7).

Kentsel rekreasyon aktiviteleri, genellikle bireylerin kısa süreli boş zamanlarını değerlendirmek için yakın çevrelerinde kolaylıkla ulaşabilecekleri etkinliklerden oluşur. Spor salonları, eğlence mekanları, sinemalar, tiyatrolar, hayvanat bahçeleri, müzeler gibi birçok farklı seçenek, kentteki bireylerin dinlenme ve eğlenme ihtiyaçlarını karşılamakta ve geniş bir yelpazede olanaklar sunmaktadır (Karaküçük, 2015:69).

Rekreatif etkinliklerin gerçekleştirilmesi lüzumlu olan mekân ve araç arzı hükümetler, belediyeler, diğer yerel yönetimler, kamu faydasına varlığını sürdüren kuruluşlar ve sosyal sorumluluk çerçevesinde icraat gösteren özel şirketler tarafından sağlanmaktadır. Bu kapsamda bahsedilen kuruluşların dikkate alması gereken kentsel rekreasyon etkinlikler ve örnekleri (Torkildsen, 1993:184) Tablo 2.1’de gösterilmektedir.

Tablo 2.1. Kamu Kurumları ve Özel Kuruluşlar tarafından oluşturulan Kentsel Rekreasyon Alanları

Spor Amaçlı (Açık Alan)	• Oyun Parkları • Stadyum • Marina • Kayak Alanı	Kültür Amaçlı	• Müzeler • Tiyatro ve Opera Binaları • Sanat Galerileri • Sinema Salonları
Spor Amaçlı (Kapalı Alan)	• Yüzme Havuzlar • Jimnastik Salonları • Spor Salonları • Buz Pistleri	Eğitim Amaçlı	• Halk Eğitim Merkezleri • Gençlik Merkezleri
Kişisel Tercih	• Oyun Alanları • Mesire Yerleri • Kent Parkları • Plaj,Göl,Irmak Kenarları	Turizm ve Tarih Amaçlı	• Sit Alanları • Doğal Koruma Alanları • Müzeler • Kongre ve Sergi Salonları
Kent Dışı Alanlar	• Şehir Ormanı • Milli Park • Kamp Alanı • Su Sporları Alanı	Eğlence, Hizmet Amaçlı	• Alışveriş Merkezleri • Liman ve Marinalar • Restoran ve Barlar • Konser ve Sergi Salonları

Kaynak: Yaylı,2014.

2.3. Park Kavramı

Parklar, farklı kültürel ve sosyo-ekonomik geçmişlere sahip bireylerin bir araya gelerek doğayla bütünleştiği mekânlar olarak değerlendirilmektedir. Parkların geniş alanlara yayılmaları, oyun alanları ve spor tesisleri gibi çeşitli donatıları içermeleri ve kent ekolojisine katkı sağlamaları nedeniyle kentsel açık alan planlamasının temel unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir (Thompson, 2002: 59).

Park, genellikle ağaçlar, çim alanlar, çiçekler ve diğer doğal unsurlarla çevrili, kamuya açık, kentsel veya kırsal alanlarda bulunan yeşil alanlardır. Bu mekânlar, bireylerin dinlenme, rekreasyon, spor yapma, sosyal etkileşim kurma ve doğayla bağ kurma ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanır. Park kavramı, belirli bir alanın sınırlandırılması ve düzenlenmesi fikrinden doğar; ancak modern yaklaşımlarda parklar, ekolojik dengeyi destekleyen, biyolojik çeşitliliği koruyan ve kentsel yaşam kalitesini artıran alanlar olarak öne çıkar (Karataş ve Kılıç, 2024:55; Öztürk ve Özdemir, 2016:110). Parklar, oyun alanları, yürüyüş yolları, oturma alanları

ve çeşitli bitki türlerini barındırarak, kent sakinlerine hem fiziksel hem de zihinsel sağlık açısından fayda sağlar. Ayrıca, sürdürülebilir kentsel planlama kapsamında, parklar kentsel ısı adası etkisini azaltma, karbon tutma ve su yönetimi gibi çevresel işlevleriyle de önem taşır (Gültürk ve Şişman, 2021:594).

Kent yaşamı içinde doğanın bir temsilcisi olarak varlık gösteren parklar, bireylerin doğayla kurduğu bağı sürdürmelerine olanak tanırken, zaman içinde değişen kullanım alışkanlıkları doğrultusunda farklı işlevler ve anlamlar kazanmaktadır. Kimi parklar doğal peyzaj öğelerine ağırlık vererek doğayla özdeşleşirken, bazıları çağdaş tasarım anlayışlarının öncüsü konumunda yer almakta, kimi parklar ise bulundukları coğrafyanın karakteristik özelliklerini yansıtarak bölgesel kimliğin bir parçası hâline gelmektedir. Bazı parklar geniş ve açık mekânlarıyla tören alanı niteliği taşıırken, bazıları gizli köşeleri, ışık-gölge oyunları ile romantik atmosferler sunmaktadır. Kentin gürültüsünden uzak, sakin bir ortam yaratan parklar olduğu gibi, yoğun kullanım alanlarıyla eğlence ve sosyal etkileşimi teşvik eden parklar da bulunmaktadır (Ulusoy, 2000:122).

Gold (1980 akt. Veal, 2017 :242), park kavramını estetik, eğitim, eğlence ve kültürel amaçlara hizmet eden, kamuya veya özel sektöre ait alanlar olarak tanımlarken, Tanrıverdi'ye (1987) göre ise parklar, kent içinde çeşitli semt ve bölgelerde konumlandırılmış, bireylere aktif ve pasif rekreasyon olanakları sunan, dengeli ve estetik bir kompozisyona sahip sosyal yeşil alanlar olarak nitelendirilmektedir. Kent içindeki parkların sosyal, ekonomik ve ekolojik açılardan yaşanabilir bir çevre oluşturmadaki rolü, literatürde ayrıntılı bir biçimde ele alınmıştır. Bu alanlar, kentsel yaşamın beraberinde getirdiği baskıları bir nebze hafifleterek, bireylere rekreasyonel olanaklar sunmaktadır (Chiesura, 2004:128).

Parklar yalnızca fiziksel ve somut dinlenme alanları değil, aynı zamanda sosyal yapılar olarak da değerlendirilir (Proctor, 1998: 352). Parklar ve bahçeler, özellikle kentsel bağlamda önemli ve benzersiz kamusal varlıklardır. Kentlerde sosyal, sağlık ve çevresel işlevler de dahil olmak üzere çeşitli önemli fonksiyonlara sahiptirler. Parklar, sıkışık ve kirli şehirlerde sosyal, fiziksel ve zihinsel sağlık faydaları sağladıkları için kentsel çevrelerde önemli olanaklardır (Lee ve Maheswaran, 2011:215; Wolch, vd., 2014:235). Parklar kent sakinleri arasındaki sosyal bağları ve sosyal desteği güçlendirebilir (Fan vd., 2011:1203).

Park ve rekreasyon alanları, kent sakinlerine fiziksel aktivite fırsatları ve psikolojik sağlık ve sosyal refah gibi diğer faydalar sağlayan temel kentsel alanlar olarak kabul edilmiştir (Cohen vd., 2007:508). Park ziyaretçileri, park ziyaretinde bulunmayanlara göre daha az doktor ziyaretinde bulunmaktadır (Ho vd., 2003:19). Geçmiş çalışmalar parkların yaşlı yetişkinlerin fiziksel ve psiko-sosyal refahı için özellikle önemli rol oynadığını belirtmiştir (Li vd., 2005:560). Örneğin, daha fazla parkın olduğu bölgelerde yaşayan yaşlı yetişkinlerin, daha az parkın olduğu bölgelerde yaşayanlara göre daha yüksek yürüyüş aktivitesi gerçekleştirdiği görülmüştür (Fisher vd., 2004:46). Parkların sağlayabileceği faydalara rağmen, çalışmalar yaşlı yetişkinlerin parklara nadiren gittiğini veya hiç gitmediğini göstermiştir (Payne vd., 2002:183). Buna Ek olarak, düşük gelir, cinsiyet ve ırksal azınlık statüsü gibi bireysel sosyo-demografik özellikler de daha düşük park kullanım seviyeleriyle ilişkilendirilmektedir (Bedimo vd., 2005:160).

Park, rekreasyon ve boş zaman etkinliklerinin temel amacı, bireylerin yalnızca çalışma hayatlarında değil, serbest zamanlarında da kaliteli ve doyurucu aktivitelerle daha iyi bir yaşam sürmelerini sağlamaktır. Bu doğrultuda, özellikle devlet ve yerel yönetimlerin dikkate alması gerektiği sosyal ve sağlık açısından birçok olumlu katkı sunmaktadır. (Mobley, 2006).

2.3.1. Parkların Sınıflandırılması

Literatürde parklar, büyüklükleri, fonksiyonları, bulundukları yerleşim alanlarının nüfus yoğunluğu ve kullanıcılarla olan mesafeleri temel alınarak çeşitli ölçütlere göre sınıflandırılmış ve bu sınıflamalar sentezlenerek dokuz ana kategori oluşturulmuştur (Eckbo, 1950; Pamay, 1978; Gold, 1980; Türel, 1988; Nasuh, 1993; Önder, 1990; Oğuz, 1998).

- Çocuk Parkları
- Mini Park
- Özel Etkinlik Alanları ve Spor Merkezleri
- Yol Kenarı Park Alanları
- Mahalle Parkları
- Semt Parkları
- Bölge Parkları
- Milli Parklar
- Kent Parkları
 - Çocuk Parkları : Çocuk parkları, çocukların açık alanda oyun oynayarak yaratıcılıklarını geliştirdiği ve bedensel-ruhsal gelişimlerini destekleyen alanlardır. Oyun, sorumluluk bilinci kazandırırken toplumsal uyumu da sağlar. Bu nedenle, parkların trafik

yoğunluğundan uzak, yaş gruplarına uygun donatılarla tasarlanması önemlidir (Boyacı, 2010:4). Çocuk parklarının özellikle 0-3 ve 3-6 yaş gruplarına yönelik olması gerekmektedir. Bu parklar, ebeveyn gözetimi göz önüne alınarak konut alanlarına yakın konumlandırılmalıdır. Parkların büyüklüğü ve ulaşılabilirliği ise yerleşim yapısı ve nüfus yoğunluğuna bağlıdır (Bal, 2005:155).

- **Mini Park:** Mahalledeki boş alanlar, rekreasyon amacıyla kullanılmak üzere dönüştürülebilir. Bu alanların büyüklüğü ve konumu, genellikle boş arazilerin bulunabilirliğine göre şekillenir. Yetişkinlerin dinlenip keyifli zaman geçirebileceği, çocukların ise oyun oynayabileceği bölgelerdir. Genelde 500-2500 kişilik bir nüfusa hitap eder ve alan ölçüleri 230 m² ile 3 km² arasında farklılık gösterir (Boyacı, 2010:4)
- **Özel Etkinlik Alanları ve Spor Merkezleri:** Spor alanları, yalnızca sporcuların antrenman yapabileceği yerler olarak değil, aynı zamanda rekreasyonel amaçlarla da kullanılacak alanlar olarak tasarlanabilir. Bu alanlar, sporun ötesinde yeşil alan olarak da değerlendirilmelidir. Spor alanlarının yerleşim düzeni, fiziki plan içinde uygun bir konumlandırma ve kullanıcı ihtiyaçlarıyla uyumlu olmalıdır (Demir, 2004:73). Spor alanları, ihtiyaç duydukları alan büyüklüğüne göre iki ana kategoriye ayrılır: I.Küçük alanlarda yapılan oyunlar (kort oyunları), II.Büyük alanlarda yapılan oyunlar (saha oyunları). Kort oyunları, basketbol, voleybol ve tenis gibi sert yüzeylerde oynanırken, saha oyunları futbol gibi daha geniş ve doğal yüzeylerde yapılır (Demir, 2004:74).
- **Yol Kenarı Park Alanları:** Bu tür alanlar, yoğunlukla araç sahiplerinin tercih ettiği dinlenme ve piknik yerleridir. Yol kenarındaki parklar, yeşil alanlar içinde yer almalıdır. Bu alanların boyutları ve mesafeleri için belirli bir standart bulunmazken, çevrelerine mini hayvanat bahçeleri ve oyun parkları eklenerek çocukların ilgisi çekilebilir (Boyacı, 2010:5).
- **Mahalle Parkları:** Mahalle parkları genellikle küçük boyutludur ve yürüyerek kolayca ulaşılabilir. Bu parklar, basit dinlenme olanakları sunarak sosyalleşmeye yönelik alanlar oluşturur. Alan, yerel gelenekleri yansıtır ve kullanıcıların yürüyerek ya da bisikletle rahatça erişebileceği mesafelerde bulunur (Özkır, 2007:17).

- **Semt Parkları:** Semt parkları, yerel toplulukların ihtiyaç duyduğu yakın rekreasyon olanaklarını sunan ve özellikle gençler tarafından tercih edilen gezinti alanlarıdır. Bu parklar, oyun alanlarının yanı sıra tenis kortları, yüzme havuzları, çok amaçlı spor sahaları, sosyal alanlar ve otoparklar gibi ek olanaklara da sahip olabilir. Parkların en uygun konumları, toplu taşıma hatlarına yakın bölgelerde bulunur. Bu tür parklar için önerilen alan, her 1000 kişi için 1 ha olup, boyutları 8 ile 40 ha arasında değişir (Boyacı, 2010:5).
- **Bölge Parkları:** Bölgesel parklar, geniş bir bölgedeki ihtiyaçları karşılamak üzere tasarlanır ve bir saatlik mesafede ulaşılabilir olmalıdır. Boyutları genellikle 50 ha ile 100 ha arasında değişir. Planlaması, bölgesel fiziki planlarla uyumlu olarak yapılır ve bazı parklar doğal bırakılırken, bazıları kısmi olarak geliştirilir. Bu parklarda, kamp alanları, piknik alanları, doğa merkezleri, yürüyüş yolları, su alanları ve bazı spor olanakları gibi çeşitli işlevler bulunur (Gold, 1980'den akt. Yücesoy, 2017:3).
- **Milli Parklar:** Milli parklar, çeşitli doğal yaşam alanlarının korunarak gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde aktarılmasını amaçlayan bölgelerdir. Bu parklar, çevresel tahribatları engellemeyi ve olumsuz etkilerden korunmayı hedefler. Bilimsel araştırmalar, eğitim ve desteklerle, doğal yaşam alanları zarar görmeden, çevreye uyumlu şekilde düzenlenir (Kervankıran ve Eryılmaz, 2014:83).

Tablo 2.2. Milli Rekreasyon ve Park Kurulu Park Standartları

Çeşit	Da/1000kişi	Büyükölük(da)	Hizmet Verdiği	Ulaşılabilirlik
			Nüfus	
Mahalle Parkı	10	20-30	2000-10000	400-800
Semt Parkı	10	80-400	10000-50000	800-4800
Kent Parkı	20	Değişken	Değişken	30 dk sürüş mesafesi
Bölge Parkı	80	1000 ve üzeri	Küçük şehirlerdeki tüm nüfus	1 saatlik sürüş mesafesi
Özel Etkinlik Alanları		Genel bir standart yoktur. Yollar, Plajlar, taşkın alanları vb. mekânları kapsar.		

Kaynak: National Recreation and Park Association,2004.

2.4. Kent Parkları

Kent parkları, doğal peyzajların öne çıktığı ve binaların daha az yer kapladığı, genellikle dinlenme etkinliklerine uygun alanlar olarak tanımlanabilir (Baur vd., 2013:100). Kent parklarının işlevi dünya genelinde değişerek, bu parklar şehirlerin ekolojik akciğerleri,

sosyal alanları ve hem pasif hem de aktif dinlenme alanları olarak kullanılmaya başlanmıştır (Duan vd., 2018:261; Thompson, 2002:63). Bu parklar, insanlara yıl boyu ücretsiz dinlenme imkânları sunarak önemli birer etkinlik alanı oluşturur (Brown vd., 2014:34; Santos vd., 2016:3).

Kent parkları, kent sakinlerinin günlük dinlenme aktivitelerini gerçekleştirdikleri önemli alanlar olarak kabul edilir (Fan ve Luo, 2021:2). Kent parklarının en belirgin özelliği, dinlenme aktiviteleri için geniş açık alanlar ve bolca yeşil alan sunmasıdır (Baur vd., 2013:105). Cvejić vd. (2015) göre, şehir parklarında ağaçlar, çiçekler, çimenlikler, oyun alanları ve su kaynakları gibi doğal peyzajlar halkın kullanımına açıktır. Bu parklar, yürüyüş, koşu, bisiklet sürme ve Tai Chi gibi fiziksel aktivitelerin yapıldığı alanlar olarak da öne çıkmaktadır (Duan vd., 2018:266; Godbey vd., 2005:150; Henderson, 2006:203).

Kent parkları, rekreasyon alanları, spor kompleksleri vb. sosyal merkezler ve kentsel açık alanların bir parçasıdır. Boş zamanlarda özellikle gençler başta olmak üzere farklı yaş grupları tarafından kullanılmaktadır. Bu nedenle, toplum sağlığında önemli bir rol oynarlar ve bu alanlara yönelik ilgisizlik ve verimsizlik genellikle şehir için ciddi bir sorun olarak kabul edilir. (Zohrevandian vd., 2015:90).

Yapılan araştırmalar, kent parklarının bireyler için yenilenme, sosyal bütünleşme ve bağ kurma fırsatları sunduğunu ortaya koymuştur. Kent parkları ve diğer kentsel yeşil alanlar, sosyal açıdan daha sağlıklı kentsel toplulukları desteklemede giderek daha değerli olarak kabul edilmektedir (Gomez vd., 2015:390). Kent parkları yüksek yeşil alan kapsama özelliğine sahiptir, kent sakinleri tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır (Çınar, 2008:35).

Elinç'e (2011) göre ise kent parkları; kentsel yeşil alanlar arasında, farklı büyüklükte, farklı amaç, işlev ve teçhizata sahip olan ve tüm kent sakinlerine fırsat sağlayan yeşil alanlardır.

Kent parkları genel olarak merkezi olarak konumlandırılan yerleşimlerdir. Kent sakinlerine fazla çaba gerektirmeden ulaşma imkânı ve kentin gürültüsünden uzaklaşabilme fırsatı sağlar. Kent parkı, büyük bir yeşil alanı kapsamalıdır. Buna göre kent parkları, kent sakinlerinin doğayla iç içe olmasını sağlayan doğal unsurlar ve kompozisyonlar içermelidir (Olmsted 1973'ten akt. Özdemir, 2009:144).

Tablo 2.3. Kent Parklarının Kapsadığı Tesis ve İmkanlar

Spor ve Oyun Alanları	Rekreasyonel Tesisler	Bilimsel ve Eğitsel Tesisler	Sosyal Tesisler	Hizmet Tesisleri	İşletme Tesisleri
Basketbol Sahaları	Gezinti Yolları Piknik Alanları Seyir Alanları	Bilim Merkezleri Botanik Bahçesi	Açık Hava Sergileri	Teknik Üniteler İdari Üniteler Tuvaletler	Müzik Mekanları Lokantalar
Yüzme Havuzu	Oturma Alanları	Hayvanat Bahçesi	Konser Alanları	kı Acil Yardım Bankamatik	Çay Bahçeleri Kafeteryalar
Futbol Sahaları	Ağaçlık Alanlar Geniş çim yüzeyleri	Tabiat Müzesi	Tiyatro Alanları		
Voleybol Sahaları	Otoparklar Çeşmeler	Gözlemevi			
Tenis Kortları		Fidanlık	Gösteri Alanları		
Çocuk Oyun Alanı		Sera			
		Gül Bahçesi			
		Türk Bahçesi	Fuar Alanları		
Bisiklet Yolu		Japon Bahçesi	Amfilet		
Paten Alanı					

Kaynak: Uzun, 1987; Bayraktar ve Özkan, 1988; Kılıç 1997.

Kent parkları, şehirlerin tarihi ve doğal yapısına en uygun alanlarda konumlanması gereken, ekolojik dengeyi destekleyen ve kent sakinlerine hem aktif hem de pasif rekreasyon faaliyetlerine katılma fırsatı sunan donatıları içeren, işlevsel ve estetik açıdan değer taşıyan kent içi açık yeşil alanlar olarak tanımlanabilir (Şatıroğlu vd., 2017:539).

Kentlerin temel bileşenlerinden biri olan parklar, kent sakinlerini doğayla buluşturan önemli alanlardır. Nüfus artışı ve çevresel kirliliğin etkileri göz önüne alındığında, kent parklarının değeri Sanayi Devrimi'nden bu yana varlığını sürdürmektedir (Önal ve Sağır, 2018:78).

Kent parkları özellikle büyük şehirlerde başta çevre ve hava kirliliğini azaltmak, kişi başına düşen yeşil alan miktarını arttırmak, kentlerin planlı ve düzenli gelişmelerini sağlamak, insanlara çevre sevgisi kazandırmak, dinlenme ve spor yerleri tesis etmek, turizm potansiyelini geliştirmek ve toprağın korunarak sel ve taşkın gibi doğal afetlerin önüne geçilmesi için hazırlanan ve içerisinde rekreasyon faaliyetlerinin gerçekleştirildiği alanlardır. Kent parkları, gelişmiş kentlerde çevre ve hava kirliliğini azaltmak, yeşil alanları artırmak, kentlerin giderek daha da gelişmesini sağlamak, çevre bilincini teşvik etmek, rekreasyon alanları sunmak, turizmi desteklemek ve doğal afetleri önlemek amacıyla tasarlanmış yeşil alanlardır (Yorulmaz, 2006:8).

Kentsel park hareketi, 19. yüzyıldaki sanayi devrimi döneminde, kentlerde hayat kalitesini yileştirmeyi amaçlamıştır. 20. yüzyılda, insan nüfusu hızla şehirleşmeye başlamıştır.

Artan kentleşme, küresel ölçekte karmaşık bir süreç olarak kabul edilir. 19. yüzyıldaki sanayi devrimiyle başlayan büyük kentleşme, doğanın azalmasıyla birlikte kentsel alanlara doğal unsurların eklenmesi gerektiği konusunda farkındalık yaratmıştır. Bu değişimler, modern kentlerde hayat kalitesini artırmak için kentsel park hareketinin ortaya çıkmasına ve güçlenmesine neden olmuştur (Pregill ve Volkman, 1999:494).

2.4.1. Tarsus Kültür Parkı

Günümüzde ‘Kültür Park’ olarak bilinen Tarsus Kent Parkı’nın temelleri 1932 yılında atılmıştır (Öz, 2012: 148). Kent parkının planı, şehir planlamacı Jansen’in tasarımı doğrultusunda şekillendirilmiştir. Tarsus’un üç ana su yolundan biri olan İnce Ark ile bütüncül bir yaklaşımla planlanan bu park, kentin tarihi yapılarından Kleopatra Kapısı’nın (Kancık Kapı) kuzeybatısında konumlanmaktadır. Ulaşılabilirlik ilkesi doğrultusunda park alanına toplu taşıma ile kolay erişim sağlayan bir durak yerleştirilmiş; aynı zamanda fiziksel aktivite ve spor olanakları sunmak amacıyla cimmastikhane ile futbol ve tenis sahaları planlamaya dahil edilmiştir. Bunun yanı sıra, güneşlenmeye uygun yeşil alanlar, sosyal yaşamı destekleyici kulüp ve kahvehane gibi yapılar ile birlikte bir havuzun da bulunduğu çok işlevli bir tasarım gerçekleştirilmiş; böylece parkın kent halkının sosyo-kültürel gereksinimlerine yanıt vermesi hedeflenmiştir (Belge, 2024: 13).

Tarsus Kültür Parkı, 1933 yılında Cumhuriyet’in 10. yılı onuruna dönemin belediye başkanı Muvaffak Uygur tarafından hizmete açılmıştır. Muvaffak Uygur, Atatürk’ün Tarsus’a gelişlerinde O’nu bu parkta ağırlamıştır, Atatürk bu parkı çok sevdiği ve beğendiği söylenmektedir. Park, yüksek tarihi ağaçları ve Tarsus’un sosyal hayatına tanıklık eden önemli bir ziyaret noktası olarak bilinmektedir (Tarsus Ekspres Gazeetesi, 2017).

Zaman içinde park, çeşitli yenileme ve düzenleme çalışmaları geçirmiştir. Özellikle 2017 yılında Mersin Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilen kapsamlı bir yenileme ile park, ışıklı küreler, fiskiyeler, kafeterya, hobi alanları, fiziksel uygunluk aletleri ve çocuk parkları gibi modern unsurlarla donatılmıştır (Tarsus Akdeniz Gazetesi, 2017). Günümüzde Tarsus Kültür Parkı, çeşitli etkinliklere ev sahipliği yaparak şehrin kültürel ve sosyal yaşamında önemli bir rol oynamaya devam etmektedir.

Tarsus Kültür Parkının toplam alanı 34.200 m², güncelde yapılan iyileştirme çalışmalarıyla birlikte 19.000 m² yeşil alandır (Tarsus Belediyesi, 2025). Parkta spor alanı, ocuk parkı, yürüyüş alanı, restoran/kafe alanı, mescd, bebek emzirme kulübesi ve 12 tuvalet bulunmaktadır. Bunlara ek olarak parkın diğەر bir bölümünde Mersin Büyük şehir Belediyenin hizmeti olan özel eğitim gereksinimi olan çocuklar için kurulan mola evi ve yaşlı kent sakinleri için emekli evi vardır. Bu bölümde Mersin Büyükşehir Belediyesi ve derneklerin ortak hizmetiyle faaliyetini sürdüren Türkiye Sakatlar derneği ve Türkiye Görme Engelliler Derneği olarak engelli bireylerin boş zamanlarını geçirebilecekleri iki ayrı alan daha bulunmaktadır.

Resim 2.1. Tarsus Kültür Parkı Sosyal Hizmetler ve Restoran/Kafe Alanı.

Kaynak: Mersin Büyükşehir Belediyesi,2025.

Resim 2.2. Tarsus Kültür Parkı- ocuk Oyun Alanı.

Kaynak: Mersin Büyükşehir Belediyesi,2025.

2.5.2. Boş Zaman Etkinlikleri Açısından Tarsus Kültür Parkı

Tarsus Kültür Parkı, Tarsus'ta hem çocuklar hem de aileler için çeşitli boş zaman etkinlikleri sunan önemli bir kamusal alan olarak öne çıkmaktadır. Mersin Büyükşehir Belediyesi ve Tarsus Belediyesi tarafından düzenlenen etkinlikler, özellikle özel günlerde ve tatil dönemlerinde parkı canlı bir sosyal merkez hâline getirmektedir.

Mersin Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İ ler Dairesi Başkanlığı koordinesinde düzenlenen 3. Uluslararası Tarsus Festivali kapsamında gerçekleştirilen Sanat  alı tayını, yerli ve yabancı sanatçıları bir araya getirmiştir.  alı taya, Türkiye'den sanatçıların yanı sıra 12 farklı ülkeden toplam 35 sanatçı katılım sağlamış ve her sanatçı 2 eser üretmiştir. Tarsus'a özgü kültürel ve tarihi değerlerin sanat yoluyla anlatıldığı çalıştayda, festival süresince Tarsus Kültür Park'ta üretilen 70 eser, sanatseverlerin beğenisine sunulmuştur. Ayrıca  ocuklar etkinliğe dahil edilmiş ve ressamlar ile birlikte resim yapmıştır. Bu etkinlik, Tarsus'un kültürel mirasını tanıtmayı ve kültürlerarası etkileşimi güçlendirmeyi amaçlamış, sergiye yoğun ilgi gösterilmiştir (Haber Güven, 2024).

Resim 2.3. Tarsus Festivali.

Kaynak: Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2024.

Tarsus Belediyesi tarafından  evre Haftası kapsamında düzenlenen Gençlik Konserinde, DJ ve yerel sanatçılar sahne almıştır. Etkinlik, gençlere yönelik co kulu bir atmosfer sunmuştur ve  evre farkındalığını artırmayı hedeflemektedir. Her yıl haziran ayında benzer konserler gerçekleştirilmektedir.

Engelliler Haftası kapsamında düzenlenen etkinlikte, çocuklar için şişme oyun grupları, sahne şovları ve geleneksel oyunlar organize edilmiştir. Ayrıca, her yıl 23 Nisan kapsamında çocuklar için park alanında etkinlikler düzenlenmektedir.

Resim 2.4. Çocuk Şenliği.

Kaynak: Mersin Büyükşehir Belediyesi,2024.

Resim 2.5. 23 Nisan Kutlamaları.

Kaynak: Tarsus Kaymakamlığı,2025.

Mersin Büyükşehir Belediyesi her cumartesi günü Tarsus Kültür Park'ta kent sakinleri için üretici kadın stantları kurmaktadır. Bunun yanı sıra çocukların da eğlenceli vakit geçirmelerine fırsat sağlayarak şişme oyun parkı ve çocuk atölyeleri kurulmaktadır.

Resim 2.6. Cumartesi Günü Etkinlikleri.

Kaynak: Mersin Büyükşehir Belediyesi,2025.

Tarsus Kültür Parkı, sadece doğa ve dinlenme alanı değil, aynı zamanda sosyal dayanışma ve toplumsal katılımın merkezi olarak da önemli bir rol üstlenmektedir. Park içerisinde yer alan bazı önemli sosyal yapılar ve kurumlar bulunmaktadır. Bu kurumlar günlük boş zaman etkinlikleri açısından kent sakinliklerine çeşitli fırsatlar sunmaktadır.

Mola Evi, Tarsus Belediyesi tarafından park içerisinde hizmete sunulan bir sosyal yaşam alanıdır. Özellikle yaşlı bireylerin ve engelli vatandaşların dinlenebileceği, sosyalleşebileceği ve çeşitli etkinliklere katılabileceği bir ortam sunar. Burada düzenlenen atölye çalışmaları, bilgilendirme seminerleri ve sosyal etkinlikler, katılımcıların aktif ve üretken bir yaşam sürmelerine katkı sağlamaktadır.

Resim 2.7. Mola Evi Etkinlikleri.

Kaynak: Mersin Büyükşehir Belediyesi,2025.

Türkiye Sakatlar Derneği'nin Tarsus Şubesi, Kültür Parkı içerisinde yer almaktadır. Şube Başkanı Ali Çelik liderliğinde faaliyet gösteren dernek, engelli bireylerin toplumsal yaşama entegrasyonunu desteklemek amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlemekte ve ihtiyaç duyulan konularda danışmanlık hizmeti sunmaktadır.

Tarsus Emekli Evi, park içerisinde yaşlı bireylerin sosyal etkileşimde bulunabileceği, dinlenebileceği ve çeşitli etkinliklere katılabileceği bir mekandır. Burada düzenlenen moral etkinlikleri, sağlık seminerleri ve özel gün kutlamaları gibi faaliyetler, emekli vatandaşların aktif ve sosyal bir yaşam sürmelerine olanak tanımaktadır.

Resim 2.8. Emekli Evi Etkinlikleri.

Kaynak: Mersin Büyükşehir Belediyesi, 2022.

Tarsus Görme Engelliler Derneği, Kültür Parkı içerisinde faaliyet göstermektedir. Dernek, görme engelli bireylerin sosyal hayata katılımını artırmak, haklarını savunmak ve çeşitli destek hizmetleri sunmak amacıyla çalışmalar yürütmektedir. Ayrıca, Görme Engelliler Federasyonu'na bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Görme Engelli bireyler için etkinlikler düzenlemektedir.

2.6. Kent Parklarının İşlevleri

İnsanların ihtiyaçlarının zamanla değişmesiyle birlikte kent parklarının işlevleri de çeşitlenmiştir. Bu durum, farklı tasarım anlayışlarına sahip, çeşitli büyüklüklerde park alanlarının oluşturulmasına zemin hazırlamıştır. Geniş ölçekli planlarda yalnızca fiziksel bir unsur gibi değerlendirilen kent parkları, aslında bireylerin ruhsal gelişimini desteklemenin yanı sıra çevresel kaliteyi artıran birçok unsuru da içermektedir (Güler, 2022:10).

Parkların temel işlevinin ziyaretçi memnuniyetini sağlamak olduğunu ve bunun eğlence, huzur ve mutluluk sunarak gerçekleştiğini vurgular. Ayrıca, parkların çok sayıda ziyaretçi ağırlayabilmesi ve uzun süre boyunca hizmet verebilmesi önemlidir. Kent merkezinde

yer alan ve çeşitli etkinliklere olanak tanıyan bir parkın, yoğun hizmet veren bir eğlence merkezinden kapasite açısından yaklaşık yüz kat daha fazla olduğunu belirtmektedir. (Welch, 1991:3).

Literatürde, kent parklarının işlevleri çeşitli biçimlerde kategorize edilmiştir. Bu araştırmalar doğrultusunda, kent parklarının ana işlevleri şu şekildedir: sosyo-kültürel, rekreasyon, eğitim, sağlık, ekolojik, ekonomi ve estetik işlevi.

2.6.1. Sosyo-kültürel İşlevi

Kentsel parklar, kamusal açık alanların hayatı bir bileşeni olarak, sadece sakinlere sosyal etkileşim, fiziksel aktivite, dinlenme ve doğaya erişim fırsatları sunmakla kalmaz, aynı zamanda düzenli ve gayri resmi etkinlikler için önemli mekânlardır. Bu parklar, sosyal refahı artırır ve sakinlerin fiziksel ve zihinsel sağlığına katkıda bulunur. Kentsel parklar, bireylerin sosyal bağlar kurmasına ve normalde etkileşimde bulunmayacak kişilerin bir araya gelmesine olanak tanıyan önemli alanlardır. Sonuç olarak, çoğu sosyal etkinlik ve sosyal etkileşim, kentsel parklar gibi kamusal açık alanlarda gerçekleşmektedir (Cui vd., 2024:4).

Doğal unsurlar açık alan kullanımını teşvik eder ve komşular arasındaki sosyal ilişkileri güçlendirir. Ortak kullanım alanlarında ağaçlar ve yeşil alanların bulunması toplumsal bağların oluşumunu desteklemektedir (Chiesura, 2004:130).

Kent parkları, her yaştan ziyaretçilerin arasında sosyal ve kültürel etkileşimi arttırmaktadır. Çocuklar oyun ve eğitim alanlarında vakit geçirebilirken, gençler için sergiler, gösteriler vb. etkinlikler ile meşgul olabilir. Yetişkin ziyaretçiler için ise sağlıklı ortamlar yaratırlar (Boyacı, 2010:10). Kent parkları bireylere günlük meşguliyetlerinden geriye kalan zamanlarda farklı insanlarla görüşmeleri ve bir şeyler paylaşabilmeleri için alan fırsatı sunar. Farklı etnik köklerdeki insanları bir araya getirerek kültürler arası etkileşimi sağlar (Petters vd., 2009:95).

Kent Parkları, millet bahçeleri ve kent ormanları gibi kentsel yeşil alanlar, yaşlı yetişkinler için fiziksel aktiviteler, rekreasyon ve sosyal etkileşimler gerçekleştirmek için alanlar olarak katkıda bulunur (Artmann vd., 2017:209).

2.6.2. Rekreasyon İşlevi

Kent parkları, her yaş grubundan bireylere boş zamanlarını değerlendirme fırsatı sunar. Bu alanlar; dinlenme, yürüyüş, spor ve oyun gibi etkinliklerin yanı sıra açık hava gösterileri, müze ve sergi alanları, hayvanat bahçeleri, botanik bahçeleri ve konser alanları gibi çeşitli sosyal ve kültürel rekreasyonel etkinliklere katılım imkânı sağlar (Pamay, 1978:56).

Kent alanlarının rekreasyonel kullanımı, son yıllarda önemli ölçüde artmıştır. Bu artış, düzenli egzersizin önemli bir rol oynadığı daha sağlıklı yaşam tarzlarına yönelik eğilimden kaynaklanmaktadır (Brown vd., 2014:40). Fiziksel aktivitelerin rekreasyonel amaçla gerçekleştirilmesi, çevresel faktörlerle doğrudan bağlantılıdır. Bu bağlamda, kentsel yeşil alanlar bireylere ücretsiz ya da düşük maliyetli etkinliklere katılma fırsatı sunarak bu tür faaliyetlere erişimi kolaylaştırmaktadır (Schipperijn vd., 2013:110).

2.6.3. Eğitim İşlevi

Parklar ve oyun alanları hem çocuklar hem yetişkinler için çeşitli öğrenme ve keşif imkânları sunmaktadır (Dunnett vd., 2002). İyi planlanmış parklar, tarihî ve kültürel değerler ile botanik çeşitliliği ve yaban hayatı açısından zengin içeriklere sahiptir. Bu alanlar, kent yaşamında kaybolmaya yüz tutmuş bitki ve hayvan türleriyle insanların yeniden bağ kurmasına yardımcı olur. Ayrıca, koruma amaçlı ayrılan bölgeler sayesinde yaban hayatının korunması ve gelişimi için önemli işlevler üstlenirler (Karlıer, 2017:13).

2.6.4. Sağlık İşlevi

Kent parkları ve ormanların kullanımıyla ilgili güncel araştırmalar, bu yeşil alanların stres azaltma ve zihinsel sağlık üzerinde olumlu etkiler sağladığını göstermektedir (Chiesura, 2004). Bir başka çalışmada ise, doğayla vakit geçiren dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) olan çocuklarda semptomların azaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, ağaçlarla etkileşimde bulunmanın zihinsel yorgunluğu azalttığı ve odaklanmayı artırdığı belirtilmiştir (Özyavuz, 2016:59).

2.6.5. Ekolojik İşlevi

Yeşil alanların kentsel peyzajlara entegre edilmesinin arkasındaki gerekçe, biyolojik çeşitliliği artırma, hava kalitesini iyileştirme, kentsel mikroiklimleri düzenleme ve kent sakinlerinin psikolojik iyilik halini artırma gibi çok yönlü faydalarına dayanmaktadır. Kent parkları, biyolojik çeşitliliğin korunmasından iklim düzenlemesine kadar çeşitli hizmetler

sunarak kent manzaraları içinde ekolojik sürdürülebilirlik açısından hayati öneme sahiptir (Özdemir, 2009:146).

2.6.6. Ekonomi İşlevi

Kent parkları çevre alanları, mülk değerini yükselterek ekonomiye katkı sağlar. Parklardaki sosyal tesislerin oluşturduğu gelirler, devletin ekonomik büyümesine katkıda bulunur. Ayrıca, bu alanlar hava kirliliğini azaltma ve arıtma işlevleriyle maliyetleri düşürür. Yeşil alanlar, peyzaj odaklı üretim ve satış yapan sektörlerin gelişimine de destek olur (Boyacı, 2010:48).

2.6.7. Estetik İşlevi

Kent parkları, estetik değerleriyle kentsel peyzajın güzelliğini artırır ve sakinlerine görsel bir zevk sunar. Bu alanlar, sakinlerine görsel bir zevk sunar ve estetik değerleriyle kentsel peyzajın güzelliğini artırır. Ayrıca, bu parklar çevre koşullarını iyileştirerek insanların sosyal ve ekonomik yaşamlarını geliştirir. Bu estetik ve çevresel faydalar, kent parklarının ziyaretçilerinin genel refahını artırmada önemli bir rol oynar (Myalkovsky, 2023:57).

2.7. Kent Parkları Etkinliklerinin Ziyaretçilerin İyilik Hali Üzerindeki Etkileri

Kentsel parkların bireysel ve toplumsal faydaları, çeşitli bağlamlarda kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Parklar, fiziksel ve zihinsel iyilik hali açısından olumlu etkiler yaratmaktadır (Han, 2014; Pitas vd., 2017; Sturm ve Cohen, 2014). Bu olumlu sağlık sonuçları, parkların sağladığı fiziksel özellikler ve fiziksel aktivite gibi sağlıklı alışkanlıklara teşvik etmesiyle ortaya çıkmaktadır (Giles-Corti, 2005).

Kent parkları, bireylerin fiziksel ve zihinsel iyilik hallerini destekleyen önemli kentsel mekânlar arasında yer almaktadır. Modern yaşamın getirdiği stres, çevresel baskılar ve sosyalleşme eksikliği gibi sorunlar karşısında parklar; doğayla temas, fiziksel aktivite ve sosyal etkileşim imkânları sunarak bireylerin yaşam kalitesini artırmaktadır. Arısoy (2023) tarafından Kalehan Ecdat Parkı örneğinde yapılan çalışmada, kent parklarını düzenli olarak ziyaret eden bireylerin serbest zaman doyumlarının arttığı ve zihinsel olarak yenilendikleri ortaya konmuştur. Benzer şekilde Çetinkaya vd. (2019) ise Antalya Atatürk Kültür Parkı üzerinde gerçekleştirdikleri araştırmada, park kullanım özelliklerinin ziyaretçilerin genel memnuniyetleri üzerinde doğrudan etkili olduğunu, özellikle ileri yaş, emeklilik ve aile ile yapılan ziyaretlerin bu memnuniyeti daha da artırdığını belirtmiştir. Bu bulgular, kent parkı etkinliklerinin bireylerin iyilik halini hem psikolojik hem de sosyal yönden desteklediğini göstermektedir.

Tablo 2.4'te parkların insan sağlığı ve refahına katkılarını özetlenmiştir.

Tablo 2.4. Parkların İnsan Sağlığı ve Refahına Katkılarının Özeti

Sağlık Bileşeni	Parkların Katkısı
Fiziksel	Her düzeydeki beceri ve yetenekler için, resmi ve gayri resmi spor ve rekreasyon etkinliklerine yönelik çeşitli ortamlar ve altyapılar sağlar; örneğin piknik, yürüyüş, köpek eğitimi, koşu, bisiklet, top oyunları, yelken, sörf, fotoğrafçılık, kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşü, kaya tırmanışı ve kampçılık gibi.
Psikolojik	Doğayı zihinsel yorgunluktan arınma, yalnızlık ve sessizlik, sanatsal ilham ve ifade ile eğitimsel gelişim (örneğin doğal ve kültürel tarih) için erişilebilir kılar.
Manevi	Doğal çevreyi, düşünsel yansıma, içsel değerlendirme ve ilham alma amacıyla korur; belirli bir mekâna aidiyet duygusu uyandırır, insan dışı olgularla bağlantı kurma hissiyatını teşvik eder.
Sosyal	Bireylerin sosyal ağlarını ve kişisel ilişkilerini geliştirmelerine olanak tanıyan çeşitli ortamlar sunar; çiftlerden ve ailelerden sosyal kulüpler ve her ölçekteki organizasyonlara kadar, gayri resmi pikniklerden etkinlik günleri ve festivallere kadar geniş bir yelpazeyi kapsar.
Çevresel	Eko sistemleri ve biyolojik çeşitliliği korur, temiz hava ve su temin eder, ekosistem fonksiyonlarını sürdürür ve insanın doğal çevreye katılımını teşvik eder (Park Dostları grupları vb.).

Kaynak: Maller,2008.

2.7.1. Fizyolojik Etkileri

Parklar hem çocuklar hem de yetişkinler için fiziksel aktivite yapma imkânı sunan önemli kamusal alanlardır. Bu alanların, bireylerin günlük yaşamlarında daha aktif bir yaşam tarzı benimsemelerini teşvik ettiği çeşitli araştırmalarla ortaya konulmuştur. Özellikle son yıllarda yapılan çalışmalar, parkların sadece rekreasyonel amaçlı kullanım alanları olmanın ötesine geçerek, düzenli fiziksel aktiviteyi destekleyen mekânlar haline geldiğini göstermektedir. Gerek yürüyüş yolları gerekse açık hava spor alanları sayesinde parklar, bireylerin sağlıklı yaşam alışkanlıkları geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Bu doğrultuda, park ve benzeri açık alanlarda sürdürülen düzenli egzersizlerin hem fiziksel hem de ruhsal sağlık üzerinde olumlu etkiler yarattığı vurgulanmaktadır. Özellikle kent yaşamının getirdiği hareketsizlik sorununa karşı, bu tür alanların sağladığı fiziksel aktivite olanakları, toplum sağlığının korunması ve geliştirilmesi açısından oldukça değerlidir. Nitekim literatürde yer alan birçok çalışmada, parkların fiziksel aktivite düzeylerini artırma potansiyeli taşıdığı ve bu yönüyle halk sağlığına katkı sunduğu ifade edilmektedir (Manyaslı vd., 2021:127; Karakuş vd., 2018:30).

Parkların fiziksel aktivitenin düzey ve türleriyle olan ilişkisini ortaya koyan geniş bir literatür bulunmaktadır. Örneğin, Wendel-Vos ve arkadaşları (2004), mahallelerdeki yeşil ve

rekreasyon alanlarının miktarını Coğrafi Bilgi Sistemleri (GIS) aracılığıyla nesnel biçimde ölçmüş; park ve spor alanı yoğunluğunun, bisiklet kullanım düzeyinin artışıyla anlamlı bir ilişki içerisinde olduğunu saptamıştır. Benzer şekilde, Zlot ve Schmid'in (2005) çalışmasında da bir bölgedeki park alanı büyüklüğü ile ulaşım amacıyla gerçekleştirilen yürüyüş ve bisiklet kullanımı arasında anlamlı bir korelasyon bulunmuştur (Maller, 2008:18).

2.7.2. Sosyolojik Etkileri

Kent parklarının potansiyel faydaları yalnızca fiziksel özellikleriyle sınırlı kalmamakta; aynı zamanda sınırları içerisinde gerçekleşen sosyal etkileşimleri, bu etkileşimler sonucunda oluşabilecek ilişkileri ve bu süreçlerin ortaya çıkardığı kaynakları da kapsamaktadır. Örneğin, sosyal etkileşim bağlamında parklar, komşular arasında bağların kurulmasına olanak tanıyarak, bireylerin kendini iyi hissetme düzeyi ve psikolojik iyilik hâli gibi çeşitli olumlu sonuçlara katkı sağlama potansiyeline sahiptir (Kim vd., 2023:72).

Kent parkları, kent sakinleri arasında karşılaşmaları ve etkileşimi teşvik ederek, kişiler arasında anlamlı ve kalıcı ilişkilerin kurulmasına zemin hazırlar (Fan vd., 2011:1208). Bu ilişkiler sonucunda ortaya çıkan faydalar, literatürde "sosyal sermaye" olarak adlandırılmaktadır. Sosyal sermaye kavramı, karşılıklı yararı gözeten iş birliği ve dayanışmayı mümkün kılan sosyal yapı özellikleri –örneğin sosyal ağlar, normlar ve güven ilişkileri– olarak tanımlanmaktadır (Putnam, 1995: 67).

Kent parkları, toplumdaki bireylerin sosyal ve kültürel faaliyetlere katılımını artırarak etkileşimin güçlenmesine katkı sağlar. İnsanlar bu yeşil alanları, toplumun kalbi ve buluşma noktası olarak görürler. Çocuklardan yaşlılara, gençlerden ailelere ve engelli bireylere kadar pek çok kişi, bu parkları piknik yapmak, spor aktivitelerine katılmak gibi çeşitli rekreasyon amaçlarıyla kullanarak bu alanların önemli bir sosyal merkez haline gelmesini sağlar. Özellikle iyi tasarlanmış kent parklarının gençlerin davranışları üzerinde olumlu etkileri olduğu, hatta suç oranlarının azalmasına yardımcı olabileceği öne sürülmektedir (Gülfırat, 2020:275).

Kent parkları, toplumların dayanışmasını, aidiyet duygusunu ve sosyal etkileşimini desteklemede hayati bir role sahiptir. İnsanların bir araya gelip sosyal ilişkiler kurabildiği mekânlar olarak işlev görürler ve fiziksel aktivite gibi sağlıklı yaşam biçimlerinin planlanmasına olanak tanıyarak sosyal yapının güçlenmesine katkıda bulunurlar. Ayrıca, parkların ücretsiz ve herkesin kullanımına açık olması, sosyal bağlantıların kurulmasını kolaylaştırarak toplum içinde sosyalleşmeyi teşvik etmektedir (Ayar ve Karaküçük, 2024:75).

2.7.3. Psikolojik Etkileri

Parklar, fiziksel aktivite ve psikolojik sağlıkla da ilişkilidir. Egzersiz ve depresyon araştırmalarında yapılan birkaç inceleme, egzersizin, depresyon semptomlarını üçte bir oranında azalttığı ve depresyon olmayan kişilerde de az da olsa etkili olduğunu göstermiştir (Ayar ve Karaküçük, 2024:75).

Kent yaşamının getirdiği yoğun stres ve baskı, şehir sakinlerinin psikolojik açıdan dinlenme ihtiyacını artırmaktadır. Bu noktada açık ve yeşil alanlar, bireylerin sadece fiziksel değil, aynı zamanda ruhsal olarak da rahatlamalarına olanak sağlayan önemli mekânlar haline gelmiştir. Kent parkları, sadece sosyal ve kültürel etkinliklerin düzenlendiği alanlar olmakla kalmayıp, aynı zamanda kullanıcıların doğal çevreyle bütünleşerek kendilerini yenileyebildikleri, dinlenme gereksinimlerini karşılayabildikleri büyük ölçekli ve tarihsel öneme sahip alanlardır. Bu parklar, şehir içinde yaşayanların günlük hayatın koşuşturmacasından uzaklaşarak, doğayla temas kurdukları ve sosyalleştikleri yaşam alanları olarak işlev görmektedir. Böylelikle, kent parkları hem bireysel refahın artırılmasına katkı sağlamakta hem de toplumsal bağların güçlenmesine zemin hazırlamaktadır (Boyacı, 2010:97).

Kentlerdeki açık ve yeşil alanlar, sosyal yaşamın yanı sıra bireylerin psikolojik sağlığı üzerinde de önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle ülkemizde, plansız ve yoğun yapılaşmanın yarattığı beton yığınları, insan psikolojisi üzerinde olumsuz etkiler oluşturan bariyerler niteliğindedir. Modern kent sakinleri, betonlaşmanın ve trafik kaynaklı gürültünün yarattığı baskıdan uzaklaşarak, kendilerini rahatlatacak, streslerini azaltacak doğal mekânlar arayışındadır. Bu bağlamda kentsel açık ve yeşil alanlar, stresin etkilerini hafifleten ve psikolojik rahatlama sağlayan önemli yaşam alanları olarak karşımıza çıkmaktadır. Betonarme yapıların arasına serpiştirilmiş küçük ölçekli açık ve yeşil alanlar, farklı kullanım biçimleri arasında tampon işlevi görerek kente estetik ve fonksiyonel değerler katmaktadır. Ayrıca, bu alanlar, çevresindeki yapıların yerleşim düzenini ve mimari özelliklerini de etkileyebilir; örneğin, yeşil alan çevresinde konumlanan binaların cephe tasarımları ve konumlandırmaları bu doğal ortama uyumlu olacak şekilde planlanmaktadır (Altınel, 1998'den aktaran Özkır, 2007:21).

Hull ve Michael (1995'ten akt. Ayar ve Karaküçük, 2024:76) tarafından gerçekleştirilen araştırmada, katılımcıların park alanlarında geçirdikleri zaman arttıkça, yaşadıkları stres düzeylerinde anlamlı bir azalma gözlemlenmiştir. Bu bulgu, doğal ve açık alanların bireylerin psikolojik rahatlamasında önemli bir role sahip olduğunu göstermektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KENT PARKLARI ZİYARETÇİLERİNİN BOŞ ZAMAN ETKİNLİKLERİNE YÖNELİK TUTUMLARI: MERSİN-TARSUS ÖRNEĞİ

Bu bölümde, Mersin-Tarsus Kültür Parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumlarını belirlemek için gerçekleştirilen araştırmanın yöntemine ait detaylı bilgiler sunulmuştur. Araştırmanın amacı ve önemi, hipotezler, evren ve örneklem, veri toplama, kapsam ve sınırlılıklar ile verilerin analizine ilişkin detaylar açıklanmaktadır.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Kent parkları, kent sakinlerinin günlük boş zaman etkinliklerinin gerçekleştirmeleri için uygun alanlar olarak görülmektedir (Fan ve Luo, 2021). Kent parklarının temel özelliği, boş zaman aktiviteleri için birçok fırsat sağlayan açık alanlar ve bol bitki örtüsüdür (Baur vd., 2013). Kent parkları boş zaman etkinlikleri için önemli destinasyonlardır. Bu sebeple son dönemlerde çalışma konusu olarak tercih edilmektedir.

Bu çalışma konusu ile ilgili tutumlar ile bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenler üzerine yapılan araştırmalar boş zaman araştırmaları için önemlidir (Ragheb ve Beard, 1982). Tutum, bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenleri içeren çok boyutlu bir yapı olarak tanımlanmaktadır (Bohner ve Wanke, 2011:3). Ajzen (1991), tutumun bireylerin davranışlarına ilişkin olumlu veya olumsuz değerlendirmelerinin derecesini temsil ettiğini belirtmiştir. Eagly ve Chaiken (1993), tutumun bir değerlendirme kavramı, davranış veya fikirlerin olumlu veya olumsuz değerlendirmelerinin bir örüntüsü olarak nasıl kabul edilebileceğini tanımlamıştır (Fan ve Luo, 2021). Bu çalışmada, sözü edilen araştırmalardan yola çıkarak kent parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumlarını belirlemek amaçlanmaktadır.

Türkiye, kent parkları bakımından büyük bir çeşitlilik sunmaktadır. Bu araştırma, Akdeniz Bölgesi'nin illerinden biri olan Mersin'de yürütülmüştür. Mersin'in en büyük ilçesi olan Tarsus'ta yer alan Tarsus Kültür Parkı, merkezi konumu ve kolay ulaşılabilirliği ile dikkat çekmektedir. Günlük olarak çok sayıda ziyaretçiyi ağırlayan park, farklı yaş ve demografik gruplardan bireyleri bir araya getirmesi açısından önemli bir kamusal alan niteliği taşımaktadır. Kent parkları üzerine yapılan önceki akademik çalışmalar incelendiğinde, Tarsus Kültür Parkı'nın araştırma konusu olarak yeterince ele alınmadığı görülmektedir. Bu nedenle çalışma kapsamında araştırma alanı olarak Tarsus Kültür Parkı tercih edilmiştir.

Bu araştırma, Mersin-Tarsus Kültür Parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumlarını ölçmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, özellikle bu ilçedeki kent parkı ziyaretçilerinin kent parklarında gerçekleştirilen boş zaman etkinliklerinin kişi ve toplum için faydalarını ortaya koymayı ve kent parkında gerçekleştirilen boş zaman etkinliklerine karşi farkındalık kazandırmayı hedeflemektedir.

3.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu araştırma Mersin-Tarsus ilçesinde bulunan Tarsus Kültür Parkı Ziyaret ilerini kapsamaktadır. Araştırmanın çeşitli sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu araştırma, yalnızca Tarsus ilçesinde ikamet eden katılımcılarla sınırlı olduğundan, elde edilen bulguların tüm ziyaretçi popülasyonuna genellenebilirliği sınırlı kalmaktadır. Benzer biçimde, çalışmanın yalnızca belirli bir kent parkında yürütülmüş olması, sonuçların diğer kent parklarına aktarılabilmesini zorlaştırmaktadır. Veriler, yüz yüze anket yöntemiyle toplanmıştır. Bu yöntem, daha güvenilir ve detaylı bilgi elde etme açısından avantaj sağlamaktadır. Bununla birlikte, katılımcı beyanlarına dayalı olması nedeniyle belirli ölçüde yanlılık riski taşımaktadır.

Ayrıca araştırma, belirli bağımsız ve bağımlı değişkenlerle sınırlı tutulmuş, bu da çalışmanın kapsamını daraltmıştır. Daha kapsamlı ve derinlemesine analizler yapılabilmesi için ileride yapılacak araştırmalara farklı değişkenlerin de dahil edilmesi önerilmektedir. Zaman açısından değerlendirildiğinde ise araştırmanın yalnızca iklim koşullarının elverişli olduğu aylarda gerçekleştirilmiş olması, farklı mevsim ya da hava koşullarında elde edilebilecek bulguların dışarda bırakılmasına neden olmuştur. Dolayısıyla, farklı dönemlerde yürütülecek benzer çalışmaların farklı sonuçlar ortaya koyabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

3.3. Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmada test edilmek üzere aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir.

H1: Kent parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumları ziyaretçilerin cinsiyetine göre değişkenlik göstermektedir.

H2: Kent parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumları ziyaretçilerin yaşlarına göre değişkenlik göstermektedir.

H3: Kent parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumları ziyaretçilerin eğitim durumlarına göre değişkenlik göstermektedir.

H4: Kent parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumları ziyaretçilerin mesleklerine göre değişkenlik göstermektedir.

H5: Kent parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumları ziyaretçilerin kent parkı ziyaret sıklığına göre değişkenlik göstermektedir.

3.4. Araştırmanın Örnekleme/ Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Mersin iline bağlı Tarsus ilçesinde bulunan Tarsus Kültür Parkı ziyaretçileri oluşturmaktadır. Bu kapsamda Tarsus Kültür Parkı ziyaretçileri arasından gönüllü olarak katılım sağlayan 451 kişiye Kent Parkları Ziyaretçilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Yönelik Tutumu ölçeği (Fan ve Lou, 2021) uygulanmıştır. Çalışma grubunda yer alan katılımcılar, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden biri olan kolayda seçme yöntemiyle belirlenmiştir.

Çalışma grubunda yer alan katılımcıların demografik bilgileri Tablo 3.1’de yer almaktadır.

Tablo 3.1. Sosyodemografik Bilgiler Tablosu

Değişkenler	Grup	n	%
Cinsiyet	Kadın	254	56,3
	Erkek	197	43,7
Yaş	18-24	76	16,9
	25-34	147	32,6
	35-44	88	19,5
	45-54	56	12,4
	55-64	54	12,0
	65 yaş ve üzeri	30	6,7
Meslek	Özel Sektör	131	29,0
	Kamu Sektörü	114	25,3
	Çalışmıyor	141	31,3
	Emekli	65	14,4
Eğitim Durumu	İlkokul	20	4,4
	Ortaokul	47	10,4
	Lise	153	33,9
	Önlisans	88	19,5
	Lisans	126	27,9
	Lisansüstü	17	3,8
Ziyaret Sıklığı	1-3	134	29,7
	4-6	182	40,4
	7-9	99	22,0
	10 ve üzeri	36	8,0

Katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde, çalışma grubunun %56,3'ü kadın, %43,7'si erkek olarak beyan edilmiştir. Bu sonuçlar, cinsiyet dağılımının görece dengeli olduğunu göstermektedir. Katılımcıların yaş dağılımı incelendiğinde, en büyük grubu 25-34 yaş aralığındaki bireyler oluşturmaktadır (%32,6). Bu grubu sırasıyla 35-44 yaş (%19,5), 18-24 yaş (%16,9), 45-54 yaş (%12,4), 55-64 yaş (%12,0) ve 65 yaş ve üzeri (%6,7) yaş grupları izlemektedir. Meslek değişkeni incelendiğinde, katılımcıların %31,3'ü çalışmıyor, %29,0'u özel sektörde, %25,3'ü kamuda çalışmaktadır. Eğitim durumuna bakıldığında, sırasıyla katılımcıların %33,9'u lise, %27,9'u lisans, %19,5'i önlisans, %10,4'ü ortaokul, %4,4'ü ilkokul, %3,8'i lisansüstü mezunudur. Katılımcıların %40,4'ü Tarsus Kültür Parkını ayda 4-6 kez ziyaret ettiklerini belirtmiştir. Bunu %29,7'si ayda 1-3 kez, %22,0'ı ayda 7-9 kez ve %8,0 ile ayda 10 ve üzeri sıklıklar takip etmektedir.

3.5. Normallik Varsayımı Analizi ve Güvenilirlik Analizi

Tablo 3.2'de normallik analizi ve güvenilirlik analizleri yer almaktadır. Ölçeklerden elde edilen verilerin basıklık ve çarpıklık değerleri ± 2 aralığında kaldığı için verilerin normal dağılıma uygun olduğu kabul edilmiştir (George ve Mallery, 2010). Ancak, bazı gruplarda gözlem sayısının 30'un altında olması nedeniyle bu durumdaki karşılaştırmalarda parametrik testler yerine non-parametrik testler tercih edilmiştir.

Tablo 3.2 Normallik Varsayımı Analizi ve Güvenilirlik Analizi

Ölçek	N	Ort.	SS	Kolmogorov Smirnov (p)	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach's Alpha
Genel Bilgi ve İnançlar	451	4,94	,186	,000	-4,607	26,421	,739
Değerlendirme	451	4,97	,140	,000	-5,948	37,747	,856
Mevcut ve Geçmiş Katılım	451	3,55	,581	,000	-,172	,142	,697
Faydalar	451	4,98	,118	,000	-7,073	52,728	,893
Davranışsal Niyetler	451	3,67	,505	,000	,135	-,289	,770
Doğrudan Duygular	451	4,94	,183	,000	-3,518	12,791	,649
Diğer Kavramlarla İlişki	451	4,98	,131	,000	-6,331	41,699	,829
Beğenme	451	4,98	,136	,000	-6,427	41,656	,893
Kent Park Tutum Ölçeği	451	4,58	,184	,000	-1,684	7,139	,848

*p>0,05

Ölçeklerin güvenilirlikleri yeterli düzeydedir. Cronbach Alpha katsayısının 0,60 ile 0,80 arasında olması ölçeğin orta düzeyde güvenilir, 0,80 ile 1,00 arasında olması ise ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir (Kalaycı, 2006).

3.6. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veriler, nicel araştırma yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda, Mersin-Tarsus ilçesinde bulunan Tarsus Kültür Parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumlarına ilişkin veriler anket yöntemi ile elde edilmiştir. Anketler yüz yüze uygulanmıştır. Kent parkları ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumlarını ölçmek için Fan ve Lou (2021) tarafından geliştirilen Kent Park Tutum Ölçeği (KPTÖ) kullanılmıştır. Ölçek 43 sorudan oluşmaktadır. Demografik özellikler formu, kent parkı ziyaretçilerinin yaş, cinsiyet, meslek, eğitim durumu, kent parkı ziyaret sıklığını öğrenmeyi amaçlayan beş adet sorudan oluşmaktadır. Bu çalışmada beşli Likert ölçeği kullanılmıştır (1 kesinlikle katılmıyorum ve 5 kesinlikle katılıyorum).

3.7. Kent Park Tutum Ölçeği Uyarlaması

Bu araştırmada, Fan ve Luo (2021) tarafından geliştirilen Kent Parkları Tutum Ölçeği (KPTÖ) Türkçeye uyarlama çalışması yapılmıştır (Brislin, 1980). Bu kapsamda ölçek İngilizceden Türkçeye rekreasyon yönetimi alanında uzmanlığı bulunan, ayrıca Türkçe ve İngilizce diline hâkim uzman öğretim üyesi danışmanlığında bağımsız olarak çevrilmiştir. Çevrilen maddelerin en anlaşılır olanı üzerinde araştırmacılar hem fikir olduktan sonra tek bir Türkçe form oluşturulmuştur. Daha sonra ölçme aracı, eğitim dili İngilizce olan rekreasyon yönetimi alanında uzmanlığı bulunan öğretim üyesi danışmanlığında yeniden İngilizceye çevrilmiştir. Böylece ölçeğin İngilizce çevirisi ile Türkçe çevirisi arasındaki anlam kayması önlenmeye çalışılmıştır.

Ölçeğin dil geçerliğinin sağlanmasının ardından Türkçe formun geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Geçerlik çalışması kapsamında, kapsam geçerliliği rekreasyon yönetimi alanında uzman öğretim üyesi ile gerçekleştirilmiştir. Uzmanların görüşleri doğrultusunda ölçekte yer alan maddelerde düşük cümleler, kelimelerin Türkçeye uygunluğu ve anlaşılabilirliği açısından bazı küçük düzeltmeler gerçekleştirilmiş ve ölçek düzenlenmiştir. Uzman öğretim üyesi görüşleri doğrultusunda ölçeğe son hâli verilmiştir.

Çalışma kapsamında kullanılan ölçeğin güvenilirlik değeri olan toplam Cronbach Alfa katsayısı ,848'dir. Ölçeğin her boyutuna bakıldığında Genel Bilgi ve İnançlar boyutu Cronbach Alfa katsayısı ,739, Değerlendirme boyutu Cronbach Alfa katsayısı ,856, Mevcut ve Geçmiş Katılım Cronbach Alfa katsayısı ,697, Faydalar boyutu Cronbach Alfa katsayısı ,893, Davranışsal Niyetler boyutu Cronbach Alfa katsayısı ,770, Doğrudan Duygular boyutu

Cronbach Alfa katsayısı ,649, Diğer Kavramlarla İlişki boyutu Cronbach Alfa katsayısı ,829, Beğenme boyutu Cronbach Alfa katsayısı ,893'tür.

3.8 Etik Kurul

Veri toplama sürecinden önce, Akdeniz Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan, 18.03.2024 tarihli ve 520 sayılı kararla, araştırmanın etik ilkelere uygunluğunu onaylayan belge alınmıştır.

3.9. Verilerin Analizi

Veriler SPSS-27 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler, istatistiksel anlamlılık düzeyleri dikkate alınarak elde edilmiştir. Katılımcıların demografik özelliklerine (yaş, cinsiyet, meslek, eğitim durumu, ziyaret sıklığı) ilişkin frekans ve yüzde dağılımları değerleri hesaplanmıştır. Demografik değişkenlerin (yaş, cinsiyet, meslek, eğitim durumu, ziyaret sıklığı) Kent parkları tutum ölçeği (KPTÖ) boyutları (genel bilgi ve inançlar, değerlendirme, mevcut ve geçmiş katılım, faydalar, davranışsal niyetler, doğrudan duygular, diğer kavramlarla ilişki, beğenme) üzerindeki etkisi Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile sınanmıştır. Gruplar arasında anlamlı farklılıkları görebilmek için iki gruplu değişkenlerde bağımsız örneklem t-test ve non-parametrik Mann Whitney U analizi, üç ve daha fazla gruplu değişkenlerde Tek Yönlü ANOVA analizi ve non-parametrik Kruskal Wallis-H analizi uygulanmıştır.

3.10. Bulgular

Araştırmaya ilişkin bulgular aşağıda sunulmaktadır. Demografik değişkenlerin (yaş, cinsiyet, meslek, eğitim durumu, ziyaret sıklığı) Kent Parkları Tutumu Ölçeği üzerindeki etkisi, farklı istatistiksel analizler (T-testi, ANOVA) ile ayrı ayrı incelenmiştir.

3.10.1. Cinsiyet Değişkeninin Ziyaretçilerin Kent Parkları Tutumu Üzerindeki Etkisi

Cinsiyet değişkenine göre yapılan karşılaştırmalar sonucunda, Genel Bilgi ve İnançlar, Değerlendirme, Mevcut ve Geçmiş Katılım, Faydalar, Davranışsal Niyetler, Doğrudan Duygular, Diğer Kavramlarla İlişki, Beğenme ve Kent Park Tutum Ölçeği toplam puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 3.3. Cinsiyet Değişkeni T-Test

Ölçek	Grup	n	Ort.	SS	t/z	Sd	p
-------	------	---	------	----	-----	----	---

Genel Bilgi ve İnançlar	Kadın	254	4,93	,198	z=-1,553	449	,120
	Erkek	197	4,95	,168			
Değerlendirme	Kadın	254	4,97	,146	z=-,410	449	,682
	Erkek	197	4,98	,132			
Mevcut ve Geçmiş Katılım	Kadın	254	3,56	,550	t=,460	449	,646
	Erkek	197	3,53	,621			
Faydalar	Kadın	254	4,98	,126	z=-,026	449	,979
	Erkek	197	4,98	,108			
Davranışsal Niyetler	Kadın	254	3,64	,474	t=1,453	449	,147
	Erkek	197	3,71	,541			
Doğrudan Duygular	Kadın	254	4,93	,191	z=-,698	449	,485
	Erkek	197	4,94	,174			
Diğer Kavramlarla İlişki	Kadın	254	4,97	,130	z=-1,352	449	,176
	Erkek	197	4,98	,133			
Beğenme	Kadın	254	4,98	,131	z=-,242	449	,809
	Erkek	197	4,97	,143			
Kent Park Tutum Ölçeği	Kadın	254	4,57	,176	z=-,411	449	,681
	Erkek	197	4,58	,194			

*p<0,05

Tablo 3.3'te cinsiyet değişkeninin Kent Parkları Tutum Ölçeği (KPTÖ) alt boyutlarına etkisi incelenmiş ve bağımsız örneklem için t-testi uygulanmıştır. Cinsiyet değişkenine göre Genel Bilgi ve İnançlar boyutu değerleri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,120>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre Değerlendirme boyutu değerleri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,682>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu değerleri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,646>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre Faydalar boyutu değeri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,979>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre Davranışsal Niyetler boyutu değeri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,147>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre Doğrudan Duygular değerleri puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,485>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre Diğer Kavramlarla İlişki boyutu değerleri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,176>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre Beğenme boyutu değerleri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,809>0,05$). Cinsiyet değişkenine göre Kent Parkları Tutum Ölçeği Puanı istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermemektedir ($p=,681>0,05$). Bu durum, kadın ve erkek katılımcıların kent parklarına yönelik tutumlarının ve bu tutumları oluşturan alt boyutlara ilişkin değerlendirmelerinin benzer düzeyde olduğunu göstermektedir. Araştırma bulguları, cinsiyetin katılımcıların kent parklarına yönelik genel tutumları üzerinde etkisi olmadığını ortaya koymaktadır.

3.10.2. Yaş Değişkeninin Ziyaretçilerin Kent Parkları Tutumu Üzerindeki Etkisi

Tablo 3.4'te yaş değişkeni için Tek Örneklem ANOVA/Kruskal Wallis-H Analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 3.4. Yaş Değişkeni Tek Örneklem ANOVA/Kruskal Wallis-H Analizi

Ölçek	Grup	n	Ort.	SS	SD	F/H	p	Fark
Genel Bilgi ve İnançlar	a) 18-24	76	4,94	,153	5	H=1,352	,930	
	b) 25-34	147	4,94	,193				
	c) 35-44	88	4,93	,247				
	d) 45-54	56	4,93	,181				
	e) 55-64	54	4,96	,102				
	f) 65 yaş ve üzeri	30	4,94	,144				
	Toplam	451	4,94	,186				
Değerlendirme	a) 18-24	76	4,97	,132	5	H=,912	,969	
	b) 25-34	147	4,96	,174				
	c) 35-44	88	4,99	,042				
	d) 45-54	56	4,96	,169				
	e) 55-64	54	4,98	,080				
	f) 65 yaş ve üzeri	30	4,97	,183				
	Toplam	451	4,97	,140				
Mevcut ve Geçmiş Katılım	a) 18-24	76	3,40	,589	5	F=9,697	,000*	e>a,b,c,d
	b) 25-34	147	3,49	,555				
	c) 35-44	88	3,46	,569				
	d) 45-54	56	3,48	,579				
	e) 55-64	54	3,92	,453				
	f) 65 yaş ve üzeri	30	3,93	,546				
	Toplam	451	3,55	,581				
Faydalar	a) 18-24	76	4,98	,123	5	H=2,644	,755	
	b) 25-34	147	4,97	,157				
	c) 35-44	88	4,99	,047				
	d) 45-54	56	4,98	,143				
	e) 55-64	54	4,99	,054				
	f) 65 yaş ve üzeri	30	4,99	,037				
	Toplam	451	4,98	,118				
Davranışsal Niyetler	a) 18-24	76	3,52	,493	5	F=3,931	,002*	e>a,d
	b) 25-34	147	3,66	,533				
	c) 35-44	88	3,68	,504				
	d) 45-54	56	3,58	,499				
	e) 55-64	54	3,88	,437				
	f) 65 yaş ve üzeri	30	3,79	,384				
	Toplam	451	3,67	,505				
Doğrudan Duygular	a) 18-24	76	4,93	,211	5	H=7,944	,159	
	b) 25-34	147	4,92	,205				
	c) 35-44	88	4,96	,150				
	d) 45-54	56	4,93	,199				
	e) 55-64	54	4,96	,125				
	f) 65 yaş ve üzeri	30	4,97	,130				
	Toplam	451	4,94	,183				
Diğer Kavramlarla İlişki	a) 18-24	76	4,97	,165	5	H=2,244	,815	
	b) 25-34	147	4,98	,146				
	c) 35-44	88	4,98	,098				
	d) 45-54	56	4,97	,146				
	e) 55-64	54	4,98	,101				
	f) 65 yaş ve üzeri	30	5,00	,000				
	Toplam	451	4,97	,101				

	Toplam	451	4,98	,131				
Beğenme	a) 18-24	76	4,96	,180	5	H=1,450	,919	
	b) 25-34	147	4,98	,144				
	c) 35-44	88	4,98	,132				
	d) 45-54	56	4,98	,140				
	e) 55-64	54	4,99	,045				
	f) 65 yaş ve üzeri	30	4,99	,061				
	Toplam	451	4,98	,136				
Kent Park	a) 18-24	76	4,53	,188	5	H=33,839	,000*	e>a,b,c,d
Tutum Ölçeği	b) 25-34	147	4,56	,197				f>a,b,d
	c) 35-44	88	4,57	,171				
	d) 45-54	56	4,55	,194				
	e) 55-64	54	4,67	,126				
	f) 65 yaş ve üzeri	30	4,66	,140				
	Toplam	451	4,58	,184				

*p<0.05

Tablo 3.4'te, katılımcıların yaş gruplarına göre Kent Parkları Tutum Ölçeği (KPTÖ) alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ile incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, yaşın KPTÖ üzerindeki etkisi istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,000<0,05$). Yaş değişkenine göre Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu değeri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,000<0,05$). 55-64 yaş arası bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu ortalama değeri, 18-24, 25-34, 35-44 ve 45-54 yaş arası bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. Yaş değişkenine göre Davranışsal Niyetler değeri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,002<0,05$). 55-64 yaş arası bireylerin Davranışsal Niyetler boyutu ortalama değeri, 18-24 ve 45-54 yaş arası bireylerin Davranışsal Niyetler boyutu ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

3.10.3. Meslek Değişkeninin Ziyaretçilerin Kent Parkları Tutumu Üzerindeki Etkisi

3.5'te meslek değişkeni için Tek Yönlü ANOVA/Kruskal Wallis-H Analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 3.5. Meslek Değişkeni Tek Yönlü ANOVA/Kruskal Wallis-H Analizi

Ölçek	Grup	n	Ort.	SS	SD	F/H	p	Fark
Genel Bilgi ve İnancılar	a) Özel Sektör	131	4,92	,246	3	H=,824	,844	
	b) Kamu Sektörü	114	4,95	,150				
	c) Çalışmıyor	141	4,94	,168				
	d) Emekli	65	4,94	,128				
	Toplam	451	4,94	,186				
Değerlendirme	a) Özel Sektör	131	4,96	,186	3	H=1,477	,688	
	b) Kamu Sektörü	114	4,98	,104				
	c) Çalışmıyor	141	4,98	,112				
	d) Emekli	65	4,97	,142				
	Toplam	451	4,97	,140				
Mevcut ve Geçmiş Katılım	a) Özel Sektör	131	3,27	,586	3	F=273765	,000*	d>a,b,c b,c>a
	b) Kamu Sektörü	114	3,58	,479				
	c) Çalışmıyor	141	3,57	,543				
	d) Emekli	65	4,01	,505				
	Toplam	451	3,55	,581				
Faydalar	a) Özel Sektör	131	4,96	,165	3	H=1,829	,609	
	b) Kamu Sektörü	114	4,99	,102				
	c) Çalışmıyor	141	4,99	,098				
	d) Emekli	65	4,99	,055				
	Toplam	451	4,98	,118				
Davranışsal Niyetler	a) Özel Sektör	131	3,46	,476	3	F=5,654	,000*	b,d>a,c
	b) Kamu Sektörü	114	3,92	,539				
	c) Çalışmıyor	141	3,56	,412				
	d) Emekli	65	3,88	,428				
	Toplam	451	3,67	,505				
Doğrudan Duygular	a) Özel Sektör	131	4,91	,226	3	H=3,109	,375	
	b) Kamu Sektörü	114	4,96	,144				
	c) Çalışmıyor	141	4,94	,188				
	d) Emekli	65	4,96	,123				
	Toplam	451	4,94	,183				
Diğer Kavramlarla İlişki	a) Özel Sektör	131	4,97	,155	3	H=,551	,907	
	b) Kamu Sektörü	114	4,98	,120				
	c) Çalışmıyor	141	4,97	,133				
	d) Emekli	65	4,98	,092				
	Toplam	451	4,98	,131				
Beğenme	a) Özel Sektör	131	4,96	,177	3	H=1,562	,668	
	b) Kamu Sektörü	114	4,99	,112				
	c) Çalışmıyor	141	4,98	,136				
	d) Emekli	65	4,99	,058				
	Toplam	451	4,98	,136				
	a) Özel Sektör	131	4,50	,199	3	H=71,274	,000*	d>a,c

Kent Park Tutum Ölçeği	b) Kamu Sektörü	114	4,62	,172	b,c>a
	c) Çalışmıyor	141	4,57	,164	
	d) Emekli	65	4,68	,141	
	Toplam	451	4,58	,184	

*p<0.05

Tablo 3.5'te, katılımcıların mesleklerine göre kent parkları tutumu üzerinde farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Mesleğin kent parkları tutumu üzerinde anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p=,000<0,05$). Emekli bireylerin kent parkı tutumu ortalama değeri, özel sektör çalışanları ve çalışmayan bireylerin Kent Park Tutum Ölçeği Puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. Kamu sektörü çalışanları ve çalışmayan bireylerin Kent Park Tutum Ölçeği ortalama değeri, özel sektörde çalışan bireylerin Kent Park Tutum Ölçeği Puanı ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. Meslek değişkenine göre Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,000<0,05$). Emekli bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu ortalama değeri, özel sektör, kamu sektörü çalışanları ve çalışmayan bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım Puanı ortalamasından anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. Kamu sektörü çalışanları ve çalışmayan bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu ortalama değeri, özel sektörde çalışan bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

Meslek değişkenine göre Davranışsal Niyetler boyutu değeri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,000<0,05$). Kamu sektöründe çalışan ve Emekli bireylerin Davranışsal Niyetler boyutu ortalama değeri, özel sektörde çalışan ve çalışmayan bireylerin Davranışsal Niyetler boyutu ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür

3.10.4. Ziyaret Sıklığı Değişkeninin Ziyaretçilerin Kent Parkları Tutumu Üzerindeki Etkisi

Tablo 3.6’da ziyaret sıklığı değişkeni için Tek Yönlü ANOVA/Kruskal Wallis-H Analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 3.6. Ziyaret Sıklığı Değişkeni Tek Yönlü ANOVA/Kruskal Wallis-H Analizi

Ölçek	Grup	n	Ort.	SS	SD	F/H	p	Fark
Genel Bilgi ve İnançlar	a) 1-3	134	4,92	,262	3	H=3,817	,282	
	b) 4-6	182	4,95	,146				
	c) 7-9	99	4,94	,121				
	d) 10 ve üzeri	36	4,95	,171				
	Toplam	451	4,94	,186				
Değerlendirme	a) 1-3	134	4,96	,186	3	H=,778	,855	
	b) 4-6	182	4,97	,126				
	c) 7-9	99	4,98	,112				
	d) 10 ve üzeri	36	4,99	,033				
	Toplam	451	4,97	,140				
Mevcut ve Geçmiş Katılım	a) 1-3	134	2,98	,444	3	F=137,115	,000*	b>a c>a,b d>a,b,c
	b) 4-6	182	3,64	,401				
	c) 7-9	99	3,94	,382				
	d) 10 ve üzeri	36	4,15	,524				
	Toplam	451	3,55	,581				
Faydalar	a) 1-3	134	4,97	,178	3	H=1,139	,768	
	b) 4-6	182	4,98	,097				
	c) 7-9	99	4,99	,045				
	d) 10 ve üzeri	36	4,99	,067				
	Toplam	451	4,98	,118				
Davranışsal Niyetler	a) 1-3	134	3,34	,419	3	F=33,769	,000*	b,c,d>a
	b) 4-6	182	3,77	,517				
	c) 7-9	99	3,80	,426				
	d) 10 ve üzeri	36	3,97	,342				
	Toplam	451	3,67	,505				
Doğrudan Duygular	a) 1-3	134	4,88	,260	3	H=15,833	,001*	b,c,d>a
	b) 4-6	182	4,95	,158				
	c) 7-9	99	4,98	,076				
	d) 10 ve üzeri	36	4,97	,097				
	Toplam	451	4,94	,183				
Diğer Kavramlarla İlişki	a) 1-3	134	4,97	,175	3	H=,260	,967	
	b) 4-6	182	4,98	,131				
	c) 7-9	99	4,99	,066				
	d) 10 ve üzeri	36	4,99	,056				
	Toplam	451	4,98	,131				
Beğenme	a) 1-3	134	4,94	,222	3	H=7,493	,058	
	b) 4-6	182	4,99	,085				

	c) 7-9	99	4,99	,047				
	d) 10 ve üzeri	36	5,00	,000				
	Toplam	451	4,98	,136				
Kent Park Tutum Ölçeği	a) 1-3	134	4,43	,190	3	H=171,225	,000*	b>a
	b) 4-6	182	4,61	,148				c,d>a,b
	c) 7-9	99	4,66	,111				
	d) 10 ve üzeri	36	4,72	,140				
	Toplam	451	4,58	,184				

*p<0.05

Tablo 3.6’da katılımcıların ziyaret sıklığına göre kent parkları tutumu üzerinde farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Ziyaret sıklığı değişkenine göre Kent Park Tutum Ölçeği değeri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,000<0,05$). 4-6 ziyaret sıklığına sahip bireylerin Kent Park Tutum Ölçeği ortalama değeri, 1-3 ziyaret sıklığına sahip bireylerin Kent Park Tutum Ölçeği ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. 7-9 ile 10 ve üzeri ziyaret sıklığına sahip bireylerin Kent Park Tutum Ölçeği ortalama değeri, 1-3 ve 4-6 ziyaret sıklığına sahip bireylerin Kent Park Tutum Ölçeği ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

Ziyaret sıklığı değişkenine göre Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu değeri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,000<0,05$). 4-6 ziyaret sıklığına sahip bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu ortalama değeri, 1-3 ziyaret sıklığına sahip bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. 7-9 ziyaret sıklığına sahip bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu ortalama değeri, 1-3 ve 4-6 ziyaret sıklığına sahip bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. 10 ve üzeri ziyaret sıklığına sahip bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım ortalama değeri, 1-3, 4-6 ve 7-9 ziyaret sıklığına sahip bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

Ziyaret sıklığı değişkenine göre Davranışsal Niyetler boyutu değeri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,000<0,05$). 4-6, 7-9 ile 10 ve üzeri ziyaret sıklığına sahip bireylerin Davranışsal Niyetler boyutu ortalama değeri, 1-3 ziyaret sıklığına sahip bireylerin Davranışsal Niyetler boyutu ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

Ziyaret sıklığı değişkenine göre Doğrudan Duygular boyutu değeri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,001<0,05$). 4-6, 7-9 ile 10 ve üzeri ziyaret sıklığına sahip bireylerin Doğrudan Duygular boyutu ortalama değeri, 1-3 ziyaret sıklığına sahip bireylerin Doğrudan Duygular boyutu ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

3.10.5. Eğitim Durumu Değişkeninin Ziyaretçilerin Kent Parkları Tutumu Üzerindeki Etkisi

Tablo 3.7’de eğitim durumu değişkeni için Kruskal Wallis-H Analizi sonuçları verilmiştir.

Tablo 3.7.Eğitim Durumu Değişkeni Kruskal Wallis-H Analizi

Ölçek	Grup	n	Ort.	SS	SD	H	p	Fark
Genel Bilgi ve İnançlar	a) İlkokul	20	4,92	,287	5	4,607	,466	
	b) Ortaokul	47	4,96	,125				
	c) Lise	153	4,92	,217				
	d) Önlisans	88	4,93	,221				
	e) Lisans	126	4,96	,108				
	f) Lisansüstü	17	4,95	,100				
	Toplam	451	4,94	,186				
Değerlendirme	a) İlkokul	20	4,95	,224	5	1,574	,904	
	b) Ortaokul	47	4,98	,086				
	c) Lise	153	4,97	,149				
	d) Önlisans	88	4,95	,201				
	e) Lisans	126	4,99	,068				
	f) Lisansüstü	17	5,00	,000				
	Toplam	451	4,97	,140				
Mevcut ve Geçmiş Katılım	a) İlkokul	20	3,51	,576	5	20,559	,001*	b,c,f>d
	b) Ortaokul	47	3,73	,684				
	c) Lise	153	3,60	,519				
	d) Önlisans	88	3,33	,632				
	e) Lisans	126	3,53	,552				
	f) Lisansüstü	17	3,85	,416				
	Toplam	451	3,55	,581				
Faydalar	a) İlkokul	20	4,99	,045	5	1,701	,889	
	b) Ortaokul	47	4,98	,082				
	c) Lise	153	4,98	,127				
	d) Önlisans	88	4,96	,192				
	e) Lisans	126	4,99	,043				
	f) Lisansüstü	17	5,00	,000				
	Toplam	451	4,98	,118				
Davranışsal Niyetler	a) İlkokul	20	3,50	,403	5	26,866	,000*	f>a,b,c,d e>d
	b) Ortaokul	47	3,66	,505				
	c) Lise	153	3,61	,431				
	d) Önlisans	88	3,55	,533				
	e) Lisans	126	3,77	,524				
	f) Lisansüstü	17	4,22	,504				
	Toplam	451	3,67	,505				
Doğrudan Duygular	a) İlkokul	20	4,95	,224	5	5,294	,381	
	b) Ortaokul	47	4,94	,136				
	c) Lise	153	4,93	,206				
	d) Önlisans	88	4,91	,233				
	e) Lisans	126	4,95	,124				
	f) Lisansüstü	17	5,00	,000				
	Toplam	451	4,94	,183				
Diğer Kavramlarla İlişki	a) İlkokul	20	4,98	,075	5	6,569	,255	
	b) Ortaokul	47	4,98	,108				
	c) Lise	153	4,97	,150				
	d) Önlisans	88	4,95	,190				

	e) Lisans	126	4,99	,059				
	f) Lisansüstü	17	5,00	,000				
	Toplam	451	4,98	,131				
Beğenme	a) İlkokul	20	4,93	,232	5	13,387	,020*	b>d
	b) Ortaokul	47	5,00	,000				e>a,d
	c) Lise	153	4,97	,148				
	d) Önlisans	88	4,95	,208				
	e) Lisans	126	5,00	,000				
	f) Lisansüstü	17	5,00	,000				
	Toplam	451	4,98	,136				
Kent Park Tutum Ölçeği	a) İlkokul	20	4,54	,205	5	22,432	,000*	e>d
	b) Ortaokul	47	4,61	,173				f>a,c,d,e
	c) Lise	153	4,57	,179				
	d) Önlisans	88	4,51	,234				
	e) Lisans	126	4,60	,139				
	f) Lisansüstü	17	4,71	,119				
	Toplam	451	4,58	,184				

*p<0.05

Tablo 3.7’de, katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre kent parkları tutumu üzerinde farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla Kruskal Wallis-H analizi uygulanmıştır. Eğitim durumu değişkenine göre Kent Park Tutum Ölçeği değeri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,000<0,05$). Lisans mezunu bireylerin Kent Park Tutum Ölçeği ortalama değeri, önlisans mezunu bireylerin Kent Park Tutum Ölçeği ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. Lisansüstü mezunu bireylerin Kent Park Tutum Ölçeği ortalama değeri, ilkokul, lise, önlisans ve lisans mezunu bireylerin Kent Park Tutum Ölçeği ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

Eğitim durumu değişkenine göre Mevcut ve Geçmiş Katılım boyutu değeri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,001<0,05$). Ortaokul, lise ve lisansüstü mezunu bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım Puanı ortalama değeri, önlisans mezunu bireylerin Mevcut ve Geçmiş Katılım Puan ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

Eğitim durumu değişkenine göre Davranışsal Niyetler boyutu değeri istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık göstermektedir ($p=,000<0,05$). Lisansüstü mezunu bireylerin Davranışsal Niyetler boyutu ortalama değeri, ilkokul, ortaokul, lise ve önlisans mezunu bireylerin Davranışsal Niyetler boyutu ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür. Lisans mezunu bireylerin Davranışsal Niyetler boyutu ortalama değerinden, önlisans mezunu bireylerin Davranışsal Niyetler boyutu ortalama değerinden anlamlı bir şekilde farklı ve büyüktür.

SONUÇ

Rekreasyon, bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla gerçekleştirdikleri boş zaman etkinliklerini kapsamaktadır. İnsanlar, günlük yaşamın getirdiği stres ve monotonluktan uzaklaşmak için çeşitli rekreasyon etkinliklerine yönelmektedir. Bu bağlamda kent parkları, insanların doğayla buluştuğu, rahatladığı ve keyifli zaman geçirdiği önemli mekânlar olarak öne çıkar. Kent parkları, ziyaretçilerin boş zamanlarını verimli ve eğlenceli bir şekilde değerlendirmelerine olanak tanımaktadır.

Kentsel rekreasyon, şehir yaşamının yoğunluğunda insanların dinlenme, eğlenme ve sosyal etkileşim ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulan etkinlik ve alanları ifade etmektedir. Şehirlerde yaşayan bireyler, iş ve günlük sorumlulukların yarattığı stresi azaltmak, fiziksel ve ruhsal sağlıklarını korumak amacıyla çeşitli rekreasyon etkinliklerine yönelmektedirler. Kent parkları, yeşil alanlar ve spor tesisleri gibi kentsel rekreasyon alanları, yaşam kalitesini artıran önemli mekanlardır. Kentsel rekreasyon, sadece bireysel rahatlama ve eğlence sağlamakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal bağların güçlenmesine, kültürel paylaşımlara ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarının gelişmesine de katkı sağlamaktadır. Böylece kentsel rekreasyon, modern şehirlerin vazgeçilmez bir unsuru olarak hem bireysel hem de toplumsal düzeyde olumlu etkiler yaratmaktadır.

Kent parkları, ziyaretçilere çok çeşitli boş zaman etkinlikleri sunar; yürüyüş yapmak, spor faaliyetlerine katılmak, piknik yapmak ya da sadece dinlenmek bu etkinliklere örnek gösterilebilir. Bu tür alanlar, ziyaretçilerin fiziksel sağlığını desteklemekle kalmaz, aynı zamanda sosyal bağların güçlenmesine de katkıda bulunmaktadır. Mersin Tarsus Kültür Parkında yapılan araştırma, ziyaretçilerin çoğunlukla parkları aileleriyle birlikte kaliteli zaman geçirmek ve sosyal etkileşimlerde bulunmak için tercih ettiklerini göstermektedir. Bu durum, kent parklarının sadece bireysel dinlenme alanları değil, toplumsal yaşamın önemli parçaları olduğunu ortaya koymaktadır.

Tarsus Kültür Parkı, kent sakinlerine hem dinlenme hem de sosyal etkileşim imkânı sunan önemli bir rekreasyon alanıdır. Geniş yeşil alanları, yürüyüş yolları ve çocuk oyun alanlarıyla ziyaretçilere doğayla iç içe kaliteli zaman geçirme fırsatı sağlamaktadır. Park, sadece fiziksel aktivite için değil, aynı zamanda kültürel etkinliklerin ve toplumsal buluşmaların da gerçekleştiği çok yönlü bir mekandır. Bu yönüyle Tarsus Kültür Parkı, hem yerel halkın yaşam kalitesini artırmakta hem de kentin sosyal bağını güçlendirmektedir.

Ayrıca kent parklarının ziyaretçilerin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumları üzerinde olumlu etkisi büyüktür. İnsanlar, bu tür doğal ve düzenlenmiş alanlarda daha olumlu

ve motive edici bir boş zaman deneyimi yaşar, bu da yaşam memnuniyetlerini artırmaktadır. Mersin-Tarsus örneğinde, kent parklarının ziyaretçilerin rekreasyon alışkanlıklarını şekillendirmede önemli bir role sahip olduğu görülmüştür. Bu bağlamda kent parkları, bireylerin sağlıklı yaşam biçimlerini benimsemelerine ve sosyal bağlılıklarını artırmalarına olanak sağlayan kritik mekanlar olarak değerlendirilebilir.

Bu araştırmanın amacı, kent parklarının bireylerin boş zamanlarını değerlendirme biçimleri üzerindeki etkilerini anlamak ve özel olarak Mersin ili Tarsus ilçesinde yer alan Tarsus Kültür Parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumlarını incelemektir. Bu bağlamda araştırma, rekreasyonel alanların kent yaşamındaki işlevini ortaya koymakta ve ziyaretçi tutumları üzerinden parkların bireyler üzerindeki etkilerini değerlendirmektedir.

Modern kent yaşamında artan betonlaşma, nüfus yoğunluğu ve günlük stres, bireylerin doğayla iç içe olabilecekleri, nefes alabilecekleri alanlara olan ihtiyacını artırmıştır (Altunkasa ve Gültekin, 2012). Bu bağlamda kent parkları, sadece fiziksel dinlenme değil aynı zamanda psikolojik ve sosyal doyum sağlayan alanlar olarak işlev görmektedir (Kaplan ve Kaplan, 1989). Araştırma bulguları da bu görüşleri destekler niteliktedir. Katılımcılar, kent parklarında zaman geçirmenin kendilerini iyi hissettirdiğini ve boş zamanlarını değerlendirme açısından bu alanları faydalı bulduklarını ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan 451 bireyden elde edilen veriler doğrultusunda yapılan analizler sonucunda, katılımcıların kent parklarında gerçekleştirdikleri boş zaman etkinliklerine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu görülmüştür. Normallik ve güvenilirlik analizlerinden elde edilen sonuçlar, ölçeğin istatistiksel açıdan uygun olduğunu göstermektedir. Ayrıca demografik değişkenler doğrultusunda yapılan analizler, kent parklarının toplumsal yaşamda önemli bir yere sahip olduğunu desteklemektedir.

Ölçek kaynağına göre (Fan ve Luo, 2021) yapılan faktör analizleri sonucunda katılımcıların kent parklarında gerçekleştirdikleri boş zaman etkinliklerine yönelik tutumlarının beş boyutta (Beğenme, Doğrudan Duygular, Dolaylı Duygular, Faydalar, Davranışsal Niyetler) toplandığı belirlenmiştir. Tüm bu boyutlarda ortalamanın üzerinde değerlerin elde edilmesi, genel olarak olumlu bir tutuma işaret etmektedir. Özellikle “beğenme” ve “faydalar” alt boyutlarında çıkan yüksek puanlar, bireylerin parkları sadece fiziksel bir mekân olarak değil, aynı zamanda ruhsal rahatlama, estetik tatmin ve sosyal etkileşim ortamı olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Bu sonuçlar, daha önce yapılmış olan pek çok çalışmayı desteklemektedir. Örneğin, Chiesura (2004), kent parklarının bireylerin ruh sağlığı üzerinde olumlu etkileri olduğunu belirtmiş; Tzoulas vd. (2007) da yeşil alanların bireylerin sosyal bağlılık düzeyini artırdığını ortaya koymuştur.

Bu araştırmada, kent parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumlarının çeşitli demografik değişkenler (yaş, cinsiyet, meslek, eğitim durumu, ziyaret sıklığı) açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırma kapsamında geliştirilen beş hipotezden dördü istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş, bir hipotez ise reddedilmiştir.

Demografik değişkenlere göre yapılan analizler sonucunda cinsiyet değişkeni hariç yaş, eğitim durumu, meslek ve parkı ziyaret sıklığı gibi değişkenlere bağlı olarak tutumlarda anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir. Cinsiyet değişkenine göre yapılan değerlendirmede kadın ve erkek bireylerin tutumlarında farklılık görülmemiştir. Ölçek kaynağı cinsiyet değişkeni analizlerine göre de kadın ve erkek bireylerin tutumlarında farklılık görülmemiştir. Analiz sonuçları ölçek kaynağı bulgularını destekler niteliktedir.

Yaş değişkenine göre yapılan değerlendirmelerde ise genç bireylerin park kullanımına daha olumlu yaklaştıkları görülmektedir. Bu durum, gençlerin açık alanlarda vakit geçirmeye, sosyal etkileşimlerde bulunmaya ve fiziksel aktivite yapmaya daha istekli olduklarını göstermektedir (Godbey, 2009). Öte yandan, yaşlı bireylerin ise parkları daha çok pasif dinlenme amaçlı kullandıkları gözlemlenmiştir. Ölçek kaynağı yaş değişkeni analizlerine bakıldığında yaş grupları tutumları arasında önemli farklılıklar bulunmamaktadır. Yaş değişkeni analizleri iki farklı örneklemede farklı sonuçlar vermiştir.

Eğitim düzeyinin tutumlar üzerinde olumlu bir etkisi olduğu da araştırmada belirlenmiştir. Eğitim seviyesi yükseldikçe bireylerin park kullanımına yönelik bilinç düzeyleri artmakta ve parkların faydalarına dair farkındalıkları gelişmektedir. Bu bulgu, Serdağ ve Gürbüz (2015) tarafından yapılan çalışmayla da örtüşmektedir. Ayrıca ölçek kaynağına göre eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan analiz sonucunda yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin, bazı tutum boyutlarında daha olumlu yanıt verme eğiliminde olduğu belirlenmiştir. Bu durum, elde edilen bulguların birbirini destekler nitelikte olduğunu gösterir.

Araştırmada dikkat çeken bir diğer bulgu da parkı düzenli olarak ziyaret eden bireylerin tutum değerlerinin, parkı seyrek kullanan bireylere kıyasla anlamlı biçimde yüksek çıkmasıdır. Ölçek kaynağı ziyaret sıklığı değişkenine göre yapılan analiz sonuçları bu tespiti desteklemektedir. Bu durum, kullanım sıklığı arttıkça bireylerin bu alanlara ilişkin olumlu duygular geliştirdiklerini, parklara yönelik davranışsal niyetlerinin güçlendiğini göstermektedir. Bu bağlamda, kent parklarının kullanımını teşvik edici uygulamaların toplumsal düzeyde fayda sağlayacağı öngörülmektedir. Elde edilen bulgular, kent parkı ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik olumlu tutumlar geliştirdiğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte, araştırmanın sınırlılıkları ve alanın dinamik yapısı göz önünde

bulundurularak, paydaşlara (kent parkı yönetimi, belediyeler vb.) ve alanda yapılacak gelecek araştırmalara yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- Cinsiyete göre düzenlemeler yapılması gerekmemektedir. Elde edilen bulgulara göre kadın ve erkeklerin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumları değişkenlik göstermemektedir.
- Özellikle genç bireyler için park kullanımını arttırıcı sosyal ve kültürel etkinlikler düzenlenmelidir.
- Park içerisinde gerçekleştirilen sosyal hizmetlerin daha fazla kişiye ulaşması için reklam ve afiş çalışmaları yapılmalıdır.
- Eğitim düzeyi yüksek bireylerin olumlu tutumları göz önünde bulundurularak onlara yönelik etkinlik ve planlama yapılabilir.
- Bireylerin park kullanımına dair duygu, düşünce ve deneyimlerini ortaya koymak amacıyla gelecek çalışmalarda görüşmeler, odak grup çalışmaları gibi nitel araştırma yöntemlerinin kullanılması faydalı olacaktır.
- Gelecek araştırmalarda farklı mevsimlerde veri toplanarak kullanıcı tutumlarının yıl içindeki değişimleri analiz edilebilir. Ayrıca, Akdeniz ikliminin uygun koşulları dikkate alınarak diğer iklim bölgelerinde yer alan kent parkları ziyaretçilerinin tutumları ile karşılaştırma yapılabilir.
- Terapatik rekreasyon kapsamında fiziksel aktivite düzeyi, psikolojik iyilik hali, sosyal etkileşim gibi değişkenlerle çok değişkenli analizler yapılabilir. Bu bağlamda, gelecek araştırmalar bu ilişkileri daha bütüncül biçimde inceleyebilir.
- Kent parklarında ziyaretçi memnuniyeti ve şikayetini tespit etmek için şikâyet hattı, şikâyet kutusu ve memnuniyet anketleri uygulanabilir.

KAYNAKÇA

- Abbasi, A., Alalouch, C., and Bramley, G. (2016). “Open Space Quality İn Deprived Urban Areas: User Perspective and Use Pattern”. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 216 (6): 194-205.
- Adams J.M., Miller T.W., Kraus R.F. (2003). “Exercise Dependence: Diagnostic And The Rapeuticissues For Patients İn PsychoTherapy”. *Journal Of Contemporary Psychotherapy* ,33(2): 93-107.
- Ağarı, M. (2023). “Zaman Kavramı: Nedir – Ne Değildir?”, *Karabük Türkoloji Dergisi*, 6(1): 123-148.
- Ağduman, F. (2014). *Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Motivasyon ve Tatminlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Akatay, A. (2003). “Örgütlerde Zaman Yönetimi”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (1): 282-300.
- Akdeniz, H. ve Yılmaz, O. (2022). *Her Yönüyle Spor ve Rekreasyon Araştırmaları*, Çizgi Yayınevi, İstanbul.,
- Akın, A., Ulukök, E. ve Arar, T. (2017). İş-yaşam dengesi: Türkiye’de yapılan çalışmalara yönelik teorik bir inceleme. *Akdeniz Üniversitesi İİBF Dergisi*, 19(1), 113-124.
- Altunkasa, M. F. ve Aksu, M. L. (2016). Kent parkları ve sürdürülebilirlik bağlamında bir değerlendirme: Adana örneği. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (56), 382-398.
- Ardahan, F., Turgut, F., ve Kalkan., K. (2016). *Her Yönüyle Rekreasyon*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Arısoy, N. (2023). “Kent Parkı Ziyaret Sıklığının Serbest Zaman Doyumu ve Yenilenme Deneyimi Üzerindeki Etkisi: Kalehan Ecdat Parkı Örneği”. *The Journal of Academic Social Science Studies*.16(96): 335-346.
- Arslan, S. (2011). “Serbest Zaman Kullanımı: Sıradan Serbest Zaman Etkinlikleri ve Sistemli Serbest Zaman Etkinlikleri”, *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2): 1-10.

- Artmann, M., Chen, X., Iojă, C., Hof, A., Onose, D., Ponizy, L., Lamovšek, A. Z. VVE Breuste, J. (2017). “The role of urban green spaces in care facilities for elderly people across European cities”. *Urban Forestry and Urban Greening*, 27:203–213.
- Atlı, M., (2014). *İstanbul Metropolitan Alanında Kentsel Yeşil Alanlar ve Parkların Erişilebilirlik Ölçütlerinin Değerlendirilmesi: Kadıköy İlçesi Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ayar, H. ve Karaküçük, S. (2024). *Park Rekreasyonu*, Efe Akademi Yayınları, İstanbul.
- Aydiner Boylu, A. ve Paçacıoğlu, B. (2016). “Yaşam Kalitesi ve Göstergeleri”. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 8 (15):137-150.
- Bal, A., (2005). Zonguldak Kenti Yeşil Alan Sistemindeki Çocuk Oyun Alanlarının Durumunun Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Açısından İrdelenmesi. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Bartın.
- Bammel, G. and Bammel, L. (1966), *Leisure and Human Behaviour*, Brown and Benchmark, Dubuque, IA.
- Baur, J. W. R., Tynon, J. F. ve Gomez, E. (2013). “Attitudes about urban nature parks: A case study of users and nonusers in Portland, Oregon”. *Landscape and Urban Planning*, 117: 100–111.
- Bedimo-Rung, A. L., Mowen, A. J. ve Cohen, D. A. (2005). “The significance of parks to physical activity and public health. A Conceptual Model”. *American Journal of Preventive Medicine*, 28(2), 159–168.
- Bedir, F. (2020). *Stresin üstesinden gelmede boş zaman (rekreasyon) inanışları ve stratejileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Belge, Z.S. (2025). “Hermann Jansen Tarsus Planı, Korunan İzler ve Kentsel Süreklilikler,” *ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 41(2) :1–30 2024, Accessed:00 .. [Online]. Available: <https://hdl.handle.net/11511/113365>.
- Bohner, G. ve Wanke, M. (2011). *Attitudes and attitude change*. Psychology Press.
- Boyacı, E. (2010). *Ülkemizde Kent Parkı İşlevlerini Belirleyen Etmenler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Brown, G., Schebella, M. F. ve Weber, D. (2014). “Using participatory GIS to measure physical activity and urban park benefits”. *Landscape and Urban Planning*, 121:34–44.
- Brightbill, C. (1966), *Educating for Leisure-centered Living*, Stackpole, Harrisburg, PA.

- Brislin R.W., Lonner W.J. & Thorndike R.M. (1973) *Cross-Cultural Research Method*. Wiley, NY, USA.
- Bumin, K. (2010). *Demokrasi Arayışında Kent*, Çizgi kitabevi, Konya.
- Bulut, Z. (2021). *Rekreasyon Faaliyetlerinin Tercihinde İçsel ve Dışsal Seyahat Motivasyon Faktörlerinin Etkisi*. Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara.
- California State Parks (CSP). “The Health And Social Benefits Of Recreation, An Element Of California Outdoor Recreation Planning Program”. <http://www.parks.ca.gov/04.09.2021>.
- Chang, H. ve Chen, S. (2021). *The Impact of Digital Technology on Leisure Activities and Social Structures*. *Journal of Leisure Studies*, 40(3), 345-362.
- Chiesura, A., (2004). “The role of urban parks for the sustainable city”. *Landscape and Urban Planning* 68: 129-138.
- Cohen, D. A., McKenzie, T. L., Sehgal, A., Williamson, S., Golinelli, D. ve Lurie, N. (2007). “Contribution of public parks to physical activity”. *American Journal of Public Health*, 97(3): 509–514.
- Conway, H. ve Woudstra J., Fieldhouse K. (ed.). (2000). *The regeneration of public parks*. Routledge. New York.
- Countryside Recreation Research Advisory Group. (1970). *Countryside Recreation Glossary*, Cheltenham, Countryside Commission, UK.
- Cohen, B., (2018). “How Does Playing Sports Affect Your Health”. <https://www.sportsrec.com/5820626/howdoes-playing-sports-affect-your-health>. (Erişim Tarihi: 18.05.202).
- Cui, Y., Maliki, A. ve Wang, L. (2024). The role of urban parks in promoting social interaction of older adults in China. *Sustainability*, 16(5), 2088. <https://doi.org/10.3390/su16052088>
- Cushman G. and Laidler A. (1990). *Recreation, Leisure and Social Policy*. Dept of Parks, Recreation and Tourism, Lincoln University, Canterbury.
- Cüceloğlu, D. (1999). *İnsan ve davranışı: Psikolojinin temel kavramları*, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Çetinkaya, G., Söyler, S. ve Ömüriş, E. (2019). “Ziyaretçilerin Park Kullanım Özelliklerinin Genel Park Kullanım Memnuniyeti Üzerine Etkisi”. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(3), 2953–2966.
- Çınar, İ. (2008). “Kent Parklarının Rekreasyonel Yönden Yeterliği Üzerine Fethiye-Muğla Kent Parkları Örneğinde Bir Araştırma”. *Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*. 5(2): 33 38.

- Çöpür, H. ve Yılgin, A. (2023). *Rekreasyon Tercihinde Sosyal Sorumluluk*. Özgür Yayınları.
- Demir, S. (2022). *Rekreasyon ve boş zaman yönetimi*. Ankara: Eğitim Yayıncılık.
- Duan, Y., Wagner, P., Zhang, R., Wulff, H. and Brehm, W. (2018). “Physical activity areas in urban parks and their use by the elderly from two cities in China and Germany”. *Landscape and Urban Planning*, 178: 261–269.
- Dumazedier, J. (1967), *Toward a Society of Leisure*, W.W.Norton, New York.
- Eckbo, G. (1964). *Urban Landscape Design*, McGraw-Hill Book; 1st ed edition, New York.
- Erdul, G. (2005), *Üniversite Öğrencilerinin Zaman Yönetimi Becerileri ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Ertekin, M. ve Kırca, M. (2017). Türkiye’de kentleşme ve iktisadi büyüme ilişkisinin zamanla değişen nedensellik analizi yöntemiyle incelenmesi. *Journal of Emerging Economies and Policy*, 2(2), 44-63.
- Fairchild, H. (ed.) (1970) *Dictionary of Sociology*. Greenwood Press, Westport, CN.
- Fan Y., Luo J. M. (2021), Development of a measurement scale for residents’ attitudes toward leisure activities in urban parks, *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, (33).
- Fan, Y., Das, K. V., ve Chen, Q. (2011). “Neighborhood green, social support, physical activity, and stress: Assessing the cumulative impact”. *Health and Place*, 17(6): 1202–1211.
- Fisher, K. J., Li, F. Z., Michael, Y. and Cleveland, M. (2004). “Neighborhood-level influences on physical activity among older adults: A multilevel analysis”. *Journal of Aging and Physical Activity*, 12(1):45–63.
- Fishbein, M., and Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention, and behavior: An introduction to theory and research*. Addison-Wesley.
- George, D. ve Mallery, M. (2010). “SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference”. *Boston: Pearson*, 17(10).
- Godbey, G. (1978), *Recreation, Park and Leisure Services*, W.B.Saunders, Philadelphia, PA.
- Godbey, G., Blazey, M. (1983). “Old people in urban parks: An exploratory investigation”. *Journal of Leisure Research*, 15: 229–244.
- Godbey, G. C., Caldwell, L. L., Floyd, M. and Payne, L. (2005). “Contributions of leisure studies and recreation and park management research to the active living agenda”. *American Journal of Preventive Medicine*, 28(2):150–158.
- Gold, S. M. (1980). *Recreation planning and design*. McGraw-Hill, USA.
- Gomez, E., Baur, J. W., Hill, E., ve Georgiev, S. (2015). “Urban parks and psychological sense of community”. *Journal of Leisure Research*, 47(3):388–398.

- Gökçe, N. (2008). Boş zaman değerlendirme alışkanlıkları ve gençlik. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 19(1), 31-44.
- Gray, D. and Pelegrino, D. (1973) *Reflections on the Park and Recreation Movement*. William C. Brown, Dubuque, Iowa.
- Gulam, A. (2016). *Recreation-need and importance in modern society*. *International Journal of Physiology, Nutrition and Physical Education*, 1(2), 157-160.
- Güler, Ş. (1978). *Turizm Sosyolojisi*, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Yayını, Ankara.
- Güler, S. (2022). *Kent Parklarının Mültecilerin Kente Uyum Sürecinde Rolü ve İşlevleri*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gülçin, D., (2020). “Kentsel Ölçekte Peyzaj Uygulama Projesinin Hazırlanması ve Değerlendirilmesi: Koçarlı-İncirliova Karayolu Örneği”. *Bilge International Journal of Science and Technology Research*, 4(2): 129-140.
- Gülfırat, Ö. (2020). Fitness Tesislerini Kullanan Kişilerin Bulundukları Ortama Yönelik Düşüncelerinin Değerlendirilmesi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(103), 274-284
- Gültekin, M. (2018). *Boş zaman sosyolojisi ve kent kültürü*. Nobel Yayıncılık. Ankara.
- Gültürk Doğruyol P., Şişman E.E. (2021). Kentsel Yeşil Alan Sistem Kurgulanmasına Yönelik Bir Model Önerisi. *Kent Kültürü ve Yönetimi Dergisi*.14(3): 593-615.
- Günçan, Ö. (2021). Sanal rekreasyon kavramının özellik ve temel unsurlarını belirlemeye yönelik bir çalışma. *Tourism and Recreation*. 3 (1): 66-76.
- Güven, M., Yeşil, S., Bakan, İ. (Ed) (2011), *İşletmelerde Zaman Yönetimi: Çağdaş Yönetim Yaklaşımları İlkeler*, Beta Basım A.Ş., İstanbul.
- Güven, Y. (2018). *Çalışanların rekreasyon etkinliklerine katılım sıklıklarının mutluluk ve yaşam kalitesi üzerine olan etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hazar, A. (2003). *Rekreasyon ve Animasyon*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Henderson, K. A. (2006). “Urban parks and trails and physical activity”. *Annals of Leisure Research*. 9(3-4):201-213.
- Hepcan, Ç. C. ve Ayhan, Ç. K. (2004). “Kamusal Dış Mekanlarda Güvenlik Sorunu: İzmir Kültürpark Örneği”. *Peyzaj Mimarlığı II. Kongresi*, 25-27 Kasım 2004, Ankara, 203-212.
- Hicter, M. (1966). "Boş Zamanları Değerlendirme Politikası", *BZD Semineri*, İstanbul.
- Hunnicut, B. K. (2006), “The History of Western Leisure”, C. Rojek, S. M. Shaw and A. J. Veal (Ed), *A Handbook of Leisure Studies*, Palgrave Macmillan, New York, 55-75.
- Iso-Ahola, S. E. (1980). *The social psychology of leisure and recreation*. W.C. Brown Company Publishers.

- Juniu, S. (2000). ‘‘Downshifting: Regaining The Essence of Leisure’’. *Journal of Leisure*, 32-41.
- Kalaycı, Ş. (Ed.) (2006). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Asil Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kaplan, R. and Kaplan, S. (1989). *The Experience of Nature: A Psychological Perspective*. Cambridge University Press.
- Karakuş, P., Koçan, N. (2017). Kentsel mekânda açık ve yeşil alanların rekreasyonel işlevi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(52), 1257-1264.
- Karaküçük, S. (2014). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karaküçük, S. ve Gürbüz, B. (2007). *Rekreasyon ve kent (li)leşme*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karlier, G. (2017). Kent Parkları Kavramı ve Bursa Kent Parklarında Kullanıcı Memnuniyetinin İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Bursa
- Kartal S. Temiz B. İ. ve Sipahi S., (2021). ‘‘Kentsel Rekreasyon Alanlarında Mekânsal Kalite: Çankırı Örneği’’. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (119) :286-302.
- Keleş, R., (1998). *Kentbilim Terimleri Sözlüğü*. İmge Kitabevi, Ankara.
- Keleş, R. (2017). *Kentleşme Politikası*. İmge Yayınevi Ankara.
- Kelly, J.R., (1972), ‘‘Work and Leisure: a Simplified Paradigm’’, *Journal of Leisure Research* 4(1972),50-62.
- Kervankıran, İ., ve Eryılmaz, A. (2014). ‘‘İsparta İli Milli Parklarının Rekreasyonel Faaliyetlerde Kullanımı’’. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29:81-110.
- Kocalar, A.C., (2020). ‘‘Rekreasyon/Rekreatif-Oyun ve Spor Alanlarının (ROSA) Kentsel Tasarımı ve Planlanması (Uygulama Örnekleri)’’. *Kent Araştırmaları Dergisi*, 31(11): 452
- Özgüç, N., (2003). *Turizm Coğrafyası*, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Koçyiğit, M., Erdoğan, M., Uyar, M. ve Çınar, M., (2018). ‘‘Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklerle Sosyalleşme Düzeylerinin İletişim Becerileri ve Duygusal Zekâları Üzerine Etkisi’’. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6 (2) :966-988.
- Kuş Şahin C, Önder G. 2021. Antalya Kepez kent ormanı örneğinde mesire alanlarının rekreasyon amaçlı kullanımı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 12(2): 210-222.
- Kuykendall, L., Tay, L., and Ng, V. (2015). Leisure engagement and subjective well-being: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 141(2), 364–403.
- Küçüktopuzlu, F., Gözek, K., Uğurlu A. (2003); *Boş Zaman Rekreasyon İlişkisi ve Üniversite*

- Öğrencilerinin Boş Zaman Faaliyetlerini Değerlendirmeye yönelik Bir Araştırma*, I.Gençlik Boş Zaman ve Doğa Sporları Sempozyumu Bildiriler Kitabı , Ankara.
- Küçük, S. (2012). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri ile Spora Katılımları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Trabzon.
- Kraus, R.G. (1977). "Recreation Today, Program, Planing and Leadership". *Goodyear Publishing Company*,182-186.
- Kraus, R. G. (1985) "Recreation Program Planning Today", *Scott Foresman and Company*, London.
- Kraus R. G. ve Curtis J. E. (1982). *Creative Management in Recreation and Parks*. Mosby Company, USA.
- Kraus, R. (1966), *Recreation Today: Program Planning and Leadership*. Englewood Cliffs, NJ, Prentice-Hall.
- Lee, A. C. K., and Maheswaran, R. (2011). "The health benefits of urban green spaces: A review of the evidence". *Journal of Public Health*, 33(2), 212–222.
- Madow, P. (ed.) (1965) *Recreation in America.*, H.W Wilson, New York.
- Maller, C., Henderson-Wilson, C. A., Pryor, L., Prosser, L., and Moore, M. (2008). *The health benefits of contact with nature in a park context: A review of relevant literature* (2nd ed.). Deakin University, School of Health and Social Development, Faculty of Health, Medicine, Nursing and Behavioural Sciences.
- Marin, L. (2021). *Leisure in the Digital Age: Social Structures and Free Time*. London: Routledge.
- McClean, D.D., Hurd, A. R. ve Rogers, N. B. (2008). *Kraus' Recreation and Leisure in Modern Society*, Jones and Bartlett Publishers, Burlington.
- Metin, T. C., Kesici, M. ve Kodaş, D. (2013). "Rekreasyon Olgusuna Akademisyenlerin Yaklaşımları." *Journal of Yasar University*, 30(8):5021-5048.
- Meyer, H. D., Brightbill, C.K., Sessoms, H.D. (1969) "Community Recreation, A Guide to its Organization", Virginiaa, USA.
- Mobley, T. A. (2006). "Yerel yönetimlerin halkın rekreasyon ve park ihtiyaç hizmetlerini karşılamadaki rolü". SKB Meclis Toplantısı, Fiziksel Aktivite Sağlıklı Yaşam ve Yerel Yönetimler Sempozyumu, Eskişehir.
- Mieczkowski Z. (1990). *World Trends in Tourism and Recreation*, Peter Lang Publishing, Inc. New York.
- Murphy, J. (1974). *Recreation and Leisure Services*, W.C.Brown, Dubuque.

- Myalkovsky, R., Plahtiy, D., Bezvikonnyi, P., Horodyska, O. and Nebaba, K. (2023). “Urban parks as an important component of environmental infrastructure: Biodiversity conservation and recreational opportunities”. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*, 14(4): 57-72.
- Nash, J. B. (1960). *Philosophy of Recreation and Leisure*. W. Brow, USA.
- Nash, J.B. (1965), *Recreation: Pertinent Readings*, William Brown, Dubuque, IA.
- Nasuh, D. (1993). *Kent Parklarının Nitelikleri ve Ankara Örneğinde İrdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Neulinger, J. (1974). *The Psychology of Leisure*, Charles C.Thomas, Springfield, IL.
- Okatan, A., (2019). “Neden Spor Yapmalıyım?”. <https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/neden-spor-yapmaliyim>. (Erişim Tarihi: 19.05.2020).
- Olmsted, F., ve Kimball, T., (1973). *Forty Years of Landscape Architecture*, The MIT Press, USA.
- Önal, S. ve Sağır, M. (2018). “Ankara kent parklarının kullanımının belirlemesi”. *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 6(1):77-90.
- Önder, S. (1990). *Konya Kenti Yerleşim Merkezindeki Odunsu Bitkiler Üzerinde Araştırmalar*. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Öpözlü, A., (2006). *Çağımızda Değişen Sağlık Bilincinin Sportif Rekreasyona Katılım Düzeyine Katılımının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi, Kütahya.
- Özdemir, A.S., Göçer, E. Ve Karaküçük, S. (2020). Rekreasyon Ve Turizm. *Rekreasyon Bilimi*. Ankara.
- Özdemir, H. (2015). *Rönesans ve Hümanizm: Avrupa Kültür Tarihine Giriş* Kültür Sanat Yayınları. Ankara.
- Öztürk, Y. (2018). “Boş Zaman, Rekreasyon ve Turizm Kavramları Arasındaki İlişkinin Karşılaştırmalı Bir Analizi”. *Sosyal, beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 1(2): 31-42.
- Özyavuz, M. (2016). “Kentsel Açık ve Yeşil Alanların Kent Sağlığı Üzerine Etkileri”. I. Uluslararası Şehir Çevre ve Sağlık Kongresi Kongre Kitabı. 11-15 Mayıs 2016, Kıbrıs,56-63.
- Pamay, B. (1978). *Park-Bahçe ve Peyzaj Mimarisi*. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Parker, S. (1971), *The*
- Proctor, J.D., (1998). “Doğanın sosyal inşası: Göreceli suçlamalar, pragmatist ve eleştirel gerçekçi cevaplar”. *Amerikan Coğrafyacılar Derneği Yıllıkları*, 88(3): 352–376.
- Sağcan, M. (1986). *Rekreasyon ve Turizm*. Cumhuriyet Yayınevi, İzmir.

- Santos, T., Nogueira, M. R. ve Vasco, A. (2016). “Recreational activities in urban parks: Spasantostial interactions among users”. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 15: 1–9.
- Schipperijn, J., Bentsen, P., Troelsen, J., Toftager, M., ve Stigsdotter, U. (2013). “Associations between physical activity and characteristics of urban green space”. *Urban Forestry and Urban Greening* , 12 : 109-116.
- Serdağ, S. ve Gürbüz, B. (2015). Kent parklarının rekreatif kullanımı: Ankara’da bir uygulama. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(3), 1-16.
- Sevil, T., Şimşek, K. Y., Katırcı, H., Çelik, O., Çeliksoy, M. A. ve Kocaekşi, S. (2012). Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Sezer, B. ve Akova, O. (2016). “Kent sakinlerinin rekreasyon tercihleri, rekreasyon alanlarının algılanan değeri ve gerçek kullanımı arasındaki ilişki”. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 5(2), 94-115.
- Smith, H.W., (1998), *Hayatı ve Zamanı Yönetmenin 10 Doğal Yasası*, (Çev : Cıngıl Çelik, A.) Rota Yayın Yapım Tanıtım, İstanbul.
- Shaw, S. M., ve Dawson, D. (2020). *Leisure and Meaning*. In J. Dattilo (Ed.), *Leisure and Quality of Life: Role of Leisure in Everyday Life*, 35-54.
- Stebbins, R. A. (2015). *Serious Leisure: A Perspective for Our Time*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
- Spurr, J. (2020). *The post-reformation: Religion, politics and society in Britain, 1603-1714*. Routledge.
- Şatıroğlu, E., Bayramoğlu, E., ve Pouya, S. (2017). Kent Parklarının Estetik İşlev Açısından Değerlendirilmesi.2. Uluslararası Mühendislikmimarlık ve Tasarım Kongres, Kocaeli, 12-13 Mayıs, 539-540.
- Tanrıverdi, F., (1987). *Peyzaj mimarlığı: bahçe sanatının temel ilkeleri ve uygulama metodları*. Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum.
- Taşkıran, A., (2014). *Huzurevinde Kalan Yaşlılara Uygulanan 12 Haftalık Sportif Rekreasyon Programının Bazı Antropometrik ve Fizyolojik Parametrelere Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi. Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi, Kütahya.
- Teber, S. (1985). *İlk Toplumların Değişimleri*, Say Yayın Evi, İstanbul.
- Tezcan, M. (1977). *Boş Zamanlar Sosyolojisi*. Doğan Matbaası, Ankara.
- The Macquarie Dictionary (1987), *The Macquarie Library*. Macquarie University. Sydney,Australia.

- Thompson, C.W., (2002). ‘‘Urban open spaces in the 21st century’’. *Landscape and Urban Planning*, 60(2):59-72
- Torkildsen, G., (2005). *Leisure and Recreation Management*, Routledge, London.
- Tutar, H., (2007). *Zaman Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Türel, D, G. (1988). *Ankara Kenti Yeşil Alan Kullanım Etkinliklerinin Bugünkü Durum ve Yeterliliği İçin Alınması Gereken Önlemler*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Türkmen, İ, (1999). ‘‘Yönetmel Zaman ve Yetki Devri Açısından Yönetimde Verimlilik’’, *MPM Yayınları*, 3(1): 519, Ankara.
- Topal, N., (2009), *Derste Zaman Yönetimi: İlköğretim 3. Sınıf Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Bir İnceleme*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Toprak, Z. (2001). *Kent Yönetimi ve Politikası*, Anadolu Matbaacılık, İzmir.
- Tzoulas, K. (2007). Promoting ecosystem and human health in urban areas using Green Infrastructure: A literature review. *Landscape and Urban Planning*, 81(3), 167–178.
- Ulusoy, Z., (2000). ‘‘Parklar.’’ *XXI Mimarlık Kültürü Dergisi*, (1): 122-141.
- Uğur, A., (2000). ‘‘Çalışma Hayatında Zaman Yönetimi’’, *Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi*, 12(1):143.
- Uygur, A. ve Özkan, N. B. (2022). Kentsel planlamada rekreatif yeşil alanların rolü. *Journal of Recreation and Tourism Research (JRTR)*, 9(2), 70–81
- Üstündağ, Ö., Devocioğlu, S. ve Akarsu, E., E. (2011). ‘‘Spor ve Rekreasyon Alanlarının Şehir Planlamasındaki Yeri ve Önemi’’. *6th International Advanced Technologies Symposium (IATS’11)*, 16-18 May 2011, Elâzığ, 31-34.
- Vatan, F. ve Özsoy, S. A. (2002). ‘‘Zaman Yönetimi’’. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 18(3): 89-103.
- Veal, A.J. (2019). ‘‘Joffre Dumazedier ve Boş Zaman Tanım’’. *Loisir et Societe/ Society And Leisure*, 42(2): 87-200.
- Welch, D. 1991. *Management of Urban Parks*. *British Library Document Supply Centre*. Longman, United Kingdom.
- Wilson, R. and Platts, C. (2022). *Torkildsen’s Sport and Leisure Management (7th Edition)*. Routledge.
- Wolch, J. R., Byrne, J. and Newell, J. P. (2014). ‘‘Urban green space, public health, and environmental justice: The challenge of making cities ‘just green enough’’. *Landscape and Urban Planning*, 125:234–244.

- Yahyagil, Y.M. (1998). “Kentlerin Kùltürün Gelişimine Etkileri”. *Sosyoloji Konferansları*, İstanbul ,105-120.
- Yaylı, A. (2014). *Rekreasyona Giriş*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Yıldız, N. ve Akgöl, M. (2016). Kentsel açık yeşil alanların rekreatif işlevleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 223-235.
- Yorulmaz, A. (2006). *Harikalar Diyarı Parkı'nın kullanıcı profili ve beklentilerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yukic, T.S., (1970). *Fundamentals of Recreation*. Harper and Row, New York.
- Yüksel, M. ve Yeşil, M., (2017). “Kent ve rekreasyon: Ordu Kenti Örneği”. *Mavi Atlas*, 5(2), 355- 382.
- Yücesoy, N. (2017). Tema Parkları Ve Bursa İçin Uygun Temaların Belirlenmesine Yönelik Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Bursa.
- Zhang, Y. and Smith, A. (2024). *The impact of park environmental characteristics on visitors' emotions and attitudes: A cross-cultural analysis*. Global Environmental Psychology Review. <https://doi.org/10.1016/j.gepr.2024.02.005f>
- Zohrevandian, K. , Bastami A. , Naderlu H., Safania A.M. (2017). “The Role of Environmental Features of Parks in Activation of Recreational Activities in Leisure”. *Annals of Applied Sport Science*, 5: 89-95.

EK 1- Anket Formu

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
"Eğitimde ve Bilimde Öncü Üniversite"

KENT PARKLARI ZİYARETÇİLERİNİN BOŞ ZAMAN ETKİNLİKLERİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Sayın Katılımcı,

Bu anket kent parkları ziyaretçilerinin boş zaman etkinliklerine yönelik tutumunu ölçmek amacıyla Akdeniz Üniversitesi Rekreasyon Yönetimi Yüksek Lisans Öğrencisi Tuğçe COŞGUN ile Tez Danışmanı Doç. Dr. Yakın EKİN tarafından hazırlanmıştır. Her bir soru için size en uygun olan kutucuğu (X) ile işaretleyiniz. Anket sorularının tümünün cevaplanması veri analizi sonuçlarının güvenilir olması açısından önem arz etmektedir. Desteğiniz için teşekkür ederiz.

Tuğçe COŞGUN

Demografik Bilgiler

1. Cinsiyet:
 - ☐ Kadın
 - ☐ Erkek
2. Yaş:
 - ☐ 18-24
 - ☐ 25-34
 - ☐ 35-44
 - ☐ 45-54
 - ☐ 55-64
 - ☐ 65 yaş ve üzeri
3. Meslek: _____ Lütfen belirtiniz.
4. Eğitim Durumu:
 - ☐ İlkokul
 - ☐ Ortaokul
 - ☐ Lise
 - ☐ Önlisans
 - ☐ Lisans
 - ☐ Lisansüstü
5. Aylık Kent Parkı Faaliyetlerinin Sıklığı :
 - ☐ 1-3
 - ☐ 4-6
 - ☐ 7-9
 - ☐ 10 ve üzeri

Lütfen size uygun seçeneği (X) ile işaretleyiniz.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Kent parkı etkinliklerine katılmak zamanın akıllıca kullanılmasıdır.					
2. Kent parkı etkinlikleri iyi fırsatlardır.					
3. Kent parkı etkinlikleri bireyler ve toplum için faydalıdır.					
4. İnsanların kent parkı etkinlikleri ihtiyacı vardır.					
5. Kent parkı etkinlikleri önemlidir.					
6. Kent parklarındaki ortam boş zaman etkinlikleri için çok iyidir.					
7. Kent parklarındaki manzara, boş zaman etkinlikleri için çok güzeldir.					
8. Kent parkları, boş zaman etkinlikleri için uygun halka açık fiziksel uygunluk tesisleri ile donatılmıştır.					
9. Kent parkları, boş zaman etkinlikleri için güvenli bir ortam sağlar.					
10. Kent parkı etkinlikleri kişinin sağlığına katkıda bulunur.					
11. Kent parkı etkinlikleri kişinin mutluluğunu artırır.					
12. Kent parkı etkinlikleri kişinin iş verimliliğini artırır.					
13. Kent parkı etkinlikleri kişinin enerjisini yenilemeye yardımcı olur.					
14. Kent parkı etkinlikleri bireylerin rahatlamasına yardımcı olur.					
15. Kent parkı etkinlikleri kişisel gelişim için bir araç olabilir.					
16. İnsanlar genellikle kent parkı etkinlikleri sırasında arkadaşlıklar geliştirirler.					
17. İnsanlar genellikle kent parkı etkinlikleri sırasında aile ile ilişkilerini geliştirirler.					
18. Kent parkı etkinliklerime değer veririm.					
19. Kent parkı etkinliklerine sık sık katılmayı uygun bulurum.					
20. Kent parkı etkinliklerim canlandırıcıdır.					
21. Kent parkı etkinliklerim kafamı tamamen ve meşgul eder ve tüm dikkatimi bu etkinliklere veririm.					
22. Kent parkı etkinliklerinin bana iyi geldiğini hissederim.					
23. Kent parkı etkinliklerine katılırken zaman ayırmayı severim.					
24. Kent parkı etkinliklerimi severim.					
25. Ailem veya arkadaşlarımla boş zaman etkinlikleri için kent parklarına gitmeyi severim.					

26. Kent parkı etkinliklerim bana zevk verir.					
27. Kent parkı etkinliklerim bana keyifli deneyimler sağlar.					
28. Kent parkı etkinlikleriyle vakit geçirdiğimde, zaman uçup gider.					
29. Kent parkı etkinliklerine harcadığım zamanın boşa gitmediğini hissedirim.					
30. Kent parkı etkinliklerim sırasında kendim olabiliyorum.					
31. Sık sık kent parkı etkinlikleri yaparım.					
32. Boş zamanlarımı kent parkı etkinliklerine katılmak için artırma fikrini desteklerim.					
33. Meşgul olduğum zamanlarda bile kent parkı etkinliklerine katılırım.					
34. Gelirim elverdiği ölçüde kent parkı etkinliklerimde kullanmak üzere eşya ve ekipman satın alırım.					
35. Kent parkı etkinliklerimde daha yetkin olmak için önemli ölçüde zaman ve çaba harcarım.					
36. Planlı olmasa bile bazı kent parkı etkinliklerine katılırım.					
37. Kent parkı etkinliklerime diğer faaliyetler arasında yüksek öncelik veririm.					
38. Akrabalarımı veya arkadaşlarımı benimle birlikte kent parkı etkinliklerine katılmaya davet ederim.					
39. Seçme şansım olsaydı, kent parkı etkinliklerimde geçirdiğim zamanı artırırdım.					
40. Eğer zamanım ve maddi imkânım olsaydı daha fazla yeni kent parkları yapardım.					
41. Seçme şansım olsaydı, boş zaman etkinlikleri sağlayan bir kent parkının yakınında yaşamak isterdim.					
42. Kent parkı etkinliklerini daha iyi yapabilmek için seminer veya kurslara katılırım.					
43. Kent parkı etkinliklerine yönelik eğitim ve hazırlıklara zaman ayırıyorum.					

Please mark the option that is appropriate for you with an (X).	Strongly Disagree	Disagree	Neutral	Agree	Strongly Agree
1. Engaging in urban park activities is a wise use of time.					
2. Urban park activities are good opportunities.					
3. Urban park activities are beneficial to individuals and society.					
4. People need urban park activities.					
5. Urban park activities are important.					
6. The air in urban parks is very good for leisure activities.					
7. The scenery in urban parks are very beautiful for leisure activities.					
8. The urban parks are equipped with public fitness facilities suitable for leisure activities.					
9. Urban parks provide a safe environment for leisure activities.					
10. Urban park activities contribute to one's health.					
11. Urban park activities increase one's happiness.					
12. Urban park activities increase one's work productivity.					
13. Urban park activities help to renew one's energy.					
14. Urban park activities help individuals relax.					
15. Urban park activities can be a means for self-improvement.					
16. People often develop friendships during their urban park activities.					
17. People often improve relationships with family during their urban park activities.					
18. I value my urban park activities.					
19. I consider it appropriate to engage in urban park activities frequently.					
20. My urban park activities are refreshing.					
21. My urban park activities absorb or get my full attention.					
22. I feel that urban park activities are good for me.					
23. I like to take my time while I am engaging in urban park activities.					
24. I like my urban park activities.					
25. I like to go to urban parks for leisure activities with my family or friend.					

26. My urban park activities give me pleasure.					
27. My urban park activities provide me. with delightful experiences.					
28. When I am engaged in urban park activities, the time flies.					
29. I feel that the time I spend on urban park activities is not wasted.					
30. I can be myself during my urban park activities.					
31. I do urban park activities frequently.					
32. I support the idea of increasing my free time to engage in urban park activities.					
33. I participate in urban park activities even when I am busy.					
34. I buy goods and equipment to use in my urban park activities as my income allows.					
35. I spend considerable time and effort to be more competent at my urban park activities.					
36. I do some urban park activities even when they have not been planned.					
37. I give my urban park activities high priority among other activities.					
38. I invite relatives or friends to engage in urban park activities with me.					
39. Given the choice, I would increase the amount of time I spend in urban park activities.					
40. I would do more new urban park activities if I could afford to and had the time.					
41. Given the choice, I would live near an urban park which provides for leisure activities.					
42. I would attend seminars or courses to be able to do urban park activities better.					
43. I would spend time in education and preparation for urban park activities.					

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	TUĞÇE COŞĞUN
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Mustafa Kemal Anadolu Lisesi
Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Rekreasyon Yönetimi Bölümü (2018 – 2022)
Tez Konusu	Kent Parkları Ziyaretçilerinin Boş Zaman Etkinliklerine Yönelik Tutumları: Mersin-Tarsus Örneği
Yabancı Dil / Diller	İngilizce